

Government of Kerala

SEERAM SAMBASIVA RAO IAS
Director of Agriculture

Directorate of Agriculture Development &
Farmers' Welfare Department
Vikasbhavan, Thiruvananthapuram - 33
director.agri@kerala.gov.in,
krishidir2017@gmail.com
0471-2304480

P R E F A C E

The agriculture sector in Kerala plays a vital role in the state's economy and sustains a significant portion of its population. Known for its diverse agro-climatic conditions, Kerala engages in the cultivation of a wide variety of crops, including rice, spices, coconut, rubber, fruits, vegetables, tuber crops, millets, pulses, flowers, beverage crops and medicinal plants. The Annual Plan for 2024-25 has been formulated to achieve the holistic development of the agricultural sector. The schemes outlined in the Annual Plan for 2024-25 will focus on maximizing farmers' income through increasing crop production and productivity via the adoption of scientific crop management practices, as well as facilitating value addition and marketing of agricultural produce. The emphasis on multiple cropping, integrated farm-based approach and sustainable strategies like crop diversification, intensification and introduction of new crops or technologies still continues in Annual Plan for 2024-25. Scientific assessment of existing cropping system, adoption of new technologies, scientific selection of components and suitable crop management practices based on agro-ecological units (AEU) would minimize crop loss risk and maximize income per unit area. Aspects like nutritional security and self sufficiency in food production were given prime focus in formulating the Annual plan for 2024-25.

The Farm Plan Based Development Approach, initiated in 2022-23, will be continued during 2024-25 as well, with the main objective of moving away from an individual crop-based approach towards integrated multiple cropping-farming systems based development of holdings. Through this approach, it is targeted to tap the resource potential scientifically at the basic farm unit level, thereby enhancing the income of the farmer and contributing substantially to the production economy of the state.

Diversifying crops to improve farm income stands as a pivotal strategy for fostering sustainable agricultural development. Employing crop diversification, particularly through intensification and introduction, not only boosts net returns but also enhances overall farm productivity. The Annual Plan for 2024-25 underscores the implementation of suitable crop diversification strategies, emphasizing pulses, oilseeds, millets, sugarcane, and other location-specific crops in areas most conducive to their growth.

The successful implementation of schemes requires maximum public participation and a massive social capital development campaign like 'ഞങ്ങളും കൃഷിയിലേക്ക്', which helps to mobilize people in agricultural activities at the grassroots level by leveraging the organizational setup of *Krishikootams*.

The process of transforming Krishi Bhavans into "Smart Krishi Bhavans," with the objective of modernizing and improving the functional efficiency of Krishi Bhavans through e-governance and the application of technology, will continue in this annual plan as well.

Krishi Darshan, an innovative program, enables the department to understand the challenges faced by the farmers and guarantee prompt redressal. Under the program, a team of Senior departmental officials, led by the Agriculture Minister, visit farmers' fields and interacts with the farmers to understand their challenges and suggest solutions.

Innovative components such as scientific methods for mitigating 'Human – Wildlife conflict', foliar application of micronutrients in rice, open field precision farming in vegetables, hybrid vegetable seed production in departmental farms under technical collaboration with KAU, '*Onathinu oru Pookkooda*' under Development of Flowers and 'Agro clinic-based extension delivery system' continue in this annual plan also.

The launching of the World Bank funded Kerala Climate Resilient Agri Value Chain Modernization Project (KERA) is envisaged during 2024-25. The project which aims to promote resilient commercialization of Kerala's food and agriculture sector for small holder farmers, agri-based MSME's, FPOs and Start-ups thereby invigorating local economic development. The components of the project include climate resilience and mitigation in Agriculture, enhancing small holder commercialization for local economic development through value addition, Project management Unit and Contingent Emergency Response Component and potential climate financing.

Agricultural department have stepped into e-Commerce of agricultural products under the brand name, 'Keralagro'. The component, online sale of branded products from departmental farms envisages the branding of farm products

with traceability and development and maintenance of online sale platform for farm products.

During this financial year, flagship projects like KABCO and VAAM are expected to provide a fillip for the growth of the sector. The programs like Poshaka Samrudhi Mission and JaivaKarshika Mission are planning to be implemented this year with active participation of farmer institutions, which will lend stability to the sector by ensuring food security, nutritional security and food safety.

During 2024-25 an amount of **Rs.206783.56 Lakhs** have been allocated for the implementation of various agricultural development activities which include **Rs.80871 Lakh** under plan schemes and **Rs.125912.56 Lakhs** under Non plan schemes. This include **Rs.11550 Lakhs** under centrally sponsored plan schemes.

We anticipate that the agricultural sector will thrive, offering higher incomes to farmers and hastening our progress towards achieving self-sufficiency, nutritional security and food safety during this annual plan period. Let's collaborate to efficiently utilize the budget allocation outlined in the 2024-25 annual plan to improve the welfare of the farming community.

SEERAM SAMBASIVA RAO IAS
Director of Agriculture

Thiruvananthapuram
Dated: 25-03-2024

ANNUAL PLAN 2024-25

Sl. No	Name of scheme	Head of Account	Budget Provision (Rs. in lakhs)	Page No.	
				Eng.	Mal.
A) Agriculture - State Plan Schemes					
1	Farm Plan Based Production Programme including pre-production support	2401-00-104-67	1000.00	3	43
2	Scheme on Development of Production Organisations and Technology Support	2401-00-109-56	500.00	5	45
3	Scheme on Supply Chain/Value chain Development and Integration under FPD programme	2401-00-111-97	500.00	6	46
4	Rice development	2401-00-102-90	9360.00	8	48
5	Vegetable Development through Dept.	2401-00-119-85	6045.00	10	50
6	Vegetable Development through VFPCK	2401-00-119-81	1800.00	10	50
7	Coconut Development	2401-00-103-87	6500.00	13	52
8	Development of spices	2401-00-108-59	460.00	14	54
9	Development of Fruits, Flowers & Medicinal Plants	2401-00-119-79	1892.00	15	55
10	Crop diversification, intensification and introduction	2401-00-103-75	300.00	17	56
11	Soil & Root Health Management and Productivity Improvement	2401-00-800-28	550.00	17	57
12	Crop Health Management	2401-00-107-78	1300.00	18	58
13	Organic farming & Good Agricultural Practices	2401-00-105-85	600.00	20	59
14	Production & Distribution of Quality Planting Materials	2401-00-104-91	1275.00	21	60
	Production & Distribution of Quality Planting Materials	4401-00-104-98	150.00		
15	Modernization of Departmental Laboratories	2401-00-105-86	400.00	22	61
16	Office Automation and IT infrastructure	2401-00-001-86	661.00	22	62
17	Strengthening of Agricultural Extension	2401-00-109-80	2503.00	23	63
18	Farm Information and Communication	2401-00-109-84	400.00	26	66
19	Human Resources Development	2415-01-277-98	335.00	27	66
20	Support to Farm Mechanization	2401-00-113-83	895.00	28	67
	Support to Farm Mechanization	4401-00-113-98	800.00		
21	State Crop Insurance Scheme	2401-00-110-82	3314.00	30	69
22	Contingency Programme to meet Natural Calamities and Pest & Disease Endemic	2401-00-800-91	750.00	30	69

Sl. No	Name of scheme	Head of Account	Budget Provision (Rs. in lakhs)	Page No.	
				Eng.	Mal.
23	Development of Agriculture sector in Kuttanad	2401-00-119-78	2900.00	30	70
24	Development of Agriculture sector in Kuttanad (RIDF)	2401-00-119-76	700.00	30	70
25	Market Development	2435-01-800-99	1190.00	32	71
26	Market Intervention Support for Price Stabilization	2435-01-101-85	2150.00	32	71
27	Kerala Farm Fresh Fruits and Vegetable Base Price	2401-00-119-77	50.00	32	71
28	Green Coconut Procurement through VFPCK	2435-01-101-73	1000.00	32	71
29	Post harvest management & Value Addition	2435-01-800-94	800.00	35	74
30	Assistance to Kerala State Ware housing Corporation - Computerisation	2408-02-190-98	10.00	36	76
31	Assistance to Kerala State Ware housing Corporation - Construction of godown cum Agri complex	4408-02-101-98	1.00	36	76
32	Rural Infrastructure Development Fund (RIDF)	4435-01-101-97	300.00	37	76
33	Farmers Welfare Fund Board	2401-00-109-76	200.00	37	76
34	International Research and Training Centre for Below Sea level Farming (IRTCBSF), Kuttanad	2415-01-004-88	30.00	37	76
35	Kerala Climate Resilient Agri Value Chain Modernization Project (KERA) (EAP) - NEW	2401-00-111-95 (01)	10000.00	37	77
36	Umbrella Scheme on Krishi Unnathi Yojana & other CSS (40% State Share)		7700.00	38	77
	Total State (including 40% State share of CSS)		69321		
B) Centrally Sponsored Schemes					
1	Umbrella Scheme on Krishi Unnathi Yojana & other CSS (60% Central Share)		11550.00	39	78
	Total CSS		11550.00		
	TOTAL PLAN (State + Central)		80871.00		
C) Non Plan					
1	Farmers Pension	2401-00-115-98	0.01		
2	Free Electricity	2401-00-115-99	3692.00		
3	Production Bonus				
	Grama Panchayath	2401-00-198-50	1324.00		
	Municipality	2401-00-192-50	44.00		
	Corporation	2401-00-191-50	0.50		
	Sub Total of Production Bonus		1368.50		
4	Rubber Production Incentive Scheme	2435-01-101-80	50000.00		
	Total Non Plan		55060.51		
	Grand Total (Plan + Non Plan)		135931.51		

ANNUAL PLAN 2024 - 25

A) STATE PLAN SCHEME

Crop Husbandry

The schemes of Budget 2024-25 will focus on increasing the production and productivity of food crops through scientific approaches and attaining self-sufficiency in food production. The major crop development programmes include rice, vegetables, coconut, fruits, and spices. Dissemination of advanced scientific technologies and its adoption by farmers will be achieved through efficient extension services.

The farm plan based development approach introduced in 2022-23, as a shift from crop based development to farm based development will continue during 2024-25 also. Crop diversification and intensification covering pulses, oilseeds and millets will be promoted with the objective of increasing the crop output per unit area and improving the land use efficiency. More Krishi Bhavans will be transformed to Smart Krishibhavans with the objective of improving their functioning efficiency and providing maximum service to farmers.

The other programmes in the sector include interventions to revive soil and crop health, development of departmental farms for quality planting material production, mechanization through agro service centers, organic farming and good agricultural practices, modernization of laboratories and ICT and extension services.

The outlay for crop husbandry sector for 2024-25 is ₹ 53590.00 lakh including state share of CSS and RIDF. Thrust will be given to the concept of AEU based planning and implementation of schemes.

All crop/farming approaches followed by the Department in Plan schemes will be based on proven and published scientific knowledge, recommended and approved by Kerala Agricultural University.

I) Farm Plan Based Development Approach

Based on the recommendations of the working groups of the 14th Five Year Plan, the Farm Plan Based Development Approach, which initiated in 2022-23 will be promoted during 2024-25. The main objective of this approach is to move away from individual crop based approach towards integrated multiple cropping-farming systems

based development of holdings. Through this approach, it is targeted to tap the resource potential scientifically at the basic farm unit level thereby enhancing the income of the farmer and contributing substantially to the production economy of the State. Scientific selection of components and suitable agro management practices based on the concept of agro ecological units will be given thrust. This will also be organized to scientific spatial planning on watershed basis.

Under this approach, identification of individual farms and its development as the basic unit will be extended to new farm units across the State in 2024-25, through Krishi Bhavans with the support of Local Self Governments. These farms will be developed based on scientific resource based plan prepared by the Agricultural Officer with the technical support of the scientists of Kerala Agricultural University attached to Block level Agriculture Knowledge Centers and in consultation with the farmer. The farm plan based approach will include Agriculture and allied activities including Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries. In such cases, while bringing in convergence of such activities, the support for development will be obtained from the respective departments. The farm plan developed shall be shared with line departments involved in implementation of agriculture programmes.

The approach will be promoted by the department under the three schemes, strictly based on the published and proven production protocols as endorsed by Kerala Agricultural University. The farms which do not follow such approach will not be supported under the scheme. Suitable guidelines will be issued by the Department of Agriculture Development & Farmers Welfare. All the three schemes under Farm Plan based approach will be under the control of a single Additional Director of Agriculture. However no new post creation/deputation/contract will be allowed under the programme/schemes. The service of existing departmental staff/contract staff will be utilized for implementation of the schemes.

The following are the three schemes under the approach

- I Farm Plan Based Production Programme including Pre-Production Support
- II Scheme on Development of Production Organisations and Technology Support.
- III Scheme on Supply Chain/Value chain Development and Integration under Farm Plan Development approach.

Monitoring mechanism

The Directorate of Agriculture will coordinate the activities of the three schemes under the Farm Plan Development approach through formation of suitable

system of governance at the State Level, District level and Block Level. The technical group constituted at Kerala Agricultural University headed by Director of Extension will provide technical inputs to the Farm Plan Based Approach (all three schemes) on a continuous basis.

The monitoring of the programme will be done by the block level Assistant Directors of Agriculture and Principal Agricultural Officers under proper documentation. A database on the selected farm units with respect to the area, existing components, new components added, quantity of items provided for the unit, total expenses incurred, component wise yield generated, marketable surplus, income generated, profit obtained will be recorded for each farm and updated. A field book for registering the schedule of activities, assistance provided, inspections done etc. will be maintained with the farmer, which will be updated by the Krishi Bhavan officials. Suitable technology integration will be done with the support of Digital University.

SCHEME FOR 2024 - 25

1) Farm Plan Based Production Programme including Pre-production Support
---

H/A : 2401-00-104-67

Outlay: ₹ 1000.00 lakh

The guidelines approved for implementation of the approach will be followed during 2024-25 also. The size of each basic farm unit will range from minimum area of 10 cents to maximum of 200 cents excluding the area occupied by house or building. Focus will be on Integrated Farming system-based model of development and on cropping systems based on coconut, spices, vegetables and fruits. The beneficiary or the farm will be identified as per the guidelines issued by the department and approved in consultation with LSGD authorities. While identifying the units, suitable schemes of LSGD will also be merged with the State scheme in order to bring comprehensive development of the farm. It is envisaged that 50 percent of beneficiaries of the project will be women.

A suitable mix of crops and/or livestock and fisheries as per farm plan prepared by the Agricultural Officer in coordination with the farmer and Block level agriculture knowledge centres will be implemented so as to enhance the income from unit land. Adoption of improved management practices will also be promoted.

Soil samples will be collected from the farms and analyzed for soil fertility. Soil health Card will be distributed to these farms to enable soil test based practices. An amount of ₹ 50.00 lakh is earmarked for distribution of soil health cards to farms. An amount of ₹ 50.00 lakh is allocated for state level small farm mechanization project with multi stakeholder participation including KAU and KSAMM.

Suitable arrangements will be worked out by the Department for provision of production, pre-production, including arranging credit support through Kisan Credit Card (KCC). The stake holders such as Krishi Bhavan, Cooperative Societies (for input supply and credit linkage) will be coordinated into a single window system through technology integration along with support from Animal Husbandry and Fisheries. The facilities available through Agro Service Centres and service of Karshika Karma senas will be utilized effectively. The assistance will be provided in kind and no cash assistance will be given. The pattern of assistance with respect to each crop/component in the farm plan will be fixed by the Department with a committee of experts. The support from the State Plan will be in the form of inputs and services through PACS, Karshika Karma Sena and Agro Service Centre in addition to the services of Krishi Bhavan. It is clear that the support under this scheme will not involve cash subsidy or cash support of any kind to the farmers.

During 2024-25, an amount of ₹ 1000.00 lakh is earmarked for pre-production and production support of inputs and services for establishment of model farms. Farm units already established as part of this scheme will be supported selectively. This selection will be in consultation with LSGs and following a strict evaluation criteria. The shortlisted farms will be subjected to final selection by Agricultural officer in consultation with representatives of LSG and following a strict evaluation criteria. It is made clear that the total period of support to the same farm will not exceed 2 years. Farm units identified during 2023-24 only will be supported. The evaluation of farms established under the FPD approach will be done on a regular basis on the proforma developed by Director of Extension, KAU and evaluation report will be submitted by the implementing officers.

At least 15 new farm units will be developed in each panchayat during 2024-25. The selection is strictly subject to the condition that all farm units developed under the scheme are geotagged along with their resource database including the soil health card details. This condition will be part of the administrative sanction which will be issued by the Administrative department.

The technical persons including project specific staff will be suitably deployed for the field level work by the department in the related field of work eg. Pest Scouts under Crop Health management Scheme will be assigned work in Panchayat areas under a particular block and they will be visiting the Farm Plan Development units on a regular interval.

2) Scheme on Development of Production Organisations and Technology Support

H/A : 2401-00-109-56

Outlay: ₹ 500.00 lakh

The objective of the scheme is to provide technology to farmers in the field through demonstration and to support and hand hold the Farmer Producer Organisations (collectives of the farms) as part of Farm Plan based approach. An amount of ₹ 500.00 lakh is earmarked for this scheme during 2024-25.

The Director of Extension, Kerala Agricultural University will conduct various suitable demonstration activities, State, district and block level conferences which will also disseminate the research outputs of the University and also those outputs from different SAUs/ICAR which are suitable for our farms. It is reiterated that published and proven production protocols as endorsed by Kerala Agricultural University only will be disseminated including scientifically proven organic farming. The Directorate of Extension, Kerala Agricultural University will chart a detailed technical module to develop and disseminate technical inputs on a regular basis. The preparation of a technology dissemination and extension plan will be done by Kerala Agricultural University. An amount of ₹ 100.00 lakh is earmarked for KAU for this purpose, to be transferred in lumpsum to the Director of Extension, KAU once AS is issued.

Development of a digital platform with the technical support of Digital University of Kerala, for development of a comprehensive database comprising of pre-production baseline data, production and post-production data of the farm units on a continuous basis and its updation was one of the major activity envisaged under the scheme. Suitable mechanism will be developed by the Digital University of Kerala to capture and store the data and its updation. An amount of ₹ 50.00 lakh is earmarked for the expenses related to refinement, upgradation and maintenance of the digital platform.

Formation of Farmer Producer Organisations (Companies/Cooperatives) by aggregation of farm units of 2-3 neighboring panchayats targeted under the farm plan development approach will be supported. The existing FPOs which are within 3 years

of their formation will be supported in product development, branding, labeling and marketing including provisions for technical support. This does not envisage support to the existing FPOs formed under central government /NABARD scheme. Necessary linkages will be established with LSG institutions for support of FPOs.

These will act as business organisations which will act as catalysts for development in these areas. Suitable steps will be taken to form such organisations. However, for FPO formation, individual projects need to be placed in the state level committee and approved. For formation and handholding of Farmer Producer Companies under the scheme, suitable technical support team will be developed involving qualified technical hands in the field of Agriculture, Animal Husbandry, Fisheries and Irrigation and they will act as the Technical Resource Team. The FPO formation plans which are placed for approval without suitable technical linkages will be summarily rejected. The Department will seek support of existing technical agencies with good credentials, both in government and non- government sector on a need based manner.

3) Scheme on Supply Chain/ Value Chain Development and Integration under FPD Programme
---

H/A : 2401-00-111-97

Outlay: ₹ 500.00 lakh

Small and fragmented production resulting in a largely fragmented supply chain riddled with the presence of numerous intermediaries like distributors and re-sellers seizing high margins is one of the crucial issues of agricultural production in the State. This necessitates an effective integration through aggregation. As part of the farm based development plan, it was envisaged to develop a hub and spoke model of aggregation. In a hub and spoke distribution model, a centralised hub exists, and products can be originated from this hub or is sent to the hub from the local points for marketing and distribution. The hub and spoke model of aggregation will continue. In the Kerala context, crop specific local collection points can be identified/ developed which is integrated with centralised hubs.

It envisages involvement of farmers' groups (can be collectives like Kudumbashree units as well) who collectivise the farm produces and the cultivated products at designated places, and undertake supply/sale operations (for local markets). The excess production can be transported to the centralised major hubs which can undertake sale operations. There should be backward and forward linkages between these hubs and local production centers. In order to clear the market, the hubs will be linked to major traders/exporters/processors or any other demand centers

(centers that demand the quantities in bulk). Registration of the producers and sellers will be made through electronic mode (like mobile app) which can register the quantities to be supplied by the farmers and that demanded by the major demand centers/ traders. The digital and IT platform developed can be utilised to disseminate the supply, demand, price and quality related information. The scheme outlay includes the expenses related to maintenance, upgradation and refinement of the digital platform.

The hub and spoke model will offer services including inputs and information supply. They will bring together economies of scale in the operations, and faster information delivery. FPOs, will also act as a major agency at the spoke level with suitable federated structure at the panchayat/block/district level. In order to facilitate immediate digital payment system to farmers, corpus fund will be provided to FPOs as one time assistance. Those FPO which have already availed this facility once will not be eligible for further corpus fund.

Establishment of markets and hubs through FPOs /PACS will be supported on reimbursement basis at 50 % paid up cost. State Government agencies viz. HortiCorp, VFPCCK will not be eligible for this assistance. Support will be one time assistance for setting up units and support will be available only for capital expenditure like furniture, weighing machines, electrical equipments and energy efficient systems like solar panel. Strengthening the hubs established during 2023-24 under the farm plan based programme will be supported. No support will be given to private aggregators. However VFPCCK, HortiCorp if acting as aggregators will be given need based support. The major partners in the development of local and inter district supply chain as part of farm based development plan will be VFPCCK, HortiCorp, Cooperatives, Kudumbasree and FPOs.

During 2024-25, an amount of ₹ 500.00 lakh is allocated under the scheme for the above activities.

II) Area Expansion and Development Approach–

It is aimed at increasing the area under various crops by providing assistance to farmers and also for bringing about required cropping system changes following the AEU concept. Rice development, Vegetable development, Coconut development, development of Spices and development of fruits, flowers and medicinal plants and crop diversification are the schemes covered under this.

4) Rice Development

H/A : 2401-00-102-90

Outlay: ₹ 9360.00 lakh

The rice development programme aims at promotion of paddy cultivation in the State through area expansion programmes, input assistance for sustainable rice development, support for group farming activities, promotion of scientific rice farming practices to enhance production and productivity and Royalty to paddy land owners. The seven rice growing agro ecological units will be given thrust in augmenting rice productivity. The department will ensure that at least 33 per cent of the beneficiaries will be women. An outlay of ₹ 9360.00 lakh is provided for rice development during 2024-25.

The component wise break up for rice development are given below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Assistance for sustainable rice development and Royalty to paddy land owners	5500.00
2	Support for soil and root health management and productivity improvement through lime application for paddy crop	2660.00
3	Area expansion (fallow land, single crop to double crop) including specialty rice promotion	300.00
4	Registered Seed Growers Programme/Seed village	125.00
5	Operation Double Kole	50.00
6	Operational support to padasekhara samithies and Paddy development agencies	330.00
7	Project Based support for infrastructure development in padhasekharams for reviving paddy cultivation including block level convergence.	200.00
8	Foliar application of micro nutrients in rice	195.00
	Total	9360.00

An amount of ₹ 5500.00 lakh is allocated for input assistance under sustainable rice development @ ₹ 5500/ha and for Royalty @ ₹ 3000/ha to paddy land owners as incentive for conserving the paddy lands. The support for input assistance will be in the form of quality seeds, inputs (based on AEU based recommendations) and bio control agents only.

The component for soil and root health management and productivity improvement with respect to lime application for paddy crop is allocated an amount of ₹ 2660.00 lakh.

The area expansion programme of paddy will be carried out through fallow land cultivation, raising double crop in single cropped areas and promotion of specialty rice, subject to recommendation of KAU and feasibility. An amount of ₹ 300.00 lakh is earmarked for area expansion of paddy in 2024-25.

Registered Seed Growers Programme (RSGP)/ Seed Village Programme (SVP) will be continued for which an amount of ₹ 125.00 lakh is earmarked for assistance to RSGP farmers and grant for KSSDA (Kerala State Seed Development Authority). The grant to KSSDA will be decided in consultation with the KSSDA officials. The assistance will be available only for transplanted crop.

During 2024-25, an amount of ₹ 50.00 lakh is earmarked for 'Operation Double Kole' a component to encourage double cropping in Kole areas. The assistance will be provided for critical inputs and infrastructure development based on the project proposal from the special officer of the programme. The convergence of schemes under RKVY, RIDF and Kerala Agricultural University will be ensured.

An amount of ₹ 300.00 lakh is set apart for promoting group farming activities of the active padasekhara samithies and ₹ 30.00 lakh to provide operational support to paddy development agencies in a project based manner.

Infrastructure development in padasekharams including block level convergence will be supported in a project mode. The projects prepared for infrastructure development should be identified and approved at the level of Director of Agriculture. Convergence with activities under RKVY, RIDF, Other CSS and LSGD schemes should be ensured in undertaking infrastructural development. The scheme will be implemented in integration with good working PACS in the area. An amount of ₹ 200.00 lakh is allocated for these programmes.

During the year 2024-25, foliar application of micronutrients in rice will be supported for which an amount of ₹ 195.00 lakh is earmarked. The department may explore ways to induct new technology into this area by way of stakeholder participation and credit linkage.

Rice development programmes of the department will be implemented with the active involvement and convergence of Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme (MNREGS), Kudumbasree, PACS, FPOs and the Local Self Governments.

Vegetable Development

5) Vegetable Development through Department	
H/A : 2401-00-119-85	Outlay: ₹ 6045.00 lakh
6) Vegetable Development through VFPCCK	
H/A : 2401-00-119-81	Outlay: ₹ 1800.00 lakh
Total	Outlay: ₹ 7845.00 lakh

The Vegetable Development Programme will be implemented in the State with the objective of promoting vegetable production and productivity in the State in a safe-to-eat manner and to attain self-sufficiency in the sector. The scheme will be carried out in a Mission Mode involving all the stake holders in this sector such as Agriculture Development & Farmers Welfare Department, VFPCCK, HortiCorp, SHM, PACS, FPOs, Kerala Agricultural University and LSGDs.

In order to ensure efficiency of resources, a phased strategy will be developed to shift from cash subsidies to subsidy in kind wherever possible.

During 2024-25, an amount of ₹ 7845.00 lakh is earmarked for vegetable development programme. Out of this, an amount of ₹ 6045.00 lakh is for vegetable development through agriculture department and ₹ 1800.00 lakh as support to VFPCCK for vegetable development. Thrust will be given to AEU based planning focusing on 15 potential AEU's (AEU 1,2,3,8,9,10,11,12,13,17,18,20,21,22,23) and adoption of modern techniques for increasing the production and productivity. The component wise breakup of vegetable development programme is given below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Support to VFPCCK	1800.00
2	Distribution of hybrid seed kits and HYV pro-tray seedlings	500.00
3	Promotion of open-field precision farming in new areas	715.00
4	Support to Homestead vegetable cultivation	1350.00
5	Commercial vegetable cultivation(cluster development)	2500.00
6	Construction of rain shelters for vegetable cultivation. (40m ² to 100 m ² units)	500.00
7	Project based intensive vegetable cultivation in institutions	200.00
8	Hybrid vegetable seed production in departmental farms in collaboration with KAU	50.00
9	Pesticide residue analysis in vegetables	20.00
10	Technical support and contractual appointments	210.00
	Total	7845.00

An amount of ₹ 1800.00 lakh is allocated for the promotion of vegetable cultivation through VFPCK. The activities include support to vegetable cultivation including export quality vegetable cultivation through farmer Interest Groups, Farmer Producer Organisations, Clusters under GAP/PGS, support to farmer producer organisations and export promotion. VFPCK will undertake activities including processing and value addition, export promotion and FPO support. Crop insurance and natural calamity claims of farmers will be settled by registering through the AIMS portal of the Department of Agriculture Development and Farmers Welfare. VFPCK in addition to carrying out the general functions will carry out specific roles on project basis for which funds are allocated.

With the objective of productivity enhancement in vegetables, high yielding and hybrid varieties will be promoted. An amount of ₹ 500.00 lakh is set apart for distribution of hybrid seed kits and high yielding variety protray seedlings. Open field precision farming will be promoted in new areas aiming at increasing productivity and profit maximisation. An amount of ₹ 715.00 lakh is allocated for open field precision farming for vegetables, high value fruits and spices. Out of this, an amount of ₹ 200.00 lakh is earmarked as support to government assist startups in the area.

Homestead cultivation will be promoted in all the households in the State for producing Safe to eat vegetables throughout the State. Homestead vegetable cultivation will be supported through supply of vegetable seed kits and seedlings including perennial vegetables like bread fruit, agathi, muringa and curry leaves and cool season vegetables. Roof top cultivation including vertical farming units and hydroponics will be supported with technical advice of Kerala Agricultural University. Beneficiary selection should be transparent based on fixed criteria. An amount of ₹ 1350.00 lakh is set apart for homestead cultivation.

Commercial cultivation will be promoted through cluster based approach concentrating in the 15 AEUs which have the potential for vegetable cultivation. The size of cluster will be in the range of 3 ha to 5 ha. Cultivation will be based on crop calendar and production plan for each block. The clusters will be graded based on the productivity performance. Best performing clusters with two years' experience, good volume of business, nurseries, markets etc. and with a minimum turnover of ₹ 5.00 lakh will be selected. Assistance for second crop will be provided to grade one clusters. Clusters of women, youth and students will be given priority. Poor performing clusters will be delinked and new clusters will be formed. For 2024-25, an amount of ₹ 2500.00 lakh is allocated for cluster based vegetable cultivation.

Vegetable cultivation will be extended to fallow lands available under the ownership of department farms and PSUs also by involving farmer clusters and women groups.

An amount of ₹ 500.00 lakh is earmarked for construction of rain shelters for vegetable cultivation as per existing approved rates to facilitate vegetable production throughout the season.

Project based cultivation including innovative technologies in institutions (excluding schools and colleges) will be promoted for which an amount of ₹ 200.00 lakh is set apart.

An amount of ₹ 50.00 lakh is set apart for seed production of hybrid varieties of vegetables developed by KAU and KAU accepted national level institutions in government farms and make it available to farmers. This will be done in technical collaboration with the KAU.

An amount of ₹ 20.00 lakh is allocated for the conduct of pesticide residue analysis in vegetables provided by the Department of Agriculture through Kerala Agricultural University, Vellayani. The projects for which funds have not been provided under the allocation for the University (Research and Extension) only will qualify for this.

An amount of ₹ 210.00 lakh is set apart for existing technical and contractual wages under vegetable development.

The planting materials will be certified by district level VDP implementing Committee to ensure quality of seeds and seedlings. Certification of the nurseries by an approved agency should be assured to ensure quality of seeds and seedlings produced.

The vegetable area expansion will be implemented in close coordination with Nava Keralam Mission with clearly defined physical targets at AEU, Panchayat level and other deliverables included in the project.

The Department will ensure that 33 percent of the beneficiaries under this scheme are women.

7) Coconut Development

H/A : 2401-00-103-87

Outlay: ₹ 6500.00 lakh

The strategy proposed for coconut development is to enhance the production and productivity through replanting with new and high yielding palms and integrated development of coconut through better management practices. During 2024-25, an amount of ₹ 6500.00 lakh is allocated for coconut development programmes under the following components.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Comprehensive coconut rejuvenation and planting programme - Rehabilitation and rejuvenation of coconut palms in Kerala as part of Coconut Mission including Observance of Kera raksha varam, establishment of new Keragramams, 5 th year assistance for Coconut seedling production at Aralam Farm, and Keragramam 2 nd year and 3 rd year activities	4000.00
2	Coconut seedling distribution as part of Coconut Development Council including seed nut procurement and seedling production	2500.00
	Total	6500.00

Scientific and timely adoption of management practices of the existing and newly planted palms including soil test based nutrient application, irrigation and pest and disease management and multiple cropping systems are the activities targeted.

Comprehensive coconut rejuvenation and planting programme will be undertaken in 2024-25 through the activities of Coconut Mission. Kera Raksha Vaaraam will be conducted in June-July 2024, coinciding with the major planting season of coconut covering new and existing plantations. Under this programme, the healthy and productive coconut palms in the entire State will be subject to basin opening and crown cleaning along with lime application, soil test based integrated nutrient management and integrated pest and disease management operations in a campaign mode. Application of green manure in basins and prophylactic/ curative application of biocontrol agents will also be promoted. The activities of Keragramam will also be integrated into this programme for efficient use of the resources. Application of micro and secondary nutrients will also be supported based on soil tests. The assistance will be provided in kind, wherever possible to ensure effective utilization of the funds earmarked for the purpose. All operations will be carried out with the support of LSGD and MNREGS. Mechanization of farming activities and effective utilization of Karshika Karma Sena to overcome the shortage of labour will

also be focused. The facilities available with Agro Service Centres, Karshika Karma Sena and Custom Hiring Centre in the form of labour, agro machinery and other inputs will be utilized. The rate of assistance to Keragramams will be reduced to selected components during 2nd and 3rd year. The fifth year grant for coconut seedling production in Aralam Farm is also included under Coconut Mission. An amount of ₹ 4000.00 lakh is set apart for these activities.

The main objectives of Coconut Mission are to revive the coconut wealth of Kerala through a campaign of replanting and maintenance; to enhance productivity of coconut; and to ensure forward linkages with agro-industry. There is a need for replanting at least 75 coconut seedlings per ward every year in the State with the support of KAU, CDB, CPCRI, Farmer Producer Organisations, PACS and local governments. 25 per cent of the seedlings produced through Kerala Agricultural University will be distributed through the University. The activities under mission include cutting and removal of old, senile, unproductive and diseased palms, replanting and under planting with high yielding semi tall and dwarf varieties, rejuvenation of existing gardens by adopting integrated management practices and effective supply of seeds nuts.

An amount of ₹ 2500.00 lakh is set apart for coconut seed nut procurement and seedling production through the departmental farms and distribution of seedlings as part of coconut mission.

8) Development of Spices

H/A : 2401-00-108-59

Outlay: ₹ 460.00 lakh

Development of spices viz. black pepper, ginger, turmeric, nutmeg and clove are covered under this scheme. Agro ecological unit wise priority will be given in promoting area expansion programme of these spices. Idukki and Wayanad districts will be given thrust. An amount of ₹ 460.00 lakh is allocated for development of spices in 2024-25. The component wise breakup of outlay is given below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Area expansion of pepper, nutmeg and clove	250.00
2	Area expansion of other spices (ginger, turmeric)	150.00
3	Establishment of decentralized nurseries	9.00
4	Support for adoption of improved management practises	51.00
	Total	460.00

Minimum area of 10 cents (excluding area occupied by buildings) should be available for cultivation for availing support under the scheme.

Assistance for pepper development include popularization of improved varieties and improved management practises, nursery, support to secondary and micro nutrients, soil ameliorants, prophylactic spraying through Government run Agro Service Centres and promotion of bio inputs like Vesicular Arbuscular Mycorrhiza (VAM) for which an amount of ₹ 250.00 lakh is set apart. Pure/inter cropping of nutmeg and clove will be also be supported.

Area expansion of annual spices, ginger and turmeric will be promoted for which an amount of ₹ 150.00 lakh is earmarked.

Selected gardens will be provided assistance for adoption of improved management practices for which an amount of ₹ 51.00 lakh is earmarked. The selection of gardens will be based on the performance criteria as approved by the working group and the rate of assistance will be fixed based on the advanced/improved management practice recommended by Kerala Agricultural University.

9) Development of Fruits, Flowers and Medicinal Plants	
H/A : 2401-00-119-79	Outlay: ₹ 1892.00 lakh

The objective of fruit development scheme is to expand the area under fruit cultivation in the State including indigenous, exotic and high value fruits with focus on increasing the production and productivity of fruit crops. The department will ensure that 25 percent of the beneficiaries of the scheme are women.

An amount of ₹ 1892.00 lakh is set apart under the scheme during 2024-25. The component wise breakup of outlay is given below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Distribution of fruit plants (No cash subsidy) and establishment of fruit clusters (new)	1467.00
2	Top up subsidy for fruit plant cultivation under MIDH	200.00
3	Procurement, trading and processing of jack fruit through VFPCCK	25.00
4	Development of flowers	100.00
5	Development of medicinal plants	100.00
	Total	1892.00

The amount earmarked for fruit development in 2024-25 will be utilized for production enhancement through area expansion, irrigation support, hardening units, popularizing fruit plants for homesteads as well as commercial cultivation giving thrust to exotic and high value fruits. An amount of ₹ 1467.00 lakh is allocated for expansion of area under fruits and production and distribution of planting materials of fruit plants. Distribution will be based on site suitability and success of establishment. The existing beneficiaries will be supported only after ensuring that 80 percent of the previous years' planting has been successful/surviving. A certificate to this effect will be issued by the Agricultural Officer. The facilities available with the Departmental Farms/nurseries shall also be utilized for development of orchards. No separate manpower and vehicle will be provided under the programme. The project will be implemented by the Department of Agriculture Development and Farmers Welfare with the support of Kerala Agricultural University, VFPC, HortiCorp and FPO's.

The MIDH scheme (CSS) will be integrated with the fruit development programme to provide maximum assistance to the farmers to take up cultivation of fruits. An amount of ₹ 200.00 lakh is set apart for top up subsidy for fruit plant cultivation under MIDH.

Jackfruit procurement, trading and processing will be promoted through VFPC. An amount of ₹ 25.00 lakh is allocated for procurement, processing and marketing of jackfruit including branding, packing and labeling.

An amount of ₹ 100.00 lakh is earmarked for development of flowers under the component "Onathinu oru pookooda". Project based assistance will be provided for the establishment of floriculture units, establishment of new floriculture nurseries including tissue culture units, establishment of grading, packing centers and market intelligence support. Flori -villages will be established and suitable markets identified for marketing of flowers. Flowering plants will be selected based on the site suitability and marketing potential. The funds from RKVY and MIDH will be integrated with the project.

The project for promotion of medicinal plants will be implemented in the State in suitable AEU's. An amount of ₹ 100.00 lakh is earmarked for area expansion of medicinal plants through clusters, setting up of collection centers, Plant Health Management units and for transportation and marketing facilities. The scheme will be implemented in selected districts through the Department of Agriculture and arrangements for market tie up will be made with Ayurvedic pharmaceuticals in the government/private sector.

10) Crop diversification, intensification and introduction

H/A : 2401-00-103-75

Outlay: ₹ 300.00 lakh

The objective of the scheme is to promote crop diversification through crop rotation, multiple cropping or inter cropping and thereby to enhance productivity. Seasonal rice fallows and interspaces of coconut plantations are targeted without affecting the main crop.

Thrust will be given to area expansion of millets. Pulses like grain cowpea, green gram, black gram and oilseeds, sesamum and ground nut will also be promoted. An amount of ₹ 300.00 lakh is set apart for the scheme during 2024-25.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1.	Diversification / intensification of millets, pulses, and oilseeds	300.00
	Total	300.00

11) Soil and Root Health Management & Productivity Improvement

H/A : 2401-00-800-28

Outlay: ₹ 550.00 lakh

The main objective of the scheme is to provide support to farms and farmers to improve soil health thereby increasing productivity. Soil test based application of nutrients and integrated nutrient management practices will be promoted in non-paddy crops under the scheme. Only those nutrients as prescribed in the KAU, Package of Practices will be supported. During 2024-25, an amount of ₹ 550.00 lakh is earmarked for this scheme under the following components.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Support for integrated nutrient management in non paddy crops including soil ameliorants, secondary and micro nutrients	412.00
2	Root health management	100.00
3	Soil testing campaigns	38.00
	Total	550.00

Under this programme, quality inputs for integrated nutrient management in non paddy crops including soil ameliorants, secondary and micro nutrients to supplement crop production will be supported based on soil analysis. Assistance will

be provided in kind, wherever possible. The quantity of input requirement will be as per the KAU Package of Practices recommendations. The Krishi Bhavan staff will assist the farmers in prescribing the nutrient quantity and quality. Supply of secondary and micro nutrient based on soil test data will be supported. An amount of ₹ 412.00 lakh is set apart for promoting integrated nutrient management practises for non paddy crops including support to secondary and micro nutrients. Efforts to actively support cultivation and use of green manure crops will be promoted in panchayats with the financial support of LSGs.

Cultural practices to support root development and growth, seed treatment using bio fertilizers and bio pesticides will be promoted as prescribed by KAU. The quality of these will be ensured by the department. An amount of ₹ 100.00 lakh is earmarked for this purpose.

Soil testing campaigns will be done throughout the State with the coordination of Department of Agriculture Development & Farmers Welfare and Department of Soil Survey & Soil Conservation and the results uploaded in the Soil Digital portal to be developed by Department of Soil Survey & Soil Conservation as part of Agristack. An amount of ₹ 38.00 lakh is set apart for soil test campaigns.

12) Crop Health Management

H/A : 2401-00-107-78

Outlay: ₹ 1300.00 lakh

The approach of crop health management will be to bring together management towards sustainable ecosystems and people's health through Good Plant Protection Practices (GPPP). During 2024-25, an amount of ₹ 1300.00 lakh is earmarked under this scheme for the following components.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Pest forecasting and advisory services, strengthening plant health clinics and ICT based pest surveillance system through DUK	
a	Pest and disease surveillance and advisories	135.00
b	ICT based pest surveillance through DUK	20.00
c	Establishment of new Plant Health Clinics	100.00
d	Strengthening existing plant health clinics and operational expenses of KCPM	20.00
2	Upgradation of parasite breeding stations as satellite centres of SBCL	50.00

3	Rodent control	25.00
4	Management of wild animal attack using technology solutions	200.00
5	Honorarium to District Plant Health managers, Field Assistants and Pest Scouts of Plant Health Clinic	750.00
	Total	1300.00

Advisories will be provided to the farmers based on systematic surveillance. An amount of ₹ 135.00 lakh is earmarked for Pest and disease surveillance & advisory services. The service of Pest Scouts will be utilized for field activities including farm plan based development and field visits scheduled in consultation with Agricultural Officers/Assistant Directors. The field visit details authorized by the Agricultural Officer will be made available in the portal.

ICT based pest surveillance system through Kerala University of Digital Sciences, Innovation and Technology will be carried out for which ₹ 20.00 lakh is set apart. The pest surveillance report and action taken for effective pest control will be digitally recorded and updated and linked with the farmer registration portal.

New Plant Health Clinics will be established at Local Self Government level during the year for which an amount of ₹ 100.00 lakh is set apart. An amount of ₹ 20.00 lakh is allocated for strengthening of the existing Plant Health Clinics. This includes ₹ 5.00 lakh set apart for operational expenses of KCPM including training at plant health clinics. The fixed plot and rowing survey will be carried out in linkage with the plant health clinics, with reduced number of fixed plots with flexibility at block level. The data will be shared with other government departments.

The parasite breeding stations functioning under the department will be strengthened to promote parasite breeding and production of bio control agents. An amount of ₹ 50.00 lakh is set apart for upgradation of existing Parasite Breeding Stations as satellite centers of SBCL.

Rodent control will be conducted in campaign mode across the State for which an amount of ₹ 25.00 lakh is set apart.

Wild animal attack is a major menace in the cropped areas affecting the farmers due to crop damage. During 2024-25, thrust on activities for management of wild animal attack in cropped areas through technology support will continue for which an amount of ₹ 200.00 lakh is allocated. No cash assistance will be provided for the component.

13) Organic Farming and Good Agricultural Practices

H/A : 2401-00-105-85

Outlay: ₹ 600.00 lakh

The objective of the scheme is to promote safe to eat food production through organic practices and good agricultural practices. Empowerment of existing GAP clusters, promotional assistance for new GAP clusters, green manuring, model units for scientific organic manure preparation and Safe to Eat food production will be supported.

During 2024-25, an amount of ₹ 600.00 lakh is set apart for the scheme. It is envisaged that 10 percent of beneficiaries of the project will be women. The component wise outlay is given below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Promotion of Organic farming and GAP cultivation in crops including certification	350.00
2	Organic farming of fruits and vegetables through SHGs and certification through VFPCCK	75.00
3	Organic manure production programme, On farm production of bio-inputs and additional support to biogas plants	80.00
4	Support for implementation	95.00
	Total	600.00

During 2024-25, organic farming and good agricultural practices will be promoted in crops. An amount of ₹ 350.00 lakh is allocated for promotion of organic farming and good agricultural practices in crops adopting scientifically accepted practices along with certification. An amount of ₹ 75.00 lakh is allocated for Organic farming of fruits and vegetables through SHGs and certification through VFPCCK.

An amount of ₹ 80.00 lakh is earmarked for assistance to organic manure production and on-farm production of bio inputs as per the KAU, Package of Practices recommendation (in the selected GAP clusters) along with certification on project basis and additional support to biogas plants.

An amount of ₹ 95.00 lakh is earmarked for undertaking activities supporting organic farming for safe to eat food production in the State.

14) Production and Distribution of Quality Planting materials and Improvement of departmental farms	
H/A : 2401-00-104-91	Outlay: ₹ 1275.00 lakh
H/A : 4401-00-104-98	Outlay: ₹ 150.00 lakh
Total	Outlay: ₹ 1425.00 lakh

The main objective of the scheme is to ensure timely availability of good quality planting materials in required quantity to the farmers of the State. Modernization of departmental farms and its development as centers of demonstration of advanced agricultural technology like Hi-Tech farming, precision farming, high density planting, aquaponics and Integrated Farming system models are envisaged under the scheme. An amount of ₹ 1425.00 lakh is earmarked for the scheme during 2024-25. The component wise breakup of the scheme is shown below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Routine planting material production, seed production, support for IFS models, hi-tech farming, precision farming, aquaculture and tissue culture. demonstration units for improved technologies(One per block)	1125.00
2	Production of planting material of fruits and vegetables through VFPCCK	100.00
3	Mechanization & infrastructure development of farms	150.00
4	Online sale of branded products from departmental farms on project basis	50.00
	Total	1425.00

An amount of ₹ 100.00 lakh is set apart for the planting material production of fruits and vegetables including grafts and seedlings through VFPCCK. The Director of Agriculture will sign an MoU with VFPCCK with respect to the quantity and quality of planting material to be produced by VFPCCK specifying the timeline of implementation of activities before release of funds.

An amount of ₹ 150.00 lakh is set apart for mechanization and infrastructure development in farms including establishment of demonstration units.

An amount of ₹ 50.00 lakh is earmarked to facilitate online sale of branded products from departmental farms. The amount will be utilized for branding of farm products with traceability and development and maintenance of online sale platform for farm products. This will be followed by VFPCCK also.

III) Modernisation of Departmental Laboratories and ICT support

15) Modernization of departmental laboratories

H/A : 2401-00-105-86

Outlay: ₹ 400.00 lakh

The services offered by the laboratories under the department include soil testing for soil fertility assessment, analysis of major inputs like fertilizers including organic, inorganic and bio fertilizers, pesticides and seeds for quality control of these inputs. During 2024-25, an amount of ₹ 400.00 lakh is earmarked for modernizing the laboratories under the following components.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Strengthening of laboratories and NABL accreditation	320.00
2	Quality Control Enforcement Wing	80.00
	Total	400.00

Out of ₹ 320.00 lakh earmarked for strengthening of laboratories, ₹ 90.00 lakh will be for Soil testing laboratories including mobile soil testing laboratories (excluding purchase of vehicles), ₹20.00 lakh each for State bio fertilizer laboratories, State Agmark laboratory and State seed testing laboratory, ₹40.00 lakh for Biotechnology and model floriculture center, ₹ 30.00 lakh for State fertilizer quality control laboratories, ₹ 20.00 lakh for Bio fertilizer and organic manure quality control laboratory, ₹ 20.00 lakh for State Biocontrol laboratory and ₹ 35.00 lakh for State Pesticide testing Lab functioning in the department. For obtaining NABL accreditation to quality control laboratories an amount of ₹ 25.00 lakh is earmarked. An amount of ₹ 80.00 lakh is set apart for enforcing quality control of seeds, fertilizers and pesticides.

16) Office Automation and IT infrastructure

H/A : 2401-00-001-86

Outlay: ₹ 661.00 lakh

Information and communication technology applications in agriculture sector paves way to application of improved agricultural technologies, effective production strategies and timely delivery of benefits and services directly to farmers. It also helps to address the challenges in agricultural marketing. During 2024-25, an amount of ₹ 661.00 lakh is allocated for application of ICT in agriculture under the following components.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Implementation, maintenance and strengthening e-office	76.00
2	Connectivity to various offices	178.00
3	Procurement of computers, accessories, networking and site preparation	30.00
4	Development of Management Information system	58.00
5	Maintenance and upgradation of ICT infrastructure facilities including video conference/virtual class room	33.00
6	Honorarium to data entry operators	286.00
	Total	661.00

AIMS software will be developed to its full functionality for seamless flow of data from Krishi Bhavan to Government level capturing all activities and services rendered by the department. Maintenance and upgradation of IT infrastructure facilities including video conferences/virtual classroom is included. Priority will be given for ICT development activities of Krishi Bhavans targeted to be transformed to Smart Krishi Bhavan during the year.

IV) Information and Extension Services

17) Strengthening Agricultural Extension
H/A : 2401-00-109-80 Outlay: ₹ 2503.00 lakh

For the success of agricultural development programmes, the field extension services need to be strengthened. An amount of ₹ 2503.00 lakh is earmarked for strengthening of agricultural extension activities for better adoption of technology and scientific management practices among the farming community during 2024-25.

The component wise allocation for strengthening agricultural extension are as below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Upgradation of training centres, RATTCs and FTCs	50.00
2	Strengthening Project directorate of ATMA including, HR support, ATMA activities and operational support	320.00
3	Support to LEADS including preparation of monthly technology advisory service	300.00
4	Award for best performers	70.00

5	Public participation	50.00
6	Krishipadhashaala	46.00
7	KISSAN Project	60.00
8	Smart Krishi Bhavan	1000.00
9	Conduct of VAIGA	50.00
10	Imprest Fund for immediate needs of Krishi Bhavan	75.00
11	Setting up of Agroclinics	7.00
12	Krishi darshan Programme	100.00
13	Njungalum Krishiyilekku	375.00
	Total	2503.00

As part of strengthening of extension institutions, an amount of ₹ 50.00 lakh is allocated for upgradation of training institutes, RATTCs and FTCs and ₹ 320.00 lakh for strengthening of project directorate of ATMA including HR support to project Directorate of ATMA and operational support. An amount of ₹ 300.00 lakh is set apart for support to LEADS including preparation of monthly technology advisories. The state share of ATMA programmes is included under the umbrella scheme Krishi Unnathi Yojana.

An amount of ₹ 70.00 lakh is earmarked for awards to best performers excluding officials.

Under the component “Public Participation” an amount of ₹ 50.00 lakh is set apart for conduct of Karshika Vikasana Samithies, seminars, farmers day, review meetings, assistance for farm melas, farmer meets, Karshaka Sabha, njattuvella chanthas and agro festivals including those organized by FPOs/PACS.

Block Level Agriculture Knowledge Centers functioning in blocks, with scientists of Kerala Agricultural University as a nodal officer will serve as an advisory body in providing technical guidance to field level offices and farmers in the successful implementation of programmes through Krishi Bhavans. The training modules will be prepared accordingly to disseminate technical inputs on a regular basis through trainings, OFTs and FLDs. An amount of ₹ 46.00 lakh is set apart for the Krishi Padhashala programme. All awareness programmes envisaged under different schemes will be covered under this component. The periodic review of Krishi Padhashala will be conducted by the Director of Agriculture on a quarterly basis. Expenses towards remuneration/ honorarium are not included. A comprehensive training module and training calendar for the year 2024-25 will be prepared by SAMETI and programmes scheduled accordingly with the approval of Director of

Agriculture. No separate allocation will be made to SAMETI in this regard for preparation of training module.

The 'Karshaka Information Systems Services and Network (KISSAN) Kerala' project initiated by Department of Agriculture in association with DUK for providing ICT enabled agriculture extension services through weekly informative television programmes will be continued. An amount of ₹ 60.00 lakh is earmarked for providing project based assistance for KISSAN Project. The contents of the programme will be decided by the technical committee consisting of KAU extension, department officials, FIB, VFPCCK and DUK.

The process of transformation of Krishi Bhavans to "Smart Krishi Bhavans" with the objective of modernizing and improving the functioning efficiency of Krishi Bhavans through e-governance and application of technology will continue. Efficient and timely delivery of services to the farming community will be the ultimate objective. An amount of ₹ 1000.00 lakh is allocated for this purpose. More Krishi Bhavans will be transformed to Smart Krishi Bhavans during the year with more focus on smart performance. The components include establishment of front office cum information center, upgradation of Plant Health Clinics, digital resource mapping of the panchayat and integration with the land revenue data, digitization of records of the Krishi Bhavans including the programmes implemented through Krishi Bhavans, online digital media library, renovation of Krishi Bhavans, and SMART card for farmers. The Krishi Bhavan should function as an advisory body to the farming community in all aspects related to agriculture development from crop planning, production planning, marketing, value addition, agripreneurship, credit information, welfare programmes, insurance support, startup promotion and advance technology dissemination. The Smart Krishi Bhavan will follow a project based approach which will run during the period of the 14th Five Year Plan. A Detailed Project Report will be prepared by the Department using the services of a competent technical organization. Only on satisfying the condition of preparation of Detailed Project Report, the administrative sanction will be issued. However no new post creation/deputation/contract will be allowed under the component. The services of existing departmental staff/contract staff will be utilized for implementation of the component.

An amount of ₹ 75.00 lakh is set apart for imprest fund, in order to meet the unforeseen expenses required for immediate capital expenditure in Krishi Bhavan and blocks @ ₹ 10,000/krishi bhavan/block.

Group farmer contact system approach at ward level is envisaged through “Agroclinics” to facilitate transfer of technology as well as finding solutions to field problems at local levels. An amount of ₹ 7.00 lakh is set apart for conducting Agroclinics in selected constituencies.

With the objective of providing a platform for addressing the problems of farmers in the field itself, ‘Krishi darshan’ programmes are envisaged to be conducted for which an amount of ₹ 100.00 lakh is allocated.

In order to address the issue of unorganized farm production existing in the State, it is envisioned to mobilize the operations covering production, processing, value addition and services through Krishikootams in a campaign mode. An amount of ₹ 375.00 lakh is earmarked for the State wide campaign ”Njangalum Krishiyilekku”. The expenses towards this programme will be limited under this component.

18) Farm Information and Communication	
H/A : 2401-00-109-84	Outlay: ₹ 400.00 lakh

During 2024-25, an amount of ₹ 400.00 lakh is set apart for disseminating scientific knowledge to farmers at the right time and to provide information on the activities of the departments of Agriculture and Fisheries through various mass and electronic media including web based services.

The activities include printing of Kerala Karshakan, digital copy printing, honorarium to authors of Kerala Karshakan journal, farm photography competition, essay writing competition, short film competition, awards (excluding officials), stationary expenses, campaigns, exhibitions, cyber extension and other communication initiatives including radio programmes.

The component wise outlay of Farm Information and Communication are as below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Kerala Karshakan and other activities	225.00
2	Publications	50.00
3	Media Liaison & Other communication initiatives	125.00
	Total	400.00

19) Human Resource Development

H/A : 2415-01-277-98

Outlay: ₹ 335.00 lakh

Capacity building of officials on the latest updates in agriculture sector is imperative for efficient transfer of technology to the farming community and its adoption. The components of this programme include specialized training to officials in eminent institutions at state and national level to upgrade the technical and managerial competence.

Onfarm trainings on advanced technologies envisaged through SAMETI to Department officials at block level will be entrusted to Kerala Agricultural University. This will be conducted by Director of Extension, KAU. The proposal for the collaborative training to officers of the State Department of Agriculture Development and Farmers Welfare with KAU will be submitted to the Departmental Working Group for approval before implementation. Participation of department officials in the various certificate courses on advanced subjects offered by Kerala Agricultural University is also envisaged under the scheme. Transparency will be maintained in selection of candidates for the courses. The eligibility criteria will be fixed by the Director of Agriculture and approved in the Departmental Working Group. An amount of ₹ 240.00 lakh is earmarked for human resource development. On approval, advance amount will be transferred to Director of Extension, KAU before initiation of programmes scheduled. Training to farmers and international exposure visits are not covered under this scheme.

An amount of ₹ 95.00 lakh is allocated for strengthening of SAMETI. However for this purpose a master plan will be prepared by the department and placed before the Departmental Working Group. The amount will not be used for non-plan expenditure.

An amount of ₹ 335.00 lakh is allocated for the scheme during 2024-25 as below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	HRD initiatives	240.00
2	Strengthening of SAMETI	95.00
	Total	335.00

20) Support to Farm Mechanization	
H/A : 2401-00-113-83	Outlay: ₹ 895.00 lakh
H/A : 4401-00-113-98	Outlay: ₹ 800.00 lakh
Total	Outlay: ₹ 1695.00 lakh

Farm mechanization is the key to scientific crop and produce management. The objective of the scheme is to overcome the shortage of labour and to develop single point delivery system through strengthening of Agro Service Centres, Karshika Karma Senas and Custom Hiring Centres which are part of mechanization activities. It is also envisaged to bring convergence of these three institutions as sustainable Self Help Groups in the farm sector viz. “Krishisree Centres”, to facilitate a single window service delivery to farmers under the coordination of Kerala State Agricultural Mechanization Mission (KSAMM). This will be done through a project approach.

An amount of ₹ 1695.00 lakh is allocated under the scheme during 2024-25. The component wise breakup of the outlay is shown below.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Establishment of new Krishisree centres on project basis and strengthening of existing Karshika karma senas, Agro machinery repair camps.	800.00
2	Group insurance scheme to members of Karshika Karma Sena and Agro Service Centres and newly formed Krishisree centres	20.00
3	Operational expenses including wages to mobile clinics of Agroservice centres	150.00
4	Functional expenses of KSAMM	200.00
5	Internships at Krishi Bhavans (apprentice VHSE)	280.00
6	Fuel charges and operational expenses of two wheelers attached to Krishi Bhavans	145.00
7	Top up subsidy for CSS - SMAM	100.00
	Total	1695.00

New Krishisree Centres will be established during 2024-25 including Corporation and Municipality areas. The Karshika Karma Senas will be strengthened to enhance their performance. Detailed Project Reports of individual centers will be placed before the working group. An amount of ₹ 800.00 lakh is set apart for establishment of new krishisree centres and strengthening of existing karshika karma senas.

A business plan will be developed for these units for its efficient and profitable functioning and self-sustainability in the coming years. A single unit shall have a business plan earning an income of ₹ 5.00 lakh/unit. A performance analysis of the units will be undertaken before providing assistance.

In order to provide accident insurance to registered members of Karshika Karma Sena and Agro Service Centres and the newly proposed Krishisree units, a group insurance programme in association with insurance companies with beneficiary contribution will be constituted. An amount of ₹ 20.00 lakh is earmarked for remitting insurance premium.

The activities of KSAMM will focus on enabling an efficient mechanization environment for farm operations to the farmers. An amount of ₹ 200.00 lakh is set apart as functional expenses of KSAMM. Inventory of agro machinery under Agro Service Centre, Karshika Karma Sena, Custom Hiring Centre covering those distributed under various schemes available in panchayats will be updated during 2024-25. The database generated on the agro machinery status will be utilized to monitor the real time performance of the agro machineries. The mission activities will also include integration and execution of agricultural activities through Krishisree unit and introduction of business plan concept in Krishisree units to function in a self-sustaining mode under proper monitoring at district and State level. Capacity building training on repair and service of agro machinery for the service providers of Agro Service Centres and Karshika Karma Sena will be continued by the Mission. The mission activities will be in integration with the similar activities of the engineering wing of the Department and under the supervision of Director of Agriculture.

With the twin objective of providing opportunity for educated youth as well as availing service at the grass root level for better execution of government programmes, internship programme will be provided in Krishi bhavans for the year 2024-25. Final year VHSE students and VHSE certificate holders in agriculture/organic farming will be engaged for a period of six months with an incentive of ₹ 2500.00 per month. An amount of ₹ 280.00 lakh is set apart for this.

An amount of ₹ 100.00 lakh is earmarked as top up subsidy to CSS on SMAM for purchase of machineries through groups including FPOs.

The department will ensure that 15 percent of beneficiaries of the scheme are women.

In order to strengthen the mechanization drive, a Review Committee set up under the Chairmanship of Agricultural Production Commissioner represented by KAU, Kerala State Planning Board, State Agriculture Engineer, Director, KSAMM besides Director of Agriculture will monitor the operation under the scheme.

V) Income Assurance and Risk mitigation

21) State Crop Insurance Scheme	
H/A : 2401-00-110-82	Outlay: ₹ 3314.00 lakh

The State crop insurance scheme against crop loss due to natural calamity will be continued in 2024-25 for the benefit of farmers. The Crop Insurance Fund is operated with contributions from the participating farmers by way of registration fee and premium and Government contribution. An amount of ₹ 3314.00 lakh is earmarked for the scheme during 2024-25.

22) Contingency Programme to meet natural calamities and pest and disease endemic	
H/A : 2401-00-800-91	Outlay: ₹ 750.00 lakh

In order to meet the contingency due to natural calamity and pest and disease endemic an amount of ₹ 750.00 lakh is set apart during 2024-25. The activities covered will be creation of buffer stock of short duration varieties of paddy, pulses and vegetables for distribution to affected farmers in the event of natural calamities and resultant crop damages, assistance for strengthening of bunds against breaches and removal of debris and support for crop health management in the event of pest and disease endemic.

Agriculture Sector in Kuttanad

23) Development of Agriculture Sector in Kuttanad	
H/A : 2401-00-119-78	Outlay: ₹ 2900.00 lakh
24) Development of Agriculture Sector in Kuttanad (RIDF)	
H/A : 2401-00-119-76	Outlay: ₹ 700.00 lakh
Total	Outlay: ₹ 3600.00 lakh

An amount of ₹ 3600.00 lakh is set apart for development of agricultural sector in Kuttanad during 2024-25.

Sl. No.	Components	Amount (₹ in lakh)
1	Replacement of petti & para with VAF pumps including construction of motor thara and infrastructure development of padasekharams in Kuttanad region.	3600.00
	Total	3600.00

Dewatering being the major activity undertaken as part of crop production in Kuttanad region, thrust will be given to replacement of petty and para with energy efficient submersible Vertical Axial flow pumps. An amount of ₹ 3600.00 lakh is allocated under the scheme focusing on replacing the conventional Petti & Para with Vertical Axial Flow pump/submersible pumpsets of 10-50 HP, in Kuttanad region including construction of raised platforms for installation, free of cost. Out of this, an amount of ₹ 200.00 lakh is earmarked for infrastructure development of padasekharams in Kuttanad region. Out of the total amount of ₹ 3600.00 lakh earmarked for the scheme, an amount of ₹ 700.00 lakh is allocated under RIDF. Convergence of infrastructure development works of various padasekharams undertaken under RKVY, RIDF and LSGD will be ensured.

The department will take efforts to ensure adoption of approved crop calendar in Kuttanad region. Availability of short duration rice varieties and related operations will be facilitated.

VI) Marketing, Storage & Warehousing

The total outlay provided during 2024-25 under Marketing, Storage & Warehousing and other programmes is ₹ 15,731.00 lakh. This includes, an amount of ₹ 300.00 lakh allocated under RIDF and ₹ 10,000.00 lakh under externally aided project for the World Bank funded KERA projects.

The launching of the World Bank funded Kerala Climate Resilient Agri Value Chain Modernization Project is envisaged during 2024-25. The project which aims to promote resilient commercialization of Kerala's food and agriculture sector for small holder farmers, agri-based MSME's, FPOs and Start-ups is one of the major initiative in agriculture sector with the support of World Bank and State Plan. The total project cost envisaged is 285 million US Dollars with an estimated World Bank assistance of 200 million US dollars.

Agriculture Marketing and Post Harvest Management

In order to provide assured/enhanced income to farmers, development of a robust well-designed and efficient marketing system for agricultural produce, prevention of post-harvest losses and promotion of value addition for increased price are the activities to be focused.

Support for Marketing of Agricultural Produce

25) Market Development	
H/A : 2435-01-800-99	Outlay : ₹ 1190.00 lakh
26) Market intervention support for price stabilization	
H/A : 2435-01-101-85	Outlay : ₹ 2150.00 lakh
27) Kerala Farm Fresh Fruits and Vegetable Base Price	
H/A : 2401-00-119-77	Outlay : ₹ 50.00 lakh
28) Green Coconut Procurement through VFPCK	
H/A : 2435-01-101-73	Outlay : ₹ 1000.00 lakh
Total	Outlay : ₹ 4390.00 lakh

The objective of the programme is to address the issues related to price fluctuation, lack of efficient marketing system and post-harvest losses. Strengthening of existing market infrastructure, coordinating the functioning of markets at various levels in collection, transportation, storage and processing, strengthening of market intelligence and adoption of innovative technologies in agricultural marketing are the major focus areas. The component wise breakup of outlay for 2024-25 for this programme is given below.

Sl. No.	Component	Amount (₹ in lakh)
I)	Market Development	
1	Strengthening of agricultural wholesale markets and district procurement centres-operational expenses and infrastructure development	130.00
2	Agmarknet & Market Intelligence	40.00
3	State Agricultural Prices Board	80.00
4	WTO Cell - Operational expenses	5.00
5	Additional support to graded weekly markets	25.00
6	Strengthening of agriculture wholesale market-transportation subsidy	50.00

7	Assistance to ecoshops	50.00
8	Engaging Karshaka mitras in potential panchayats	60.00
9	Supply Chain Management including cold chain segment	250.00
10	Market development activities of VFPCCK	500.00
	Sub Total (Market Development)	1190.00
II)	Market intervention support for price stabilization including support for base price fixed to fruits and vegetables.	2150.00
III)	Kerala Farm Fresh Fruits and Vegetable Base Price	50.00
IV)	Green Coconut Procurement through VFPCCK	1000.00
	Grand Total	4390.00

An amount of ₹ 130.00 lakh is earmarked for infrastructure development and operational expenses of agriculture wholesale markets and district procurement centers. The functioning of these markets will be in accordance with the e-NAM guidelines so as to facilitate unified market for agricultural commodities. Infrastructure development of the wholesale markets will be undertaken on priority basis based on the action plan prepared by the market secretaries in consultation with the market executive committee. The action plan with estimate from Government accredited agency will be submitted to the Director of agriculture for approval. The work will be entrusted to accredited agencies.

The current market information will be made available to farmers for selling their produce. The up to date data will be collected and uploaded to website to be accessible by farmers. An amount of ₹ 40.00 lakh is earmarked for Agmarknet and market intelligence.

An amount of ₹ 80.00 lakh is set apart for Kerala State Agricultural Prices Board and ₹ 5.00 lakh to WTO Cell as operational expenses.

Additional support will be provided @ ₹ 10000 per market to selected weekly markets having high turnover (₹ 2.00 lakh/market/month) within A grade markets and ecoshops for which an amount of ₹ 25.00 lakh is set apart. Revolving fund to these markets will be provided as one time assistance only. The responsibility of maintenance of revolving fund will be vested with local Agriculture Officer/Assistant Director of Agriculture concerned.

In order to motivate the farmers to bring their produce to departmental markets for auction and to avail the direct marketing facilities, transportation subsidy will be provided for which an amount of ₹ 50.00 lakh is allocated. Detailed guidelines in this regard will be issued by the Director of Agriculture.

Assistance will be provided for development of ecoshops for marketing of organic farm products produced locally for which an amount of ₹ 50.00 lakh is allocated.

Karshaka mitras will be engaged in potential panchayats for effective coordination of marketing of surplus farm produce from farmers field to the collection centre/market thereby facilitating sale of produce and income to farmer. Graded incentive structure to karshakamitras based on quantity procured by each Karshaka mitra will be followed. An amount of ₹ 60.00 lakh is earmarked for engaging Karshaka mitras. The service of karshakamitras shall also be utilized in farms covered under Farm Plan based development without additional financial commitments.

Considering the importance of cold chain segment in marketing of agricultural produce, supply chain management with cold chain maintenance will be supported during 2024-25. An amount of ₹ 250.00 lakh is set apart for establishment of cold outlets in the districts not covered in the previous years.

The integration of funds available under Central Sector schemes viz. MIDH, SMAM etc. will be explored for activities related to marketing and supply chain management including cold storage for efficient utilization of resources.

An amount of ₹ 500.00 lakh is earmarked for market development activities of VFPCCK.

An amount of ₹ 2200.00 lakh is earmarked as market intervention support for price stabilization including base price support fixed for vegetables and fruits to farmers. The amount will be utilized for procurement operations through designated agencies on selected agricultural commodities to help to regulate the fluctuation in market prices and provide good quality vegetables and fruits to beneficiaries at reasonable prices especially during the festival season. Out of this, an amount of ₹ 50.00 lakh is earmarked to provide the announced base price for fruits and vegetables to farmers, in the event of decline in prices. No additional fund will be earmarked for this purpose.

It is envisaged to help the coconut farmers of the State through green coconut procurement during 2024-25 thereby facilitating remunerative price to farmers. An amount of ₹ 1000.00 lakh is earmarked exclusively for green coconut procurement

through VFPCCK ensuring a transparent mechanism. The facilities provided through NAFED shall be fully tapped in the procurement process.

However a strict surveillance mechanism for procurement and market intervention activities will be set up at State level under the Chairmanship of Agricultural Production Commissioner. CEO, VFPCCK, and other members of departmental working group will be members of the committee. The committee will meet at quarterly intervals and discuss the progress and operational issues of the scheme.

29) Post-harvest Management & Value addition	
H/A : 2435-01-800-94	Outlay: ₹ 800.00 lakh

The objective of the scheme is to promote medium, small and micro agro processing/value addition units ensuring income increase to farmers, revamping Farmer Producer Organisations and generating employment opportunities. Promotion of innovative technologies in value addition and entrepreneurship in agriculture will also be supported. Small Farmers Agri Business Consortium (SFAC) will implement these activities performing the role of a nodal agency.

The component wise breakup of the outlay of ₹ 800.00 lakh for the scheme during 2024-25 is shown below.

Sl. No.	Component	Amount (₹ in lakh)
1	Support to value addition – micro, small and medium agro processing units through SFAC	150.00
2	Support for value addition units and marketing in Govt. sector/ PSUs/ Co-operatives/ Kudumbasree units/FPOs through SFAC	100.00
3	Promotion of apiculture and production of honey and its value added products	100.00
4	Operational support to SFAC including training	100.00
5	Revamping of existing FPO through SFAC (project based)	200.00
6	Support to small and medium sized processing initiatives through FPOs	150.00
	Total	800.00

Project based support for micro,small and medium agro processing/value addition units, individual/SHG based value addition units will be provided through

SFAC for which an amount of ₹ 150.00 lakh is earmarked. An amount of ₹ 100.00 lakh is set apart for providing assistance to small and medium value addition units in Government sector/PSUs/ Cooperatives/FPOs through SFAC. Wherever necessary, projects may be implemented in coordination with Krishi Bhavans. All the proposals / projects will be vetted by SFAC and approved for implementation as per the existing operational guidelines of MSME scheme. The vetting, monitoring and evaluation of the projects will be done by a team of experts constituted at SFAC from within the officials trained for the purpose in reputed institutions like IRMA, CFTRI, IIM etc.

The support for apiculture and honey production will be continued for the benefit of honey growers and promotion of value added honey products through State Horticulture Mission with the involvement of FPOs in integration with MIDH and Honey Mission. An amount of ₹ 100.00 lakh is set apart for this component.

An amount of ₹ 100.00 lakh is set apart as operational support to SFAC including training.

Considering the importance of promoting Farmer Producer Organizations in the field of agricultural production, processing and marketing, an amount of ₹ 200.00 lakh is allocated for revamping the existing Farmer Producer Organisation through SFAC. The proposals for revamping will be submitted to SFAC and assistance will be provided in project mode after proper vetting. The amount will be provided as one time assistance. Last year projects will not be considered.

An amount of ₹ 150.00 lakh is set apart as support to small and medium agro processing initiatives through FPOs.

Assistance to Kerala State Ware housing Corporation

30) Computerization of Warehouses	
H/A : 2408-02-190-98	Outlay: ₹ 10.00 lakh
31) Construction of Godown cum Agri complex	
H/A : 4408-02-101-98	Outlay: ₹ 1.00 lakh
	Outlay: ₹ 11.00 lakh

With the objective of improving the storage capacity of agricultural produce in the State more number of agri warehouses will be constructed. During 2024-25, an amount of ₹ 11.00 lakh is set apart as assistance to Kerala State Warehousing

Corporation. Out of this, an amount of ₹ 10.00 lakh is for computerization of warehouses and ₹ 1.00 lakh for construction of godowns. The funds allocated under RIDF will be utilized for construction of warehouses.

32) Infrastructure Development under RIDF	
H/A : 4435-01-101-97	Outlay: ₹ 300.00 lakh

An amount of ₹ 300.00 lakh is earmarked under RIDF exclusively to Kerala State Warehousing Corporation for construction of Smart agri warehouses.

33) Farmer Welfare Fund Board	
H/A : 2401-00-109-76	Outlay: ₹ 200.00 lakh

The pension schemes and welfare programmes implemented through Agriculture Development & Farmers Welfare Department will be taken up through the Farmer Welfare Fund Board. During 2024-25, an amount of ₹ 200.00 lakh is earmarked under this programme for operational expenses of the Board. However purchase of vehicles is not allowed under the scheme.

34) International Research and Training Centre for Below Sea level Farming, Kuttanad	
H/A : 2415-01-004-88	Outlay: ₹ 30.00 lakh

An outlay of ₹ 30.00 lakh is provided for popularizing innovative activities, resolving field problems of Kuttanad region and for operational expenses during 2024-25.

35) Kerala Climate Resilient Agri Value Chain Modernization Project (KERA) (NEW) (EAP)	
H/A : 2401-00-111-95 (01)	Outlay: ₹ 10000.00 lakh

The World Bank funded ‘Kerala Climate Resilient Agri Value Chain Modernization Project’ will be launched in 2024-25. The objective of the project is to enhance resilient commercialization of Kerala’s food and agriculture sector for small holder farmers, agri-based Micro, Small, Medium enterprises (MSMEs), Farmer

Producer Organisations(FPOs)and Start-ups thereby invigorating local economic development. The components of the project include climate resilience and mitigation in Agriculture, enhancing small holder commercialization for local economic development through value addition, Project management Unit and Contingent Emergency Response Component and potential climate financing. During 2024-25, an amount of ₹ 10000.00 lakh including the State share is allocated for the project. The project will be implemented with the active support of Industries department for value addition component of the project.

VII. Core Sector Scheme - State Share

36) Umbrella Scheme on Krishi Unnathi Yojana and other CSS (40% Central Share)

Outlay: ₹ 7700.00 lakh

Krishi Unnathi Yojana is the umbrella scheme under Agriculture with 60% central share and 40% state share. The schemes will be implemented through single nodal agency mode in PFMS. The state share of ongoing centrally sponsored schemes viz. National Food Security Mission(NFSM), Mission on Integrated Development of Horticulture (MIDH), National Mission for Sustainable Agriculture (NMSA), National Mission on Agriculture Extension and Technology Management (NMAET), Rashtriya Krishi Vikas Yojana (RKVY), Paramparagath Krishi Vikas Yojana (PKVY), Pradhan Mantri Krishi Sinchayee Yojana (PMKSY), National project on Agro Forestry, Sub Mission on Plant Protection and Plant Quarantine, Information Technology, Integrated scheme on Agriculture Marketing and GOI supported Crop Insurance scheme are included under the scheme. An amount of ₹ 7700.00 lakh is provided as state share of the centrally sponsored schemes of which an amount of ₹ 1000.00 lakh is provided as state share of the scheme-Sub Mission on Agriculture Extension (SMAE) under National Mission on Agriculture Extension and Technology Management (NMAET). An amount of ₹ 1500.00 lakh as state share of Rashtriya Krishi Vikas Yojana (RKVY), ₹ 1200.00 lakh as state share of Mission on Integrated Development of Horticulture (MIDH), ₹ 2000.00 lakh as state share of Sub Mission on Agricultural Mechanisation and ₹ 2000.00 lakh is provided as state share under any other new centrally sponsored schemes approved during 2024-25.

B). Centrally Sponsored Schemes

1) Umbrella Scheme on Krishi Unnathi Yojana and other CSS (60% Central Share)

Outlay: ₹ 11550.00 lakh

Krishi Unnathi Yojana is the umbrella scheme under Agriculture with 60% central share and 40% state share. The central share of ongoing centrally sponsored schemes viz. National Food Security Mission (NFSM), Mission on Integrated Development of Horticulture (MIDH), National Mission for Sustainable Agriculture (NMSA), National Mission on Agriculture Extension and Technology Management (NMAET), Rashtriya Krishi Vikas Yojana (RKVY), Paramparagath Krishi Vikas Yojana (PKVY), Pradhan Mantri Krishi Sinchayee Yojana (PMKSY), Sub Mission on Agricultural Mechanisation (SMAM), Sub Mission on Plant Protection and Plant Quarantine, Information Technology, Integrated scheme on Agriculture Marketing and GOI supported Crop Insurance scheme are included under the scheme. An amount of ₹ 11550.00 lakh is provided as anticipated central share of the scheme of which an amount of ₹ 1500.00 lakh is provided as central share of the scheme - Sub Mission on Agriculture Extension (SMAE) under National Mission on Agriculture Extension and Technology Management (NMAET), ₹2250.00 lakh as central share of RKVY, ₹3000.00 lakh as central share of SMAM, ₹1800.00 lakh as central share for Mission on Integrated Development of Horticulture and ₹3000.00 lakh as central share for other CSS. The central share for any other new centrally sponsored schemes approved during 2024-25 will also be met from the outlay. The outlay under RKVY will be utilised for infrastructure development activities for rice development, vegetable development, promotion of organic farming, strengthening of market infrastructure in wholesale markets, district procurement centres etc. The state share of the scheme is included in the state plan under the subsector Crop Husbandry.

*****

വാർഷിക പദ്ധതി 2024 - 25

എ) സംസ്ഥാന പദ്ധതി

വിളപരിപാലനം

ശാസ്ത്രീയ സമീപനത്തിലൂടെ ഭക്ഷ്യവിളകളുടെ ഉല്പാദനവും ഉല്പാദനക്ഷമതയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും അതിലൂടെ ഭക്ഷ്യഉല്പാദനത്തിൽ സ്വയം പര്യാപ്തത കൈവരിക്കുന്നതിനും 2024-25 ബഡ്ജറ്റ് ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു. പ്രധാന വിളകളായ നെല്ല്, പച്ചക്കറി, തെങ്ങ്, പഴവർഗ്ഗങ്ങൾ, സുഗന്ധവ്യഞ്ജനങ്ങൾ എന്നിവ വിളവീകസന പരിപാടികളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. കാര്യക്ഷമമായ വിജ്ഞാനവ്യാപന സേവനങ്ങളിലൂടെ നൂതന ശാസ്ത്ര സാങ്കേതിക വിദ്യകളുടെ പ്രചരണവും അവ കർഷകർ സ്വീകരിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്നതും സാധ്യമാക്കും.

പതിനാലാം പഞ്ചവത്സര പദ്ധതിയിൽ വിളയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വികസനത്തിൽ നിന്നും കൃഷിയിടം അധിഷ്ഠിതമാക്കിയുള്ള വികസനത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റം ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ട് തുടക്കമിട്ട കൃഷിയിടസംരക്ഷണവികസന സമീപനം 2024-25 ലും തുടരും. കൂടാതെ ഓരോ തുണ്ടു ഭൂമിയിൽ നിന്നും പരമാവധി ഉൽപ്പാദനവും, കാര്യക്ഷമതയും കൈവരിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ വിള വൈവിധ്യവൽക്കരണവും വിളതീവ്രതയും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. പയർവർഗ്ഗങ്ങൾ, എണ്ണക്കരുക്കൾ, ചെറുധാന്യങ്ങൾ എന്നിവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടും. കൃഷിഭവനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും കർഷകർക്ക് പരമാവധി സേവനം ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ടുകൊണ്ട് കൂടുതൽ കൃഷിഭവനങ്ങളെ സ്മാർട്ട് കൃഷിഭവനങ്ങളായി പരിവർത്തനം ചെയ്യും.

മണ്ണിന്റെയും വിളകളുടെയും ആരോഗ്യം പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ഇടപെടലുകൾ, ഗുണനിലവാരമുള്ള നടീൽ വസ്തുക്കളുടെ ഉൽപ്പാദനത്തിനായി വകുപ്പുതല ഫാമുകളുടെ വികസനം, കാർഷിക സേവന കേന്ദ്രങ്ങൾ വഴി യന്ത്രവൽകൃത പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പ്രോത്സാഹനം, ജൈവകൃഷിയും നല്ലമുറകൃഷിരീതികളുടെയും പ്രോത്സാഹനം, ലബോറട്ടറികളുടെ ആധുനികവൽക്കരണം, ആധുനിക വിവര സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ ഉപയോഗം തുടങ്ങിയ പദ്ധതികളും ഉൾപ്പെടുന്നു.

2024-25 വർഷത്തിൽ വിളപരിപാലനത്തിനായി 53,590.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതിയിലെ സംസ്ഥാന വിഹിതവും ആർ.ഐ.ഡി എഫ് വിഹിതവും ഉൾപ്പെടുന്നു. കാർഷിക ആവാസയൂണിറ്റുകൾ അധിഷ്ഠിതമാക്കിയുള്ള ആസൂത്രണത്തിനും പദ്ധതി നിർവ്വഹണത്തിനും ഊന്നൽ നൽകും. സംസ്ഥാന പദ്ധതികളിലൂടെ വകുപ്പ് പിന്തുണയ്ക്കുന്ന എല്ലാ സമീപനങ്ങളും തെളിയിക്കപ്പെട്ടതും ശാസ്ത്രീയ അറിവുകളെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതും കേരള സർവ്വകലാശാല ശിപാർശ ചെയ്ത് അംഗീകരിച്ചതുമായിരിക്കണം.

1) കൃഷിയിടസംരക്ഷണവികസന സമീപനം

പതിനാലാം പഞ്ചവത്സര പദ്ധതിയുടെ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ശിപാർശകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, 2022-23 ൽ ആരംഭിച്ച കൃഷിയിടസംരക്ഷണവികസന സമീപനം 2024-25 ലും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. വിളയധിഷ്ഠിത സമീപനത്തിൽ നിന്നും മാറി സംയോജിത-

ബഹുവിള കൃഷി സമ്പ്രദായത്തിലേക്കുള്ള മാറ്റത്തിലൂടെ കൈവശഭൂമി വികസിപ്പിക്കുക എന്നതാണ് ഈ സമീപനത്തിന്റെ പ്രധാന ലക്ഷ്യം. കൃഷിയിടത്തെ അടിസ്ഥാന യൂണിറ്റായി കണക്കാക്കി ലഭ്യമായ വിഭവശേഷി ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിൽ പരമാവധി ഉപയോഗപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് കർഷകരുടെ വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിലും അതുവഴി സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉല്പാദന സമ്പദ്ഘടനയിൽ ഗണ്യമായ സംഭാവന നൽകുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിടുന്നു. ഈ സമീപനത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ട ഘടകങ്ങളെ ശാസ്ത്രീയമായി തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിലും കാർഷിക ആവാസവ്യവസ്ഥാ യൂണിറ്റിന്റേയും കാർഷിക പരിപാലന മാർഗ്ഗങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനും ഊന്നൽ നൽകും. ഈ പരിപാടികൾ നീർത്തടാടി സ്ഥാനത്തിൽ ആസൂത്രീതമായും സംഘടിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

വികസനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാന യൂണിറ്റായി ഓരോ കൃഷിയിടവും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സംവിധാനത്തിന്റെ പിന്തുണയോടെ കൃഷിഭവനകൾ മുഖേന തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന രീതി തുടരുകയും, 2024-25 ൽ സംസ്ഥാനത്തുടനീളം പുതിയ കൃഷിയിടങ്ങൾ തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും വികസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും. ബ്ലോക്ക് തലത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന കാർഷികവിജ്ഞാന കേന്ദ്രങ്ങളിലൂടെ കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലെ ശാസ്ത്രജ്ഞരുടെ സാങ്കേതിക സഹായത്തോടെയും കർഷകരുമായി കൂടിയാലോചിച്ചും കൃഷി ഓഫീസർ തയ്യാറാക്കുന്ന ശാസ്ത്രീയമായ വിഭവധാരിക ആസൂത്രണപ്രകാരമായിരിക്കും ഈ കൃഷിയിടങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുക. ഈ സമീപനത്തിൽ കാർഷിക അനുബന്ധമേഖലകളായ മൃഗസംരക്ഷണം, ക്ഷീരവികസനം, മത്സ്യബന്ധനം എന്നിവയും ഉൾപ്പെടും. അങ്ങനെയുള്ള സാഹചര്യത്തിൽ അതതു വകുപ്പുകളിൽ നിന്നുള്ള പിന്തുണ കൂടി ലഭ്യമാക്കേണ്ടതാണ്. വികസിപ്പിച്ചെടുത്ത കൃഷിയിടങ്ങൾ കാർഷിക പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന വിവിധ വകുപ്പുകളുമായി പങ്കിടുന്നതായിരിക്കും.

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല അംഗീകരിച്ച് പ്രസിദ്ധീകരിച്ചതും ശാസ്ത്രീയമായി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടതുമായ ഉല്പാദന പ്രോട്ടോക്കോൾ അടിസ്ഥാനമാക്കി, ഈ സമീപനം മൂന്നു പദ്ധതികളായി വകുപ്പ് നടപ്പിലാക്കും. ഈ സമീപനങ്ങൾ പാലിക്കാത്ത ഫാമുകളെ ഈ പദ്ധതിയിൽ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതല്ല. അനുയോജ്യമായ മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ കാർഷികവികസന കർഷകക്ഷേമ വകുപ്പ് ഇതിനായി പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതാണ്. ഈ മൂന്നു പദ്ധതികളും ഒരു കൃഷി അഡീഷണൽ ഡയറക്ടറുടെ നിയന്ത്രണത്തിലായിരിക്കും നടപ്പിലാക്കുക. പുതിയ തസ്തിക സൃഷ്ടിക്കൽ/കരാർ/അന്യത്ര സേവനം ഈ പദ്ധതികളിൽ അനുവദനീയമല്ല. നിലവിലുള്ള വകുപ്പ്/കരാർ ജീവനക്കാർ എന്നിവരുടെ സേവനം ഉപയോഗിച്ച് പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കേണ്ടതാണ്.

ഈ സമീപനത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന മൂന്ന് പദ്ധതികൾ താഴെപറയുന്നു.

- 1 കൃഷിയിടാസൂത്രണാധിഷ്ഠിത ഉല്പാദനപരിപാടികൾ-ഉല്പാദന പൂർവ്വ പിന്തുണ ഉൾപ്പെടെ
- 2 ഉല്പാദക സംഘടനകളുടെ വികസനത്തിനും സാങ്കേതിക സഹായത്തിനുമുള്ള പദ്ധതി.
- 3 കൃഷിയിടാസൂത്രണാധിഷ്ഠിത സമീപനവുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് വിതരണ ശൃംഖല/മൂല്യശൃംഖല വികസനത്തിനായുള്ള പദ്ധതി.

നിരീക്ഷണ സംവിധാനം

കൃഷിയിടാസൂത്രണാധിഷ്ഠിത സമീപനത്തിലുൾപ്പെടുന്ന മൂന്നു പദ്ധതികളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിക്കുന്നത് കൃഷിവകുപ്പ് ഡയറക്ടറേറ്റ് തലത്തിലായിരിക്കും. ഇതിനായി സംസ്ഥാന, ബ്ലോക്ക്, ജില്ലാതലത്തിൽ ഭരണ സംവിധാനം രൂപീകരിക്കും. കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല വിജ്ഞാനവ്യാപന ഡയറക്ടറുടെ നേതൃത്വത്തിൽ രൂപീകരിച്ച

സാങ്കേതിക സംഘം ഈ സമീപനത്തിന് (മൂന്നു പദ്ധതിയ്ക്കും) ആവശ്യമായ സാങ്കേതിക ഉപദേശം നൽകും.

ബ്ലോക്കതല അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടർമാരും പ്രിൻസിപ്പൽ കൃഷി ഓഫീസർമാരും ഈ പരിപാടി നിരീക്ഷിച്ച് കൃത്യമായി ഡോക്യുമെന്റ് ചെയ്യേണ്ടതാണ്. ഓരോ കൃഷിയിടത്തിന്റെയും വിസ്തൃതി, നിലവിലുള്ള ഘടകങ്ങൾ, പുതിയ ഘടകങ്ങൾ, അനുവദിച്ച സാധനങ്ങളുടെ അളവ്, ആകെ ചെലവായ തുക, ഘടകം തിരിച്ചുള്ള വിളവ്, വിപണനത്തിനായി മിച്ചം വന്ന വിളവ്, ലഭിച്ച വരുമാനം, നേടിയ ലാഭം എന്നിവയെല്ലാം അടങ്ങുന്ന ഡാറ്റാബേസ് തയ്യാറാക്കി സൂക്ഷിക്കുകയും അതു കാലാനുസൃതമായി പുതുക്കേണ്ടതുമാണ്. ഫാമുകളിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പട്ടിക, നൽകിയ സഹായം, നടത്തിയ പരിശോധനകൾ തുടങ്ങിയവ രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനായി ഓരോ കർഷകനും ഒരു ഫീൽഡ് ബുക്ക് സൂക്ഷിക്കുകയും കൃഷിഭവൻ ഉദ്യോഗസ്ഥർ അത് കൃത്യമായി പുതുക്കേണ്ടതുമാണ്. ഇതിനായി ഡിജിറ്റൽ സർവ്വകലാശാലയുടെ പിന്തുണയോടു കൂടി അനുയോജ്യമായ സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ സംയോജനം ഉറപ്പാക്കും.

2024-25 ലെ പദ്ധതികളുടെ വിശദാംശം

<p>1) കൃഷിയിടസൂത്രണാധിഷ്ഠിത ഉൽപ്പാദന പരിപാടികൾ ഉൽപ്പാദനപൂർവ്വ പിന്തുണ ഉൾപ്പെടെ</p>
<p>ശീർഷകം : 2401-00-104-67 വിഹിതം : ₹ 1000.00 ലക്ഷം</p>

ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി അംഗീകരിച്ച മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ 2024-25 ലും പിന്തുടരും. കുറഞ്ഞത് പത്തു സെന്റും, പരമാവധി ഇരുനൂറ് സെന്റും വിസ്തൃതിയുള്ള (വീടും മറ്റു കെട്ടിടങ്ങളും നിലനിൽക്കുന്ന സ്ഥലം ഇല്ലാതെ) കൃഷിയിട യൂണിറ്റുകളായിരിക്കും ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുക. സംയോജിത കൃഷി സമ്പ്രദായ മാതൃകകളും, നാളികേരം, സുഗന്ധവ്യഞ്ജനങ്ങൾ, പഴവർഗ്ഗങ്ങൾ, പച്ചക്കറികൾ എന്നീ വിളകൾ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വിള സമ്പ്രദായങ്ങളിലുമായിരിക്കും ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുക. കൃഷിവകുപ്പ് പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശമനുസരിച്ച് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പുമായി സഹകരിച്ചായിരിക്കും ഗുണഭോക്താക്കളെ/കൃഷിയിടങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുക. കൃഷിയിടയൂണിറ്റുകൾ കണ്ടെത്തുമ്പോൾ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ പദ്ധതികളും സംസ്ഥാനപദ്ധതിയുമായി സംയോജിപ്പിച്ചു പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തി കൃഷിയിടത്തിന്റെ സമഗ്ര വികസനം കൊണ്ടു വരുന്നതിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കും. ഈ പദ്ധതിയുടെ ഗുണഭോക്താക്കളിൽ 50 ശതമാനം വനിതകളായിരിക്കുമെന്ന് വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു.

അനുയോജ്യമായ രീതിയിലുള്ള വിളകളുടെ മിശ്രണവും കന്നുകാലി, മത്സ്യബന്ധനം എന്നീ പ്രവർത്തനങ്ങളും കൂടി സംയോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും കൃഷി ഓഫീസർ ബ്ലോക്കതല കൃഷി വിജ്ഞാനകേന്ദ്രങ്ങളുമായി ഏകോപിപ്പിച്ച് തയ്യാറാക്കുന്ന ഫാം പ്ലാൻ, ഓരോ തുണ്ടു ഭൂമിയിൽ നിന്നും വരുമാനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്ന തരത്തിലായിരിക്കണം. മെച്ചപ്പെട്ട പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നതും ഇതിലൂടെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും.

കൃഷിയിടങ്ങളിൽ നിന്നും മണ്ണു സാമ്പിളുകൾ ശേഖരിച്ച് മണ്ണിന്റെ ഫലപുഷ്ടി നിർണ്ണയിക്കുകയും മണ്ണു പരിശോധനാധിഷ്ഠിത പരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനായി സോയിൽ ഹെൽത്ത് കാർഡുകൾ വിതരണം ചെയ്യുകയും ചെയ്യും. കൃഷിയിടങ്ങൾക്ക് സോയിൽ ഹെൽത്ത് കാർഡ് നൽകുന്നതിനായി 50.00 ലക്ഷം രൂപ

വകയിരുത്തുന്നു. കെ.എ.യു, സംസ്ഥാന യന്ത്രവൽകൃത മിഷൻ എന്നിവയുടെ ഉൾപ്പെടെ ബഹുമാന പങ്കാളിത്തത്തോടെ സംസ്ഥാനമൊട്ടാകെ ചെറുകിട യന്ത്രവൽക്കരണം പദ്ധതിയിടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി 50.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കിസാൻ ക്രെഡിറ്റ് കാർഡ് മുഖേന വായ്പ സൗകര്യം തരപ്പെടുത്തുന്നതുൾപ്പെടെ ഉല്പാദന പ്രവർത്തനങ്ങളും ഉല്പാദനപൂർവ്വ പ്രവർത്തനങ്ങളും പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനായി കൃഷിവകുപ്പ് ഉചിതമായ ക്രമീകരണങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുന്നതായിരിക്കും. ഈ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായിട്ടുള്ള കൃഷിഭവനങ്ങൾ, സഹകരണ സംഘങ്ങൾ, (നിവേശങ്ങൾ എത്തിച്ചു നൽകുന്നതിനും വായ്പ പിന്തുണയ്ക്കും) എന്നിവയെ സാങ്കേതികവിദ്യാ സംയോജനത്തിലൂടെ ഏകജാലക സംവിധാനത്തിൽ ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതായിരിക്കും. മത്സ്യബന്ധന, മൃഗസംരക്ഷണ വകുപ്പിന്റെ പിന്തുണയും ഇതിനർത്ഥം. അഗ്രോ സർവ്വീസ് സെന്ററുകൾ, കാർഷിക കർമ്മസേനകൾ എന്നിവയിലൂടെ ലഭ്യമായ സേവനങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമായി ഉപയോഗിക്കും. കർഷകർക്കുള്ള പിന്തുണ സാധനങ്ങളായിട്ടായിരിക്കും നൽകുക. റൊക്കം പണമായിട്ടുള്ള സഹായം നൽകുന്നതല്ല. ഫാം പ്ലാനിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന ഓരോ വിളയ്ക്കും/അഥവാ ഓരോ ഘടകത്തിനും പിന്തുണ നൽകേണ്ട മാതൃക, വിദഗ്ദ്ധ സമിതിയുമായി ആലോചിച്ച് കൃഷിവകുപ്പ് തീരുമാനിക്കും. സംസ്ഥാന പദ്ധതിയിൽ നിവേശങ്ങൾ, സേവനങ്ങൾ എന്നിവയിലുള്ള പിന്തുണ കൃഷിഭവനങ്ങൾ കൂടാതെ സഹകരണ സംഘങ്ങൾ, കാർഷിക കർമ്മ സേനകൾ, അഗ്രോ സർവ്വീസ് സെന്ററുകൾ എന്നിവയിൽ നിന്നും ലഭിക്കും. ക്യാഷ് സബ്സിഡിയോ, റൊക്കം പണമായിട്ടുള്ള സഹായമോ ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ നൽകുന്നതല്ല.

മാതൃകാ ഫാമുകൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനായി 2024-25 വർഷത്തിൽ ഉല്പാദനപൂർവ്വ പ്രവർത്തന പിന്തുണ കൂടാതെ നിവേശങ്ങൾ, സേവനങ്ങൾ എന്ന രീതിയിൽ ഉല്പാദന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുമായി 1000.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഈ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി ഇതിനകം സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ഫാം യൂണിറ്റുകളെ പിന്തുണയ്ക്കും. ഇത്തരം ഫാമുകൾ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നത് തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പുമായി കൂടിയാലോചിച്ചും കർശനമായ മൂല്യനിർണ്ണയ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ടുമായിരിക്കും. കൃഷി ഓഫീസർ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ പ്രതിനിധികളുമായി കൂടിയോലോചിച്ച് കർശനമായ മൂല്യനിർണ്ണയ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പാലിച്ചുകൊണ്ട് ചുരുക്ക പട്ടികയിൽ നിന്നും ഫാം യൂണിറ്റുകളുടെ അന്തിമ തെരഞ്ഞെടുപ്പ് നടത്തും. ഈ സമീപനത്തിൽ സ്ഥാപിതമായ ഒരേ കൃഷിയിടത്തിന് ആകെ രണ്ടുവർഷത്തിൽ കൂടുതൽ പിന്തുണ നൽകുന്നതല്ല. 2023-24 കാലയളവിൽ വികസിപ്പിച്ച ഫാം യൂണിറ്റുകൾക്കു മാത്രമേ പിന്തുണയ്ക്ക് അർഹതയുണ്ടാകുകയുള്ളൂ. കൃഷിയിടസംരക്ഷണാധിഷ്ഠിത സമീപനത്തിൽ സ്ഥാപിച്ച കൃഷിയിടങ്ങളുടെ മൂല്യനിർണ്ണയത്തിനായി കാർഷിക സർവ്വകലാശാല വിജ്ഞാനവ്യാപന ഡയറക്ടർ വികസിപ്പിച്ച പ്രൊഫോർമയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കൃഷിയിടങ്ങളുടെ മൂല്യ നിർണ്ണയം കൃത്യമായി നടപ്പിലാക്കുകയും അതിന്റെ റിപ്പോർട്ട് നിർവ്വഹണ ഉദ്യോഗസ്ഥർ കൃത്യമായി സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഓരോ പഞ്ചായത്തിലും 2024-25 കാലയളവിൽ കുറഞ്ഞത് 15 പുതിയ ഫാം യൂണിറ്റുകൾ വികസിപ്പിക്കും. ഈ പദ്ധതിക്ക് കീഴിൽ വികസിപ്പിച്ച എല്ലാ ഫാം യൂണിറ്റുകളും സോയിൽ ഹെൽത്ത് കാർഡ് വിശദാംശങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിവരങ്ങളുടെ ഡാറ്റാബേസ് ജിയോ ടാഗ് ചെയ്തിരിക്കുന്നു എന്ന കർശന വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് വിധേയമായിട്ടായിരിക്കും തെരഞ്ഞെടുക്കുക. ഈ വ്യവസ്ഥ ഭരണവകുപ്പ് നൽകുന്ന ഭരണാനുമതിയുടെ ഭാഗമായിരിക്കും.

ഫീൽഡ് തല ജോലികൾക്കായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവർത്തന മേഖലകളിൽ പദ്ധതി നിർദ്ദിഷ്ട സ്റ്റാഫ് ഉൾപ്പെടെയുള്ള സാങ്കേതിക വ്യക്തികളെ വകുപ്പ് ഉചിതമായി വിന്യസിക്കും.

ഉദാഹരണത്തിന് വിള ആരോഗ്യപരിപാലന പദ്ധതിയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പെസ്റ്റ് സ്കൂട്ടുകളെ ഒരു നിർദ്ദിഷ്ട ബ്ലോക്കിനു കീഴിൽ വരുന്ന പഞ്ചായത്തുകളിലെ ജോലികളിൽ വിന്യസിക്കുകയും അവർ കൃഷിയിടസൂത്രണാധിഷ്ഠിത വികസന യൂണിറ്റുകളിൽ കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ സന്ദർശനം നടത്തുകയും ചെയ്യും.

2) ഉല്ലാദക സംഘടനകളുടെ വികസനത്തിനും സാങ്കേതിക വിദ്യാ പിന്തുണയ്ക്കുമായുള്ള പദ്ധതി	
ശീർഷകം : 2401-00-109-56	വിഹിതം: ₹ 500.00 ലക്ഷം

ഫീൽഡ് തല പ്രദർശനങ്ങളിലൂടെ കർഷകർക്ക് സാങ്കേതിക വിദ്യ കൈമാറ്റം ചെയ്യുന്നതിനും കൃഷിയിടസൂത്രണാധിഷ്ഠിത സമീപനത്തിന്റെ ഭാഗമായി രൂപീകരിച്ച കർഷക ഉല്ലാദക സംഘടനകൾക്ക് (കൃഷിയിടങ്ങളുടെ കൂട്ടായ്മ) പിന്തുണ നൽകുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് ഈ പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. 2024-25 വർഷത്തിൽ ഈ പദ്ധതിയ്ക്കായി 500.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലെ വിജ്ഞാനവ്യാപന ഡയറക്ടർ വിവിധ പ്രചാരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതോടൊപ്പം സർവ്വകലാശാലയുടേതും മറ്റു സംസ്ഥാന കാർഷിക സർവ്വകലാശാലകൾ/ഐ.സി.എ.ആർ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവയിൽ നിന്നും നമ്മുടെ കൃഷിയിടങ്ങൾക്ക് അനുയോജ്യമായ ഗവേഷണഫലങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനുമായുള്ള സംസ്ഥാന, ജില്ലാ, ബ്ലോക്കതല കോൺഫറൻസുകളും ഏകോപിപ്പിക്കും. ജൈവകൃഷി മേഖലയുൾപ്പെടെ ശാസ്ത്രീയമായി തെളിയിക്കപ്പെട്ടതും കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല അംഗീകരിച്ചതുമായ ഉൽപ്പാദന പ്രോട്ടോക്കോൾ മാത്രമായിരിക്കും പ്രചരിപ്പിക്കുക. കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലെ വിജ്ഞാനവ്യാപന ഡയറക്ടറേറ്റ് വീശദമായ സാങ്കേതിക മൊഡ്യൂളുകൾ വികസിപ്പിക്കുകയും സാങ്കേതിക വിജ്ഞാനം കൃത്യമായി പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും. സാങ്കേതിക വിദ്യാ വ്യാപനത്തിനും വിപുലീകരണത്തിനുമുള്ള പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുന്നത് കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയായിരിക്കും. ഇതിനായി കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയ്ക്ക് 100.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഭരണാനുമതി ലഭിക്കുന്ന മുറയ്ക്ക് വിജ്ഞാനവ്യാപന ഡയറക്ടർക്ക് ഈ തുക മൊത്തമായി കൈമാറുന്നതാണ്.

ഡിജിറ്റൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി, കേരളയുടെ സാങ്കേതിക പിന്തുണയോടെ ഫാം യൂണിറ്റുകളുടെ ഉല്പാദനത്തിനു മുൻപുള്ള ബേസ്ലൈൻ ഡാറ്റാ ഉൾപ്പെടെ ഉല്പാദനസമയത്തും, ഉല്പാദനശേഷവുമുള്ള ഡാറ്റാ അടങ്ങുന്ന സമഗ്രമായ ഡാറ്റാബേസ് വികസനവും അതിന്റെ തുടർച്ചയായ പുതുക്കലുമായിരുന്നു ഈ പദ്ധതിയിൽ വിഭാവനം ചെയ്തിരുന്ന പ്രധാന പ്രവർത്തനം. ഡാറ്റാ ശേഖരിക്കുന്നതിനും സംഭരിക്കുന്നതിനും അവ പുതുക്കുന്നതിനും ഡിജിറ്റൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി അനുയോജ്യമായ സംവിധാനം വികസിപ്പിക്കും. ഡിജിറ്റൽ പ്ലാറ്റ് ഫോം നിലനിർത്തുന്നതിനും പരിപാലിക്കുന്നതിനും പുതുക്കുന്നതിനുമായിട്ടുള്ള ചെലവുകൾക്കായി 50.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

ഈ പദ്ധതിയ്ക്ക് കീഴിൽ രണ്ടോ മൂന്നോ പഞ്ചായത്തുകളിലെ കൃഷിയിടങ്ങൾ ചേർന്ന് വികസിപ്പിക്കുവാൻ ലക്ഷ്യമിട്ടിരിക്കുന്ന ഹാർമർ പ്രൊഡ്യൂസർ ഓർഗനൈസേഷനുകൾക്കുള്ള പിന്തുണ (കമ്പനി/ സഹകരണ സംഘങ്ങൾ) തുടരും. കഴിഞ്ഞ മൂന്ന് വർഷത്തിനകം സ്ഥാപിതമായ നിലവിലുള്ള കർഷക ഉൽപ്പാദക സംഘടനകളെ (എഫ്.പി.ഒ) സാങ്കേതിക പിന്തുണയുൾപ്പടെ ഉൽപ്പന്ന വികസനം, ബ്രാൻഡിംഗ്, ലേബലിംഗ്, മാർക്കറ്റിംഗ് എന്നിവയിൽ

പിന്തുണയ്ക്കും. കേന്ദ്രസർക്കാർ, നബാർഡ് പദ്ധതികൾക്ക് കീഴിൽ രൂപീകരിച്ച നിലവിലുള്ള എഫ്.പി.ഒ കൾക്ക് ഈ പദ്ധതിയിൽ പിന്തുണ ലഭിക്കില്ല. എഫ്.പി.ഒ കളുടെ രൂപീകരണത്തിനും പിന്തുണയ്ക്കുമായി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പുമായി ബന്ധം സ്ഥാപിക്കുന്നതായിരിക്കും.

വാണിജ്യ ഘടന എന്ന നിലയിൽ ഈ മേഖലകളിലെ വികസനത്തിന് ഇവ ഉത്തേജകമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതായിരിക്കും. ഇത്തരത്തിലുള്ള സംഘടനയുടെ രൂപീകരണത്തിനായി വ്യക്തിഗത പ്രോജക്ടുകൾ സംസ്ഥാന കമ്മിറ്റിയുടെ മുമ്പാകെ സമർപ്പിച്ചു അംഗീകാരം വാങ്ങേണ്ടതാണ്. എഫ്.പി.ഒ രൂപീകരണത്തിനും പിന്തുണ നൽകുന്നതിനുമായി കൃഷി, മൃഗസംരക്ഷണം, മത്സ്യബന്ധനം, ജലസേചനം എന്നീ മേഖലകളിലെ സാങ്കേതിക വിദഗ്ദ്ധർ ഉൾപ്പെടുന്ന സംഘം പ്രവർത്തിക്കും. സാങ്കേതിക ബന്ധങ്ങൾ ഇല്ലാതെയുള്ള എഫ്.പി.ഒ പ്ലാനുകൾ സ്വീകരിക്കുന്നതുമല്ല. ഇതിനായി സർക്കാർ സർക്കാരേതര മേഖലകളിൽ നല്ല യോഗ്യതയുള്ള നിലവിലുള്ള സാങ്കേതിക ഏജൻസികളുടെ പിന്തുണ വകുപ്പ് ആവശ്യാനുസരണം തേടുന്നതായിരിക്കും.

3) കൃഷിയിടാസൂത്രണാധിഷ്ഠിത സമീപനവുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് വിതരണ/മൂല്യശൃംഖല വികസനത്തിനായുള്ള പദ്ധതി	
ശീർഷകം : 2401-00-111-97	വിഹിതം: ₹ 500.00 ലക്ഷം

ചെറുതും ഏകീകൃതമല്ലാത്തതുമായ ഉല്പാദനവും തൽഫലമായി വലിയതോതിൽ വിഘടനമായ വിതരണ ശൃംഖലയും ഉയർന്ന ലാഭം ഉണ്ടാക്കുന്ന ഇടനിലക്കാരായ വിതരണക്കാരുടെയും റീസെല്ലർമാരുടെയും സാന്നിധ്യം എന്നിവ കേരളത്തിലെ കാർഷികോൽപ്പാദനം അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന നിർണ്ണായക പ്രശ്നങ്ങളിലൊന്നാണ്. അതിനാൽ സമാഹരണത്തിലൂടെയുള്ള ഫലപ്രദമായ സംയോജനത്തിന്റെ ആവശ്യകത നിലനിൽക്കുന്നു. കൃഷിയിടാസൂത്രണാധിഷ്ഠിത പദ്ധതിയിൽ ആരക്കാൽ കേന്ദ്രബിന്ദു (ഹബ്ബ് ആൻഡ് സ്പോക്ക്) മാതൃകയിലുള്ള സമാഹരണ സംവിധാനമാണ് വിഭാവനം ചെയ്തിരുന്നത്. ഈ മാതൃകയിൽ ഒരു കേന്ദ്രീകൃത ഹബ്ബിൽ നിന്ന് ഉല്പന്നങ്ങൾ ഉത്ഭവിക്കുകയോ, പ്രാദേശിക കേന്ദ്രങ്ങളിൽ നിന്ന് വിതരണത്തിനും വിപണനത്തിനുമായി ഹബ്ബിലേയ്ക്ക് അയയ്ക്കുകയോ ചെയ്യാവുന്നതാണ്. കേരളത്തിന്റെ സാഹചര്യത്തിൽ നിർദ്ദിഷ്ട വിളകൾക്കായി ശേഖരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ കണ്ടെത്തുകയും വികസിപ്പിക്കുകയും അവയെ കേന്ദ്രീകൃത ഹബ്ബുകളായി സംയോജിപ്പിക്കേണ്ടതുമാണ്.

കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ നിയുക്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ ശേഖരിക്കുന്നതും അവയുടെ വിതരണ/വില്പന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതും കർഷക സംഘടനകളുടെ (കുടുംബശ്രീ യൂണിറ്റുകൾ പോലെയുള്ള കൂട്ടായ്മകൾ) പങ്കാളിത്തത്തോടെ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. അധികം ഉല്പാദനം ഉണ്ടെങ്കിൽ അവ വില്പന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏറ്റെടുക്കുവാൻ കഴിയുന്ന കേന്ദ്രീകൃത ഹബ്ബുകളിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടുപോകുന്നതിന് സാധിക്കും. ഈ ഹബ്ബുകളും പ്രാദേശിക ഉല്പാദന കേന്ദ്രങ്ങളും തമ്മിൽ മുൻപിൻ ബന്ധങ്ങൾ ഉണ്ടായിരിക്കും. വിപണിയിലെ ഉല്പന്നങ്ങൾ മുഴുവനായി നീക്കുന്നതിനായി ഈ ഹബ്ബുകൾക്ക് പ്രധാന വ്യാപാരികളോ കയറ്റുമതിക്കാരോ സംസ്കരണ യൂണിറ്റുകളോ അതല്ലെങ്കിൽ മറ്റ് ആവശ്യക്കാരോ വലിയ തോതിൽ ആവശ്യം വരുന്ന കേന്ദ്രങ്ങളുമായോ ബന്ധിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. ഉല്പാദകരുടേയും വില്പനക്കാരുടേയും വിശദാംശങ്ങൾ ഇലക്ട്രോണിക് മോഡലിലൂടെ (മൊബൈൽ ആപ്ലിക്കേഷൻ പോലെ) രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുന്നതായിരിക്കും. ഇതുവഴി കർഷകന് വിതരണം ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നതും, പ്രധാനപ്പെട്ട കേന്ദ്രങ്ങളും കച്ചവടക്കാരും ആവശ്യപ്പെടുന്നതുമായ അളവുകൾ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുന്നതിനായി സഹായിക്കും. വിതരണം, ആവശ്യകത, വില, ഗുണമേന്മ തുടങ്ങിയ വിവരങ്ങൾ

പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഡിജിറ്റൽ ഐ.റ്റി പ്ലാറ്റ് ഫോമുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നതാണ്. ഈ ഡിജിറ്റൽ പ്ലാറ്റ്ഫോമിന്റെ പരിപാലനവും കൂടുതൽ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളും നടപ്പിലാക്കും. ഡിജിറ്റൽ പ്ലാറ്റ്ഫോമിന്റെ പരിപാലനം, നവീകരണം, പരിഷ്കരണം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചെലവുകൾ പദ്ധതിയ്ക്കായി നീക്കിവച്ചിരിക്കുന്ന തുകയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

ആരക്കാൽ-കേന്ദ്രബിന്ദു മാതൃകയിലൂടെ (ഹബ്ബ് ആന്റ് സ്പോക്ക് മോഡൽ) ഉൽപാദനോപാധികളും വിവര വിതരണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സേവനങ്ങളും ലഭ്യമാക്കും. ഇതിലൂടെ പ്രവർത്തനങ്ങളിലെ ഇക്കോണമിസ് ഓഫ് സ്കെയിൽ ഒരുമിച്ചുകൊണ്ടുവരുന്നതിനും വേഗത്തിലുള്ള വിവരവിതരണത്തിനും സാധിക്കും. പഞ്ചായത്ത്, ബ്ലോക്ക്, ജില്ലാതലങ്ങളെ സംയോജിപ്പിച്ചുകൊണ്ടുള്ള ഒരു പ്രധാന ഏജൻസിയായി എഫ്.പി.ഒ കൾ സ്പോക്ക് തലത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്നതായിരിക്കും. കർഷകർക്ക് ഡിജിറ്റൽ സംവിധാനത്തിലൂടെ ഉടനടി തുക നൽകുന്നതിനായി എഫ്.പി.ഒ-കൾക്ക് ഒറ്റ തവണ സഹായമായി കോർപസ് ഫണ്ട് നൽകും. ഈ സൗകര്യം ഒരു പ്രാവശ്യം ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള എഫ്.പി.ഒ യ്ക്ക് തുടർന്നുള്ള കോർപസ് ഫണ്ടിന് അർഹതയുണ്ടായിരിക്കില്ല.

എഫ്.പി.ഒ/പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്ക് പുതിയ വിപണികളും ഹബ്ബുകളും സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് പിന്തുണ നൽകും. ചെലവിന്റെ 50 ശതമാനം പിന്തുണയായി നൽകുന്നതായിരിക്കും. ചെലവാക്കിയതിനുശേഷം തിരികെ നൽകുന്ന രീതിയിലായിരിക്കും ഇത് വിതരണം ചെയ്യുന്നത്. സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഏജൻസികളായ വി.എഫ്.പി.സി.കെ, ഹോർട്ടികോർപ്പ് എന്നിവ ഈ സഹായത്തിന് അർഹരായിരിക്കില്ല. ഒറ്റത്തവണ സഹായമായിട്ടായിരിക്കും പിന്തുണ നൽകുക. യൂണിറ്റ് സ്ഥാപിക്കൽ, ഫർണിച്ചറുകൾ, വെയിംഗ് മെഷീൻ, ഇലക്ട്രിക്കൽ ഉപകരണങ്ങൾ, സോളാർ പാനൽ പോലെയുള്ള ഊർജ്ജകാര്യക്ഷമതയുള്ള സംവിധാനങ്ങൾ തുടങ്ങിയ മൂലധന ചെലവുകൾക്ക് മാത്രം പിന്തുണ നൽകുന്ന രീതിയായിരിക്കും നടപ്പാക്കുക. കൂടാതെ കൃഷിയിടാസൂത്രണാധിഷ്ഠിത സമീപനത്തിന്റെ ഭാഗമായി 2023-24 ൽ സ്ഥാപിച്ച ഹബ്ബുകളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനും സഹായം നൽകും. സ്വകാര്യ സമാഹകർക്ക് ആനുകൂല്യം നൽകുന്നതല്ല. എന്നാൽ വി.എഫ്.പി.സി.കെ, ഹോർട്ടികോർപ്പ് സമാഹകരായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ ആനുകൂല്യം ആവശ്യാനുസൃതമായി നൽകും.

കൃഷിയിടാസൂത്രണാധിഷ്ഠിത വികസന പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായിട്ടുള്ള പ്രാദേശിക അന്തർ ജില്ലാ വിതരണ ശൃംഖലയുടെ വികസനത്തിൽ പ്രധാന പങ്കാളികൾ വി.എഫ്.പി.സി.കെ, ഹോർട്ടികോർപ്പ്, സഹകരണ സംഘങ്ങൾ, കുടുംബശ്രീ, എഫ്.പി.ഒ കൾ എന്നിവരായിരിക്കും. 2024-25 ൽ ഈ പദ്ധതിയ്ക്കായി 500.00 ലക്ഷം രൂപ മേല്പറഞ്ഞ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി വകയിരുത്തുന്നു.

II) വിസ്തൃതി വർദ്ധനവും വികസന സമീപനവും

കർഷകർക്ക് പിന്തുണ നൽകിക്കൊണ്ട് വിവിധ വിളകളുടെ വിസ്തൃതി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും കാർഷിക ആവാസ വ്യവസ്ഥാ യൂണിറ്റുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കൃഷി സമ്പ്രദായത്തിൽ മാറ്റങ്ങൾ കൊണ്ടുവരുന്നതിനാണ് ഈ സമീപനം ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. നെൽവികസനം, പച്ചക്കറി വികസനം, നാളികേര വികസനം, സുഗന്ധവ്യഞ്ജന വികസനം, പഴവർഗ്ഗങ്ങൾ - പൂഷ്പം - ഔഷധസസ്യങ്ങൾ വികസനം, വിള വൈവിധ്യവൽകരണം തുടങ്ങിയ പദ്ധതികൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

4) നെല്ല് വികസനം

ശീർഷകം : 2401-00-102-90

വിഹിതം: ₹ 9360.00 ലക്ഷം

വിസ്തൃതി വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ, സുസ്ഥിര നെൽകൃഷി വികസനം ലക്ഷ്യമിട്ട് ഉല്പാദനോപാധികൾക്കുള്ള സഹായം, കൂട്ടുകൃഷി പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുള്ള പിന്തുണ, ശാസ്ത്രീയ നെൽകൃഷി രീതികൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചു കൊണ്ട് ഉൽപ്പാദനവും ഉൽപ്പാദനക്ഷമതയും വർദ്ധിപ്പിക്കുക, നെൽവയൽ ഉടമകൾക്ക് റോയൽറ്റി എന്നിവയിലൂടെ സംസ്ഥാനത്ത് നെൽ കൃഷി വികസനം ലക്ഷ്യമിടുന്നു. നെല്ലുല്പാദനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി നെല്ല് ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന ഏഴ് കാർഷിക ആവാസ യൂണിറ്റുകൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകുന്നതാണ്. ഈ പദ്ധതിയുടെ ഗുണഭോക്താക്കളിൽ 33 ശതമാനം സ്ത്രീകൾ ആയിരിക്കുമെന്ന് വകുപ്പ് ഉറപ്പാക്കും. 2024-25 വർഷത്തിൽ നെൽകൃഷി വികസനത്തിനായി 9360.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. നെൽകൃഷി വികസന പദ്ധതിയിൽ ഘടകം തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	സുസ്ഥിര നെൽകൃഷി വികസനത്തിനുള്ള സഹായവും നെൽ വയൽ ഉടമകൾക്ക് റോയൽറ്റിയും	5500.00
2	നെൽകൃഷിയിൽ കമ്മായ പ്രയോഗത്തിലൂടെ മണ്ണിന്റെയും വേരിന്റെയും ആരോഗ്യപരിപാലനത്തിനും ഉൽപ്പാദനക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമുള്ള പിന്തുണ	2660.00
3	നെൽകൃഷി വിസ്തൃതി വർദ്ധന പരിപാടികളുടെ പ്രോത്സാഹനം- സവിശേഷ നെല്ലിനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെ തരിശുനില കൃഷി, ഒരപ്പ കൃഷിയിൽനിന്ന് ഇരുപ്പ കൃഷി എന്നിവയ്ക്ക്	300.00
4	രജിസ്റ്റേർഡ് സീഡ് ഗ്രോവേഴ്സ് പ്രോഗ്രാം/സീഡ് വില്ലേജ് പ്രോഗ്രാം	125.00
5	ഓപ്പറേഷൻ ഡബിൾ കോൾ	50.00
6	പാടശേഖര സമിതികൾക്കും നെൽവികസന ഏജൻസികൾക്കുമുള്ള സഹായം	330.00
7	പ്രോജക്ട് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ബ്ലോക്ക്തല സംയോജനത്തോടെ പാടശേഖരങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം.	200.00
8	നെൽകൃഷിയിൽ സൂക്ഷ്മ മൂലകങ്ങളുടെ പര്യവേഷണം	195.00
	ആകെ	9360.00

സുസ്ഥിര നെൽകൃഷി വികസനത്തിന് ഉല്പാദനോപാധികൾക്കുള്ള സഹായം ഹെക്ടറിന് 5500.00 രൂപ നിരക്കിൽ നൽകുന്നതിനും നെൽവയൽ ഉടമസ്ഥർക്ക് നെൽവയൽ സംരക്ഷണത്തിന് ഹെക്ടറിന് 3000.00 രൂപ നിരക്കിൽ റോയൽറ്റി നൽകുന്നതിനുമായി 5500.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഗുണമേന്മയുള്ള വിത്തുകൾ, ജൈവ ഉല്പാദനോപാധികൾ (കാർഷിക ആവാസ മേഖലാ ശുപാർശ പ്രകാരം) ജൈവനിയന്ത്രണകാരികൾ എന്നിവയ്ക്കുള്ള സഹായം ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. നെൽകൃഷിയിൽ കമ്മായ പ്രയോഗത്തിലൂടെ മണ്ണിന്റെ വേരിന്റെയും ആരോഗ്യപരിപാലനത്തിനും ഉല്പാദനക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമുള്ള ഘടകത്തിനായി 2660.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

തരിശുനിലകൃഷി, ഒരുപു കൃഷി ഇരുപു കൃഷിയിലേയ്ക്കു മാറ്റുക, സവിശേഷ നെല്ലിനങ്ങളുടെ പ്രോത്സാഹനം എന്നീ പരിപാടികളിലൂടെ കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ ശുപാർശ അടിസ്ഥാനമാക്കി നെൽകൃഷി വിസ്തൃതി വികസനം നടപ്പിലാക്കും. 2024-25 വർഷത്തിൽ വിസ്തൃതി വികസന പരിപാടികൾക്കായി 300.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

രജിസ്റ്റേർഡ് സീഡ് ഗ്രോവേഴ്സ് പ്രോഗ്രാം (ആർ.എസ്.ജി.പി)/സീഡ് വില്ലേജ് പ്രോഗ്രാം തുടരുന്നതിനായി 125.00 ലക്ഷം രൂപ സർട്ടിഫൈഡ് വിത്ത് ഉല്പാദനത്തിന് ആർ.എസ്.ജി.പി കർഷകർക്കും കേരള സംസ്ഥാന വിത്ത് വികസന അതോറിറ്റിക്കുള്ള ധനസഹായത്തിനുമായി നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ഈ ധനസഹായം വിത്തു വികസന അതോറിറ്റി ഉദ്യോഗസ്ഥരുമായി ചർച്ചചെയ്തു തീരുമാനിക്കും. പഠിച്ചു നട്ട വിളയ്ക്ക് മാത്രമായിരിക്കും പിന്തുണ ലഭിക്കുക.

2024-25 കാലയളവിൽ കോൾ നിലങ്ങളിൽ ഇരുപു കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഓപ്പറേഷൻ ഡബിൾ കോൾ എന്ന ഘടകത്തിൽ 50.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ഉല്പാദനോപാധികൾക്കും അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിനുമായി ഉപയോഗിക്കാവുന്ന തുക പരിപാടിയുടെ സ്പെഷ്യൽ ഓഫീസർ സമർപ്പിക്കുന്ന പദ്ധതി നിർദ്ദേശപ്രകാരം ആയിരിക്കും. ആർ.കെ.വി.വൈ, ആർ.ഐ.ഡി.എഫ്, കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല എന്നിവയുടെ പദ്ധതികളുമായി സംയോജിപ്പിച്ചായിരിക്കും ഇത് നടപ്പിലാക്കുക.

പാടശേഖര സമിതികളുടെ കൂട്ടുകൃഷി സമ്പ്രദായത്തിലുള്ള നെൽകൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് 300.00 ലക്ഷം രൂപയും, നെൽകൃഷി വികസന ഏജൻസികൾക്കുള്ള സഹായമായി 30.00 ലക്ഷം രൂപയും വകയിരുത്തുന്നു. പ്രോജക്ട് അടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കും സഹായം നൽകുക.

പാടശേഖരങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനസൗകര്യ വികസനം ബ്ലോക്ക്തല സംയോജനത്തോടെ പ്രോജക്ട് അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് പിന്തുണ നൽകും. പ്രോജക്ട് തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതും അനുമതി നൽകുന്നതും കൃഷി ഡയറക്ടർ ആയിരിക്കും. അടിസ്ഥാനസൗകര്യവികസനം നടപ്പാക്കുന്നതിൽ ആർ.കെ.വി.വൈ, ആർ.ഐ.ഡി.എഫ്, മറ്റ് കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പദ്ധതികൾ എന്നിവയുടെ സംയോജനം ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്. നല്ല രീതിയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങളുമായി സംയോജിതമായി പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 200.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു.

2024-25 വർഷത്തിൽ നെൽകൃഷിയിൽ സൂക്ഷ്മ മൂലകങ്ങൾ പത്രപോഷണത്തിലൂടെ നൽകുന്നതിന് സഹായമായി 195.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. വിവിധ പങ്കാളികളെ ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടും വായ്പ സൗകര്യങ്ങളുമായി ബന്ധിപ്പിച്ചുകൊണ്ടും നൂതന സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഇതിൽ കൊണ്ടു വരുന്നതിന് വകുപ്പ് ശ്രദ്ധ ചെലുത്തും.

നെൽവികസന പരിപാടികളിൽ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി, കുടുംബശ്രീ, പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങൾ, കർഷക ഉല്പാദക സംഘടനകൾ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവയുടെ പങ്കാളിത്തം ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

പച്ചക്കറി വികസനം

5) വകുപ്പ് മുഖേനയുള്ള പച്ചക്കറി വികസനം	
ശീർഷകം : 2401-00-119-85	വിഹിതം: ₹ 6045.00 ലക്ഷം
6) വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേനയുള്ള പച്ചക്കറി വികസനം	
ശീർഷകം - VFPC : 2401-00-119-81	വിഹിതം: ₹ 1800.00 ലക്ഷം
ആകെ	വിഹിതം: ₹ 7845.00 ലക്ഷം

പച്ചക്കറി ഉല്പാദനത്തിൽ സ്വയംപര്യാപ്തത കൈവരിക്കുക, സുരക്ഷിത പച്ചക്കറി ഉല്പാദനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക എന്നീ ലക്ഷ്യങ്ങളോടുകൂടിയാണ് സംസ്ഥാനത്ത് പച്ചക്കറി വികസന പരിപാടി നടപ്പിലാക്കുന്നത്. കൃഷി വകുപ്പ്, വി.എഫ്.പി.സി.കെ, ഹോർട്ടികോർപ്പ്, സംസ്ഥാന ഹോർട്ടിക്കൾച്ചർ മിഷൻ, പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങൾ, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല, കർഷക ഉല്പാദക സംഘടനകൾ (എഫ്.പി.ഒ) തുടങ്ങിയ ഏജൻസികളെ ഉൾപ്പെടുത്തി മിഷൻ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കും പച്ചക്കറി വികസന പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുക.

വിഭവങ്ങളുടെ കാര്യക്ഷമത ഉറപ്പു വരുത്തുന്നതിനായി സാധ്യമാകുന്നിടത്തൊട്ടാം സബ്സിഡി രൊക്കം പണമായി നൽകുന്നതിൽ നിന്നും സാധനമായി നൽകുന്നതിലേക്ക് ഘട്ടം ഘട്ടമായി മാറുന്നതിനായുള്ള തന്ത്രം വികസിപ്പിക്കും.

2024-25 വർഷത്തിൽ പച്ചക്കറി വികസന പരിപാടികൾക്കായി 7845.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ കൃഷി വകുപ്പ് മുഖേനയുള്ള പച്ചക്കറി വികസനത്തിന് 6045.00 ലക്ഷം രൂപയും വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേനയുള്ള പച്ചക്കറി വികസനത്തിന് സഹായമായി 1800.00 ലക്ഷം രൂപയുമാണ് വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നത്. കാർഷിക ആവാസ വ്യവസ്ഥയുണിറ്റുകൾ അടിസ്ഥാനമാക്കി ആസൂത്രണം നടപ്പിലാക്കുകയും 1, 2, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 20, 21, 22, 23 യൂണിറ്റുകൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകുകയും ഉല്പാദനവും ഉൽപ്പാദനക്ഷമതയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി ആധുനിക കൃഷിരീതികൾ സ്വീകരിക്കുകയും ചെയ്യും. പച്ചക്കറി വികസന പരിപാടിയുടെ ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	വി.എഫ്.പി.സി.കെ യ്ക്കുള്ള പിന്തുണ	1800.00
2	സങ്കരയിന വിത്തു കിറ്റുകളും, ഉല്പാദനക്ഷമത കൂടിയ പ്രോട്ടേ തൈകളുടെയും വിതരണം	500.00
3	പുതിയ പ്രദേശങ്ങളിൽ ഓപ്പൺ ഫീൽഡ് കൃത്യതാ കൃഷിക്കുള്ള പ്രോത്സാഹനം	715.00
4	വീട്ടുവളപ്പിലെ പച്ചക്കറി കൃഷിയ്ക്കുള്ള പിന്തുണ	1350.00
5	ക്ലസ്റ്ററുകളിലൂടെ വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള പച്ചക്കറി കൃഷി	2500.00
6	പച്ചക്കറി കൃഷിയ്ക്കുള്ള മഴമറ നിർമ്മാണം (40 ച.മീ - 100 ച.മീ യൂണിറ്റുകൾ)	500.00

7	പ്രോജക്ടിസ്ഥാനത്തിൽ സ്ഥാപനങ്ങൾ വഴിയുള്ള പച്ചക്കറി കൃഷി	200.00
8	കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ സഹകരണത്തോടെ ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റൽ ഫാമുകളിൽ ഹൈബ്രിഡ് പച്ചക്കറി വിത്ത് ഉല്പാദനം	50.00
9	പച്ചക്കറികളിലെ കീടനാശിനി അവശിഷ്ട നിർണ്ണയം	20.00
10	സാങ്കേതിക പിന്തുണയും കരാർ വേതനവും	210.00
	ആകെ	7845.00

വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേന പച്ചക്കറി കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് 1800.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. കർഷക താല്പര്യ കൂട്ടായ്മകൾ, കർഷക ഉല്പാദക സംഘടനകൾ (എഫ്.പി.ഒ), ജി.എ.പി/പി.ജി.എസ് സംവിധാനത്തിന് കീഴിലുള്ള ക്ലസ്റ്ററുകൾ മുഖേനയുള്ള പച്ചക്കറികൃഷി, കർഷക ഉല്പാദക സംഘടനകൾക്കുള്ള പിന്തുണ, കയറ്റുമതി പ്രോത്സാഹനം എന്നിവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. സംസ്കരണം, മൂല്യവർദ്ധന പ്രവർത്തനങ്ങൾ, കയറ്റുമതി പ്രോത്സാഹനം, എഫ്.പി.ഒ കൾക്കുള്ള പിന്തുണ എന്നീ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വി.എഫ്.പി.സി.കെ നടപ്പിലാക്കും. കാർഷിക വികസന കർഷകക്ഷേമ വകുപ്പിന്റെ എ.ഐ.എം.എസ് പോർട്ടൽ മുഖേന രജിസ്റ്റർ ചെയ്ത് കർഷകർക്ക് വിള ഇൻഷുറൻസും പ്രകൃതിദുരന്ത നഷ്ടപരിഹാരവും തീർപ്പാക്കാം. പൊതുവായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടാതെ ഫണ്ട് ലഭിക്കുന്നതനുസരിച്ച് പദ്ധതി അധിഷ്ഠിത പ്രവർത്തനങ്ങളും വി.എഫ്.പി.സി.കെ നടപ്പിലാക്കുന്നതാണ്.

പച്ചക്കറികളിൽ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ അത്യുൽപ്പാദനശേഷിയുള്ളതും സങ്കരയിനങ്ങളും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. സങ്കരയിനം വിത്തുകിറ്റുകളും അത്യുൽപ്പാദനശേഷിയുള്ളയിനം പ്രോട്ടേ തൈകളും വിതരണം ചെയ്യുന്നതിനായി 500.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. തുറസ്സായ പ്രദേശങ്ങളിൽ കൃത്യതാ കൃഷി പുതിയ മേഖലകളിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും പരമാവധി ലാഭം ലക്ഷ്യമിടും കൊണ്ടുള്ള ഈ കൃഷിരീതി, പച്ചക്കറികളിലും, ഉയർന്ന മൂല്യമുള്ള പഴങ്ങളിലും, സുഗന്ധവ്യഞ്ജനങ്ങളിലും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി 715.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ 200.00 ലക്ഷം രൂപ ഈ മേഖലയിൽ സർക്കാർ സഹായത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്റ്റാർട്ട് അപ്പുകൾക്കുള്ള പിന്തുണയ്ക്കായി നീക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു.

സുരക്ഷിത പച്ചക്കറി ഉല്പാദിപ്പിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ വീടുവളപ്പിലും പുരയിട കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. പച്ചക്കറി വിത്തുകളുടെ കിറ്റ് വിതരണം, ശീമച്ചക്ക, അഗത്തി, മുരിങ്ങ, കറിവേപ്പില തുടങ്ങിയ ദീർഘകാല വിളകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള തൈകളുടെ വിതരണം എന്നിവയിലൂടെ വീടുവളപ്പിലെ പച്ചക്കറികൃഷി പിന്തുണയ്ക്കും. ശീതകാലപച്ചക്കറികൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകും. ലംബ കൃഷി, ഹൈഡ്രോപോണിക്സ് യൂണിറ്റുകൾ തുടങ്ങിയവ ഉൾപ്പെടുത്തി കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ സാങ്കേതിക ഉപദേശ പ്രകാരം മട്ടുപ്പാവിലെ കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. നിശ്ചിത മാനദണ്ഡങ്ങളോടെ സുതാര്യമായ രീതിയിലായിരിക്കും ഗുണഭോക്താവിനെ തിരഞ്ഞെടുക്കുക. വീടുവളപ്പിലെ പച്ചക്കറി കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് 1350.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

ക്ലസ്റ്റർ സമീപനത്തിലൂടെ പച്ചക്കറി കൃഷിയ്ക്ക് സാധ്യതയുള്ള 15 കാർഷിക ആവാസ യൂണിറ്റുകൾ കേന്ദ്രീകരിച്ച് വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. ക്ലസ്റ്ററിന്റെ വലിപ്പം 3 ഹെക്ടർ മുതൽ 5 ഹെക്ടർവരെയായിരിക്കും. വിളകലണ്ടറും ഉല്പാദനപദ്ധതിയും അടിസ്ഥാനമാക്കിയിരിക്കും ഓരോ ബ്ലോക്കിലും കൃഷി നടപ്പിലാക്കുന്നത്. ഉല്പാദനക്ഷമതയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ക്ലസ്റ്ററുകളെ തരംതിരിക്കും. രണ്ട് വർഷത്തെ പ്രവൃത്തിപരിചയം ഉള്ളതും കുറഞ്ഞത് 5.00 ലക്ഷം രൂപയെങ്കിലും വരുമാനമുള്ളതുമായ മികച്ച പ്രവർത്തനം കാഴ്ച വെയ്ക്കുന്ന

ക്ലസ്റ്ററുകളെ തിരഞ്ഞെടുക്കും. ഒന്നാം ഗ്രേഡ് ക്ലസ്റ്ററുകൾക്ക് രണ്ടാം വിളയ്ക്കുള്ള സഹായം നൽകും. വനിതകൾ, യുവാക്കൾ, വിദ്യാർത്ഥികൾ ഇവരുടെ ക്ലസ്റ്ററുകൾക്ക് മുൻഗണന നൽകും. മോശം പ്രവർത്തനം കാഴ്ച വയ്ക്കുന്ന ക്ലസ്റ്ററുകളെ സഹായം നൽകുന്നതിൽ നിന്നും ഒഴിവാക്കി പുതിയ ക്ലസ്റ്ററുകളെ ഉൾപ്പെടുത്തും. 2024-25 ൽ ക്ലസ്റ്റർ അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള പച്ചക്കറി കൃഷിയ്ക്ക് 2500.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. കർഷക ക്ലസ്റ്ററുകളേയും വനിതാ ഗ്രൂപ്പുകളേയും ഉൾപ്പെടുത്തി ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഫാമുകളുടേയും പൊതുമേഖലാ സ്ഥാപനങ്ങളുടേയും ഉടമസ്ഥതയിൽ ലഭ്യമായ തരിശുനിലങ്ങളിലേയ്ക്കും പച്ചക്കറി കൃഷി വ്യാപിപ്പിക്കും.

എല്ലാ സീസണുകളിലും തുടർച്ചയായി പച്ചക്കറി കൃഷി സുഗമമാക്കുന്നതിന് അംഗീകൃത നിരക്കിൽ മഴമറ നിർമ്മാണത്തിനായി 500.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു.

സ്ഥാപനങ്ങൾ മുഖേന (സ്കൂളുകളും കോളേജുകളും ഒഴികെ) നൂതന സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഉൾപ്പെടെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയുള്ള പച്ചക്കറി കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി 200.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല, കെ.എ.യു അംഗീകൃത ദേശീയതല സ്ഥാപനങ്ങൾ വികസിപ്പിച്ചെടുത്ത സങ്കരയിനം പച്ചക്കറികൾ സർക്കാർ ഫാമുകളിൽ വികസിപ്പിച്ച് കർഷകർക്ക് ലഭ്യമാക്കുന്നതിന് 50.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു. കെ.എ.യു വിന്റെ സാങ്കേതിക സഹകരണത്തോടെയായിരിക്കും ഇത് നടപ്പിലാക്കുക.

കൃഷിവകുപ്പ് കാർഷിക സർവ്വകലാശാല മുഖേന പച്ചക്കറികളിലെ കീടനാശിനി അവശിഷ്ട നിർണ്ണയം നടത്തുന്നതിനായി 20.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിൽ ഗവേഷണം, വിജ്ഞാന വ്യാപന ഘടകങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത പദ്ധതികൾക്ക് മാത്രമേ ഇതിന് അർഹതയുള്ളൂ.

പച്ചക്കറി വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സാങ്കേതിക കരാർ തൊഴിലാളികളുടെ വേതനത്തിനായി 210.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

വിത്തുകളുടേയും തൈകളുടേയും ഗുണനിലവാരം ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനായി നടീൽ വസ്തുക്കൾക്ക് ജില്ലാതലത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന പച്ചക്കറി വികസന കമ്മിറ്റിയുടെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തൽ സംവിധാനം ഉണ്ടാകണം. ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന വിത്തുകളുടേയും തൈകളുടേയും ഗുണനിലവാരം ഉറപ്പു വരുത്തുന്നതിന് ഒരു അംഗീകൃത ഏജൻസിയുടെ സാക്ഷ്യപത്രം ഉറപ്പാക്കണം.

പഞ്ചായത്ത്, കാർഷിക ആവാസ വ്യവസ്ഥാ യൂണിറ്റ് തലത്തിൽ വ്യക്തമായ ഭൗതിക ലക്ഷ്യങ്ങളോടെ നവകേരളം മിഷന്റെ ഏകോപനത്തിൽ പച്ചക്കറി വികസന പരിപാടികൾ നടപ്പിലാക്കും. ഈ പദ്ധതിയുടെ ഗുണഭോക്താക്കളിൽ 33 ശതമാനം സ്ത്രീകളാണെന്ന് വകുപ്പ് ഉറപ്പാക്കും.

7) നാളികേര വികസനം	
ശീർഷകം: 2401-00-103-87	വിഹിതം: ₹ 6500.00 ലക്ഷം

ഉയർന്ന ഉല്പാദനക്ഷമതയുള്ള ഇനങ്ങൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും മെച്ചപ്പെട്ട പരിപാലന രീതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിലൂടെയും നാളികേരത്തിന്റെ ഉല്പാദനവും

ഉല്പാദനക്ഷമതയും വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്നതാണ് നാളികേര വികസന പദ്ധതിയിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. 2024-25 ൽ ഈ പദ്ധതിയ്ക്കായി താഴെ പറയുന്ന ഘടകങ്ങൾക്ക് 6500.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	സമഗ്രമായ നാളികേര പുനരുജ്ജീവനവും നടിൽ പരിപാടികളും - നാളികേര മിഷൻ പരിപാടിയിലൂടെ കേരളത്തിലെ തെങ്ങുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണവും പുനരുജ്ജീവനവും, കേരരക്ഷാവാരം, പുതിയ കേരഗ്രാമങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കൽ, ആറളം ഫാമിൽ തെങ്ങിൻതൈ ഉൽപ്പാദനത്തിനുള്ള അഞ്ചാം വർഷ സഹായം, കേരഗ്രാമം രണ്ടാം വർഷവും മൂന്നാം വർഷവും പ്രവർത്തനങ്ങൾ	4000.00
2	നാളികേരവികസന കൗൺസിലിന്റെ ഭാഗമായി തെങ്ങിൻ തൈ വിതരണവും വിത്തുതേങ്ങാ സംഭരണവും തെങ്ങിൻ തൈ ഉല്പാദനവും	2500.00
	ആകെ	6500.00

നിലവിലുള്ളതും പുതിയതുമായ തെങ്ങുകൾക്ക് ശാസ്ത്രീയ പരിപാലന മാർഗ്ഗങ്ങൾ സമയബന്ധിതമായി നടപ്പിലാക്കുക ഉൾപ്പെടെ മണ്ണ് പരിശോധന അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വളപ്രയോഗം, ജലസേചനം, രോഗകീടപരിപാലനം, തെങ്ങിൻതോട്ടങ്ങളിൽ ബഹുവിള കൃഷി സമ്പ്രദായം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ലക്ഷ്യമിടുന്നു.

നാളികേര മിഷന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ 2024-25-ൽ തെങ്ങുകളുടെ പുനരുദ്ധാരണത്തിനും പുനസ്ഥാപനത്തിനുമായി സമഗ്രമായ നടിൽ പരിപാടികളും പുനരുജ്ജീവന പരിപാടികളും നടപ്പിലാക്കും.

പുതിയതും നിലവിലുള്ളതുമായ തെങ്ങിൻ തോട്ടങ്ങളിൽ പ്രധാന നടിൽ സമയമായ 2024 ജൂൺ, ജൂലൈ മാസത്തിൽ കേരരക്ഷാവാരമായി നടപ്പിലാക്കുകയും ഈ പരിപാടിയിൽ സംസ്ഥാനത്തെ ആരോഗ്യമുള്ളതും ഉല്പാദനക്ഷമതയുള്ളതുമായ മുഴുവൻ തെങ്ങുകളിലും തടം തുറക്കുക, കുമ്മായ പ്രയോഗത്തിനുമൊപ്പം തെങ്ങിന്റെ കടഭാഗം വൃത്തിയാക്കുക, മണ്ണ് പരിശോധന അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള സംയോജിത പോഷകപരിപാലനം, സംയോജിത കീടരോഗ പരിപാലനം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ മിഷൻ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടപ്പിലാക്കും. തെങ്ങിൻ തടങ്ങളിൽ പച്ചിലവളപ്രയോഗവും, ജൈവനിയന്ത്രണകാരികളുടെ പ്രയോഗവും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. സൂക്ഷ്മ ദ്വിതീയ മൂലകപ്രയോഗവും മണ്ണ്പരിശോധന അടിസ്ഥാനമാക്കി പിന്തുണയ്ക്കും. കേരഗ്രാമം പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സംയോജനത്തോടെയായിരിക്കും ഈ പരിപാടികൾ നടപ്പിലാക്കുക. ഇതിനായി നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന തുകയുടെ ഫലപ്രദമായ വിനിയോഗം ഉറപ്പു വരുത്തുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ സാധ്യമാകുന്നിടത്തല്ലാം സാധനങ്ങളായിട്ടായിരിക്കും സഹായം നൽകുക. എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളും തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ വകുപ്പ് എം.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ് എന്നിവയുടെ പിന്തുണയോടെ നടത്തും. തൊഴിലാളികളുടെ ക്ഷാമം മറികടക്കുന്നതിനായി യന്ത്രവൽക്കരണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് കാർഷിക കർമ്മ സേനയുടെ കാര്യക്ഷമമായ വിനിയോഗത്തിനും ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കും. അഗ്രോ സർവ്വീസ് സെന്ററുകൾ, കാർഷിക കർമ്മ സേന, കസ്റ്റം ഹയറിംഗ് സെന്റർ എന്നിവയിലൂടെയുള്ള അഗ്രോ മെഷീനറി, ഉല്പാദനോപാധികൾ, തൊഴിലാളികൾ തുടങ്ങിയ സൗകര്യങ്ങൾ പ്രയോജനപ്പെടുത്തും. കേരഗ്രാമത്തിന്റെ രണ്ടും മൂന്നും വർഷങ്ങളിലെ സഹായം

തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ഘടകങ്ങൾക്ക് മാത്രമായിരിക്കും. ആറളം ഫാമിൽ തെങ്ങിൻതൈ ഉൽപ്പാദനത്തിനായിട്ടുള്ള അഞ്ചാം വർഷ ധനസഹായവും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 4000.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കിവച്ചിരിക്കുന്നു.

നാളികേര മിഷന്റെ ഭാഗമായി പുതിയ തൈകൾ നട്ടും നിലവിലുള്ളവ പരിപാലിച്ചും നാളികേര സമ്പത്ത് വർദ്ധിപ്പിക്കുക, കൂടാതെ നാളികേരത്തിന്റെ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുക, വ്യവസായവുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുക എന്നിവ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. കെ.എ.യു, സി.ഡി.ബി, സി.പി.സി.ആർ.ഐ, എഫ്.പി.ഒ കൾ, തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങൾ എന്നിവയുടെ സഹായത്തോടെ ഓരോ വാർഡിലും ഓരോ വർഷവും 75 തെങ്ങിൻ തൈകൾ നട്ടുപിടിപ്പിക്കേണ്ട ആവശ്യകതയുണ്ട്. കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലുല്പാദിപ്പിക്കുന്ന 25 ശതമാനം തെങ്ങിൻ തൈകൾ സർവ്വകലാശാലയിലൂടെ വിതരണം ചെയ്യും. പ്രായം ചെന്നതും ഉല്പാദനക്ഷമതയില്ലാത്തതും അസുഖം ബാധിച്ചതുമായ തെങ്ങുകൾ മുറിച്ചുമാറ്റുക, ഉയർന്ന ഉല്പാദനക്ഷമതയുള്ളതും പൊക്കം കുറഞ്ഞതുമായ തൈകൾ വെച്ചു പിടിപ്പിക്കുക, സംയോജിത പരിപാലന രീതികളിലൂടെ നിലവിലുള്ള തെങ്ങിൻതോപ്പുകളെ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുക, വിത്തുതേങ്ങ വിതരണം ഉറപ്പാക്കുക എന്നീ പരിപാടികൾ നാളികേര മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ പ്രധാന ഘടകങ്ങളാണ്.

ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഫാമുകളിലൂടെ വിത്തുതേങ്ങാ സംഭരണത്തിനും തെങ്ങിൻതൈ ഉല്പാദനത്തിനും വിതരണത്തിനുമായി 2500.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

8) സുഗന്ധ വ്യഞ്ജന വികസനം
ശീർഷകം: 2401-00-108-59 **വിഹിതം: ₹ 460.00 ലക്ഷം**

കുരുമുളക്, ഇഞ്ചി, മഞ്ഞൾ, ജാതിക, ഗ്രാമ്പൂ മുതലായ സുഗന്ധ വ്യഞ്ജനങ്ങളുടെ വികസനം ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. കാർഷിക ആവാസവ്യവസ്ഥാ യൂണിറ്റിനടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കും സുഗന്ധവ്യഞ്ജനങ്ങളുടെ വിസ്തൃതി വ്യാപന പ്രോത്സാഹന പരിപാടികൾ നടപ്പിലാക്കുക. ഇടുക്കി, വയനാട് ജില്ലകൾക്ക് ഊന്നൽ നൽകും. 2024-25 വർഷത്തിൽ സുഗന്ധവ്യഞ്ജന വികസനത്തിനായി 460.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	വിസ്തൃതി വികസനം - കുരുമുളക്, ജാതി, ഗ്രാമ്പൂ	250.00
2	മറ്റ് സുഗന്ധവ്യഞ്ജനങ്ങളുടെ വിസ്തൃതി വികസനം (ഇഞ്ചി, മഞ്ഞൾ)	150.00
3	വികേന്ദ്രീകൃത നല്ലികളുടെ സ്ഥാപനം	9.00
4	മെച്ചപ്പെട്ട പരിപാലനമുറകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള പിന്തുണ	51.00
	ആകെ	460.00

കൃഷിക്ക് കുറഞ്ഞത് പത്ത് സെന്റ് (കെട്ടിടങ്ങൾ നിൽക്കുന്ന സ്ഥലം ഉൾപ്പെടാതെ) സ്ഥലമുള്ളവർക്കായിരിക്കും പിന്തുണ ലഭിക്കുക.

കുരുമുളക് വികസനത്തിനായിട്ടുള്ള സഹായം മുന്തിയ ഇനങ്ങളുടെ പ്രചരണം, നൂറ്റി, ദ്വിതീയ സൂക്ഷ്മ മൂലകങ്ങൾക്കുള്ള സഹായം, സോയിൽ അമീലിയോറൻസ്, സർക്കാർ സംവിധാനത്തിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന അഗ്രോ സർവ്വീസ് സെന്റർ മുഖേന രോഗനിവാരണ സ്പ്രേയിംഗ്, വി.എ.എം പ്രോത്സാഹനം എന്നീ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കാണ്. ഇതിനായി 250.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ജാതി, ഗ്രാമ്പൂ എന്നീ വിളകളും (ഇടവിളകൃഷി ഉൾപ്പെടെ) ഇതിൽ ഉൾപ്പെടും.

വാർഷിക വിളകളായ ഇഞ്ചി, മഞ്ഞൾ എന്നീ വിളകളുടെ വിസ്തൃതി വികസനത്തിനായി 150.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

തെരഞ്ഞെടുത്ത തോട്ടങ്ങൾക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട പരിപാലന രീതികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിന് സഹായം നൽകും. ഇതിനായി 51.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. തോട്ടങ്ങളുടെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പ് അംഗീകരിച്ച പ്രകടന മാനദണ്ഡത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതായിരിക്കും. സഹായത്തിന്റെ നിരക്ക് കേരള കാർഷിക സർവകലാശാല ശിപാർശ ചെയ്തിട്ടുള്ള മെച്ചപ്പെട്ട പരിപാലന മുറികൾക്ക് അനുസരിച്ചായിരിക്കും നിശ്ചയിക്കുക.

9) പഴവർഗ്ഗങ്ങൾ, പൂക്കൾ, ഔഷധസസ്യങ്ങൾ എന്നിവയുടെ വികസനം
ശീർഷകം : 2401-00-119-79 **വിഹിതം: ₹ 1892.00 ലക്ഷം**

സംസ്ഥാനത്ത് തദ്ദേശീയപഴങ്ങൾക്കു പുറമേ വിദേശീയപഴങ്ങളുടെയും ഉയർന്ന വിലയുള്ള പഴങ്ങളുടെയും വിസ്തൃതി വ്യാപിപ്പിക്കുന്നത് കൂടാതെ പഴവർഗ്ഗങ്ങളുടെ ഉല്പാദനവും ഉല്പാദനക്ഷമതയും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. പദ്ധതിയുടെ ഗുണഭോക്താക്കളിൽ 25 ശതമാനം സ്ത്രീകളാണെന്ന് വകുപ്പ് ഉറപ്പാക്കും.

2024-25 കാലയളവിൽ 1892.00 ലക്ഷം രൂപ പദ്ധതിയായി വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	ഫലവൃക്ഷ തൈകളുടെ വിതരണം (പണമായുള്ള സബ്സിഡി അനുവദനീയമല്ല), ക്ലസ്റ്റർസ്ഥാനത്തിലുള്ള ഫല വർഗ്ഗ കൃഷി (പുതിയതു)	1467.00
2	എം.ഐ.ഡി.എച്ച് പദ്ധതിയിൽ ഫലവൃക്ഷ കൃഷിയ്ക്ക് അധിക സബ്സിഡി	200.00
3	വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേന ചക്കയുടെ സംഭരണവും വ്യാപാരവും സംസ്കരണവും	25.00
4	പൂക്കളുടെ വികസനം	100.00
5	ഔഷധസസ്യങ്ങളുടെ വികസനം	100.00
	ആകെ	1892.00

സംസ്ഥാനത്ത് 2024-25 ൽ പഴവർഗ്ഗ വികസനത്തിനായി വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്ന തുക വിസ്തൃതി വികസനം, ജലസേചന സഹായം, ഹാർഡ്‌വെയർ യൂണിറ്റുകൾ, വീട്ടുവളപ്പിലും വാണിജ്യാടിസ്ഥാനത്തിലുമുള്ള പഴവർഗ്ഗകൃഷി പ്രോത്സാഹനം എന്നീ പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ ഉത്പാദനം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഉപയോഗിക്കും. വിസ്തൃതി വ്യാപനത്തിനും ഫലവൃക്ഷതൈകൾ

ഉല്ലാദിപ്പിച്ച് വിതരണം ചെയ്യുന്നതിനുമായി 1467.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ഓരോ പ്രദേശത്തിന്റെയും അനുയോജ്യതയനുസരിച്ചായിരിക്കും ഫലവൃക്ഷ തൈകൾ വിതരണം ചെയ്യുക. മുൻ വർഷങ്ങളിൽ പദ്ധതിയിൽ നടത്തിയ തൈകളിൽ 80 ശതമാനം വിജയകരമായി നിലനിൽക്കുന്നുണ്ടെങ്കിൽ മാത്രമേ നിലവിലുള്ള ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് തുടർന്നും സഹായം ലഭിക്കുകയുള്ളൂ. ഇത് സംബന്ധിച്ച സാക്ഷ്യപത്രം കൃഷി ഓഫീസർ നൽകേണ്ടതാണ്. വകുപ്പുതല തോട്ടങ്ങളും നല്ലറികളും പഴത്തോട്ടങ്ങളുടെ വികസനത്തിനായി ഉപയോഗിക്കുന്നതാണ്. ശമ്പളചെലവുകൾ, വാഹനം വാങ്ങൽ എന്നിവ അനുവദനീയമല്ല. വി.എഫ്.പി.സി.കെ, എഫ്.പി.ഒ കൾ, ഹോർട്ടികോർപ്പ്, കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല എന്നിവയുമായി സംയോജിച്ച് കാർഷിക വികസന കർഷകക്ഷേമവകുപ്പ് പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും.

കേന്ദ്രപദ്ധതിയായ എം.ഐ.ഡി.എച്ച് മായി സംയോജിച്ച് കർഷകർക്ക് ഫലവർഗ്ഗകൃഷി ഏറ്റെടുക്കുവാൻ പരമാവധി സഹായം നൽകും. ഫലവർഗ്ഗ കൃഷിയ്ക്ക് എം.ഐ.ഡി.എച്ച് പദ്ധതിയിലൂടെ അധിക സബ്സിഡി നൽകുന്നതിനായി 200.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

വി.എഫ്.പി.സി.കെ യിലൂടെ ചക്കയുടെ സംഭരണം, വ്യാപാരം, സംസ്കരണം, ബ്രാൻ്റിംഗ്, പായ്ക്കിംഗ്, ലേബലിംഗ് എന്നിവയ്ക്കായി 25.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

“ഓണത്തിന് ഒരു പൂക്കൂട്” എന്ന പരിപാടിയുടെ ഭാഗമായി പുഷ്പകൃഷി വികസനത്തിനായി 100.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. പ്രോജക്ട് അടിസ്ഥാനത്തിൽ പുഷ്പകൃഷി യൂണിറ്റുകൾ തുടങ്ങുന്നതിനുള്ള സഹായം, ടിഷ്യൂകൾച്ചർ യൂണിറ്റുകൾ ഉൾപ്പെടെ പുതിയ ഫ്ലോറികൾച്ചർ നല്ലറികൾ, ഗ്രേഡിംഗ്/പായ്ക്കിംഗ് സെന്ററുകൾ എന്നിവ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള സഹായം, മാർക്കറ്റ് ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചറിനുള്ള പിന്തുണ എന്നിവ നൽകും. പുഷ്പഗ്രാമങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുകയും പൂക്കളുടെ വിപണനത്തിനായി വിപണികൾ കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്യും. ഒരു പ്രദേശത്തിന്റെ അനുയോജ്യതയും വിപണന സാധ്യതയും അടിസ്ഥാനമാക്കി പൂച്ചെടികൾ തിരഞ്ഞെടുക്കും. ആർ.കെ.വി.വൈ, എം.ഐ.ഡി.എച്ച് എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള ഫണ്ടും ഈ പദ്ധതിയിൽ സംയോജിപ്പിക്കുന്നതാണ്.

കാർഷിക ആവാസവ്യവസ്ഥാ യൂണിറ്റുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഔഷധ സസ്യങ്ങൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതാണ്. ക്ലസ്റ്ററുകൾ മുഖേന വിസ്തൃതി വർദ്ധിപ്പിക്കുക, കളക്ഷൻ സെന്ററുകൾ/സസ്യ ആരോഗ്യ പരിപാലന യൂണിറ്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുക, ഗതാഗതം/ വിപണനം എന്നിവയ്ക്കായി 100.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. കൃഷിവകുപ്പ് മുഖേന തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ജില്ലകളിൽ ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും. സ്വകാര്യ/ സർക്കാർ ആയുർവേദ ഫാർമസ്യൂട്ടിക്കലുകളുമായി വിപണന ബന്ധം സ്ഥാപിക്കുന്നതാണ്.

10) വിള വൈവിധ്യവൽക്കരണം, വിളതീവ്രത, അവതരണം
ശീർഷകം : 2401-00-103-75 **വിഹിതം: ₹ 300.00 ലക്ഷം**

ബഹുവിള കൃഷി, ഇടവിള കൃഷി, വിള ഭ്രമണം (ക്രോപ്പ് റൊട്ടേഷൻ) എന്നിവയിലൂടെ വിള വൈവിധ്യവൽക്കരണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും അതുവഴി ഉൽപാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. തരിശു നിലങ്ങളും, തെങ്ങിൻ തോട്ടങ്ങളിലെ ഇടപ്രദേശവും പ്രധാന വിളയെ ബാധിക്കാതെ, ഉപയോഗപ്പെടുത്തുവാൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നു.

ചെറുധാന്യങ്ങളുടെ വിസ്തൃതി വികസനത്തിന് പദ്ധതി ഊന്നൽ നൽകും. പയറുവർഗ്ഗങ്ങളായ ചെറുപയർ, ഉഴുന്ന്, എണ്ണക്കുരുക്കളായ എള്ള്, നിലക്കടല എന്നിവയും, പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. 300.00 ലക്ഷം രൂപ 2024-25 ൽ ഇതിനായി വകയിരുത്തുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	ചെറുധാന്യങ്ങൾ, പയറുവർഗ്ഗങ്ങൾ, എണ്ണക്കുരുക്കൾ എന്നിവയിലൂടെ വിളവെടുപ്പിനായി വൈവിധ്യവൽക്കരണവും/ വിളവുവർദ്ധനയും	300.00
	ആകെ	300.00

11) മണ്ണിന്റേയും വേരിന്റേയും ആരോഗ്യപരിപാലനവും ഉത്പാദനക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തലും

ശീർഷകം : 2401-00-800-28

വിഹിതം: ₹ 550.00 ലക്ഷം

മണ്ണിന്റെ ആരോഗ്യം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും തദ്ദേശ കൃഷിയിടങ്ങളുടെ ഉല്പാദനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി കർഷകർക്കും കൃഷിയിടത്തിനും പിന്തുണ നൽകുക എന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. മണ്ണ് പരിശോധന അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള വളപ്രയോഗവും സംയോജിത പോഷക പരിപാലനവും നെൽ ഒഴികെയുള്ള വിളകളിൽ ഈ പദ്ധതി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും. കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ പാക്കേജ് ഓഫ് പ്രാക്ടീസസ് ശിപാർശ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായിരിക്കും സഹായം നൽകുക.

ഈ പദ്ധതിയ്ക്കായി 2024-25 ൽ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്ന 550.00 ലക്ഷം രൂപ ചുവടെ ചേർക്കുന്ന ഘടകങ്ങൾക്കാണ്.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	നെല്ല് ഒഴികെയുള്ള വിളകൾക്ക് സോയിൽ അമീലിയോറൻറുകളും സൂക്ഷ്മ മൂലകങ്ങളും ദ്വിതീയ മൂലകങ്ങളും ഉൾപ്പടെ സംയോജിത പോഷക പരിപാലനത്തിനായുള്ള പിന്തുണ	412. 00
2	വേരിന്റെ ആരോഗ്യപരിപാലനം	100.00
3	മണ്ണ് പരിശോധന കമ്പ്യൂട്ടറുകൾ	38.00
	ആകെ	550.00

നെൽ ഒഴികെയുള്ള വിളകൾക്ക് സംയോജിത പോഷക പരിപാലനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി ആവശ്യമായ സോയിൽ അമീലിയോറൻറുകൾ, ദ്വിതീയ, സൂക്ഷ്മ മൂലകങ്ങൾ, ഉൾപ്പടെ ഗുണനിലവാരമുള്ള ഉല്പാദനോപാധികൾക്ക് മണ്ണ് പരിശോധനയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പിന്തുണ നൽകും. സാധ്യമാകുന്നിടത്തെല്ലാം സഹായം സാധനമായി നൽകുന്നതാണ്. ഉല്പാദനോപാധികളുടെ അളവ് കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല ശിപാർശ അടിസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കും നിശ്ചയിക്കുക. പോഷകങ്ങൾ കൃത്യമായ അളവിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നതിനും ഗുണമേന്മ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും കൃഷിഭവൻ ഉദ്യോഗസ്ഥർ കർഷകരെ സഹായിക്കും. നെല്ല് ഒഴികെയുള്ള വിളകൾക്ക് സൂക്ഷ്മ മൂലകങ്ങളും ദ്വിതീയ മൂലകങ്ങളും ഉൾപ്പടെ സംയോജിത പോഷക പരിപാലനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും 412.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വച്ചിരിക്കുന്നു. പച്ചില വിളകളുടെ കൃഷിക്കും ഉപയോഗത്തിനും സജീവമായ പിന്തുണ നൽകുന്നതിനുള്ള ശ്രമങ്ങൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സംവിധാനത്തിലൂടെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കും.

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്നതനുസരിച്ച് ജൈവകീടനാശിനികൾ, ജീവാണുവളങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് വിത്തിന്റെ പരിപാലനം, വേരിന്റെ പരിപാലനത്തിനും വളർച്ചയ്ക്കും ആവശ്യമായ കൃഷിരീതികൾ എന്നിവ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതാണ്. ഇതിന്റെ ഗുണമേന്മ ഉറപ്പാക്കേണ്ടത് കൃഷി വകുപ്പ് ആയിരിക്കും. ഈ പരിപാടിയ്ക്കായി 100.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു.

മണ്ണ് പരുവേഷണ മണ്ണ് സംരക്ഷണ വകുപ്പും കാർഷിക വികസന കർഷക ക്ഷേമ വകുപ്പും സംയുക്തമായി മണ്ണ് പരിശോധന കാമ്പയ്ക്കുകൾ സംസ്ഥാനമൊട്ടാകെ നടപ്പിലാക്കുകയും അതിന്റെ പരിശോധനാഫലങ്ങൾ മണ്ണ് പരുവേഷണ മണ്ണ് സംരക്ഷണ വകുപ്പ് അഗ്രിസറ്റാക്കിന്റെ ഭാഗമായി വികസിപ്പിക്കുന്ന സോയിൽ ഡിജിറ്റൽ പോർട്ടലിലേയ്ക്ക് കൊണ്ട് വരികയും ചെയ്യും. മണ്ണ് പരിശോധന കാമ്പയ്ക്കുകൾക്കായി 38.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

12) വിളകളുടെ ആരോഗ്യ പരിപാലനം
ശീർഷകം : 2401-00-107-78 **വിഹിതം: ₹ 1300.00 ലക്ഷം**

ആവാസ വ്യവസ്ഥ സുസ്ഥിരമായി നിലനിർത്തുന്നതിനും ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യം സംരക്ഷിക്കുന്നതിനും ഉതകുന്ന രീതിയിലുള്ള പരിപാലനമാർഗ്ഗങ്ങൾ കൊണ്ടുവരിക എന്നതാണ് വിളകളുടെ ആരോഗ്യ പരിപാലനത്തിന്റെ സമീപനം. ഈ പദ്ധതിയിൽ താഴെ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഘടകങ്ങൾക്കായി 2024-25 ൽ, 1300.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	കീടരോഗ ആക്രമണം മുൻകൂട്ടി അറിയുന്ന സംവിധാനം, ഉപദേശ സംവിധാനം, പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകളുടെ ശാക്തീകരണം, കേരള ഡിജിറ്റൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി മുഖേനയുള്ള ഐ.സി.റ്റി അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള നിരീക്ഷണ സംവിധാനം	
എ	കീടരോഗ ആക്രമണ നിരീക്ഷണ സംവിധാനം, ഉപദേശക സംവിധാനം	135.00
ബി	കേരള ഡിജിറ്റൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി മുഖേനയുള്ള ഐ.സി.റ്റി അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള നിരീക്ഷണ സംവിധാനം	20.00
സി	പുതിയ പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ	100.00
ഡി	നിലവിലുള്ള പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകളുടെ ശാക്തീകരണവും കെ.സി.പി.എം ന്റെ പ്രവർത്തന ചിലവും	20.00
2	സ്റ്റേറ്റ് ബയോ കൺട്രോൾ ലാബിന്റെ ഉപഗ്രഹ കേന്ദ്രങ്ങളായി പാരസൈറ്റ് ബ്രീഡിംഗ് സ്റ്റേഷനുകളുടെ വികസനം	50.00
3	റോഡന്റ് കൺട്രോൾ	25.00
4	സാങ്കേതിക വിദ്യകളുടെ പ്രയോഗത്തിലൂടെ വന്യജീവി ആക്രമണം തടയൽ	200.00
5	ജില്ല പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് മാനേജർ, ഫീൽഡ് അസിസ്റ്റന്റ്, പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകളിലെ പെസ്റ്റ് സ്കൂട്ട് ഇവർക്കുള്ള ഓണറേറിയം	750.00
	ആകെ	1300.00

നിരീക്ഷണത്തിലൂടെയും ഉപദേശകസംവിധാനത്തിലൂടെയും കർഷകർക്ക് കൃത്യമായ ഉപദേശങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതാണ്. കീടബാധ നിരീക്ഷണം, ഉപദേശക സേവനങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കായി 135.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. പെസ്റ്റ് സ്കൂട്ടുകളെ കൃഷിയിടാനുഗ്രഹാധിഷ്ഠിത വികസന സമീപനത്തിലൂടെയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഫീൽഡ് തല പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്തും. ഫീൽഡ് സന്ദർശനങ്ങൾക്കായി കൃഷി ഓഫീസർ/അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടർ എന്നിവരുമായി കൂടിയാലോചിച്ച് പ്രത്യേക സന്ദർശന പട്ടിക തയ്യാറാക്കും. കൃഷി ഓഫീസർ അംഗീകരിച്ച ഫീൽഡ് സന്ദർശന വിവരങ്ങൾ പോർട്ടലിൽ കൂടി ലഭ്യമാക്കും.

കേരള ഡിജിറ്റൽ യൂണിവേഴ്സിറ്റി മുഖേന ഐ.സി.റ്റി അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള കീടനിരീക്ഷണ സംവിധാനം നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി 20.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. കീടനിരീക്ഷണ റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കുന്നതും, കീടനിയന്ത്രണത്തിനായി എടുത്തിട്ടുള്ള നടപടികളും ഡിജിറ്റലായി രേഖപ്പെടുത്തേണ്ടതും കൃത്യമായി പുതുക്കേണ്ടതും ഇത് കർഷക രജിസ്ട്രേഷൻ പോർട്ടലുമായി ബന്ധിപ്പിക്കേണ്ടതുമാണ്.

തദ്ദേശസ്വയംഭരണതലത്തിൽ പുതിയ പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് 100.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. നിലവിലുള്ള പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകളെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി 20.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ 5.00 ലക്ഷം രൂപ കെ.സി.പി.എം ന്റെ പരിശീലനം ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രവർത്തന ചെലവുകൾ ക്ഷവേണ്ടി നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ബ്ലോക്ക് തലത്തിൽ തീരുമാനിക്കാവുന്ന തരത്തിൽ ഫിക്സ്ഡ് പ്ലോട്ടുകളുടെ എണ്ണം കുറച്ച്, റോവിംഗ് സർവ്വെ പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകളുമായി ബന്ധപ്പെടുത്തി മാത്രം നടത്തേണ്ടതാണ്. മറ്റ് സർക്കാർ വകുപ്പുകളുമായി ഈ ഡേറ്റ് പങ്കിടും.

ജൈവനിയന്ത്രണകാരികളുടെ ഉല്പാദനം, പാരസൈറ്റ് ബ്രീഡിംഗ് എന്നിവ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി നിലവിലുള്ള പാരസൈറ്റ് ബ്രീഡിംഗ് സ്റ്റേഷനുകൾ ശാക്തീകരിക്കും. ഇതിനായി 50.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

മുഷികവർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ജീവികളുടെ ശല്യം നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനായി 25.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

വന്യജീവി ആക്രമണം കർഷകർക്ക് വൻ വിളനാശം ഉണ്ടാക്കുകയും തന്മൂലം നഷ്ടം ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ സാഹചര്യത്തിൽ, 2024-25 ൽ സാങ്കേതികവിദ്യാ സഹായത്തോടെ വന്യജീവി ആക്രമണം തടയുന്നതിനായി 200.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. രൊക്കം പണമായി നൽകുന്ന പിന്തുണ ഈ ഘടകത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തില്ല.

13) ജൈവ കൃഷിയും ഉത്തമ കൃഷി രീതികളും (ജി.എ.പി)	
ശീർഷകം : 2401-00-105-85	വിഹിതം: ₹ 600.00 ലക്ഷം

സുരക്ഷിതവും ഭക്ഷ്യയോഗ്യവുമായ ഭക്ഷ്യഉല്പാദനം നല്ല കൃഷി രീതികളിലൂടെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക എന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. നിലവിലുള്ള ജി.എ.പി ക്ലസ്റ്ററുകളുടെ ശാക്തീകരണം, പുതിയ ക്ലസ്റ്ററുകൾക്ക് പ്രോത്സാഹന സഹായം, പച്ചിലവളപ്രയോഗം, ജൈവവളങ്ങൾ തയ്യാറാക്കുന്ന മാതൃകാ യൂണിറ്റുകൾ, സുരക്ഷിതവും ഭക്ഷ്യയോഗ്യവുമായ ഭക്ഷ്യഉല്പാദനം എന്നിവയ്ക്ക് പിന്തുണ നൽകും.

2024-25 വർഷത്തിൽ ഈ പദ്ധതിയ്ക്കായി 600.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. പദ്ധതിയുടെ 10 ശതമാനം ഗുണഭോക്താക്കൾ സ്ത്രീകളായിരിക്കും.

ഘടകങ്ങളുടെ വിഹിതം തിരിച്ചുള്ള വിവരം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	ജൈവ കൃഷി, ജി.എ.പി കൃഷിരീതികളുടെ പ്രോത്സാഹനം, സർട്ടിഫിക്കേഷൻ ഉൾപ്പെടെ	350.00
2	വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖാന്തിരം സ്വയംസഹായ സംഘങ്ങളിലൂടെ പഴങ്ങളുടേയും പച്ചക്കറികളുടേയും ജൈവ ഉല്പാദനവും സർട്ടിഫിക്കേഷനും	75.00
3	കൃഷിയിടങ്ങളിൽ ജൈവവളങ്ങളുടെയും ജൈവ ഉല്പാദനോപാധികളുടെയും ഉല്പാദനം, ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റിനുള്ള അധികസഹായം	80.00
4	പദ്ധതി നിർവ്വഹണത്തിനായുള്ള സഹായം	95.00
	ആകെ	600.00

ജൈവകൃഷിയും ഉത്തമകൃഷിരീതികളും പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി 350.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. 2024-25 ൽ ശാസ്ത്രീയമായി തെളിയിക്കപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ സർട്ടിഫിക്കേഷനോടുകൂടി നടപ്പിലാക്കും. സർട്ടിഫിക്കേഷൻ ഉൾപ്പെടെ സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾ വഴി വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേനയുള്ള ജൈവ കൃഷിയിലൂടെ പഴം, പച്ചക്കറികളുടെ ഉല്പാദനത്തിനായി 75.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ജി.എ.പി ക്ലസ്റ്ററുകളെ ഉൾപ്പെടുത്തി പ്രോജക്ട് അടിസ്ഥാനത്തിൽ കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല പാക്കേജ് ഓഫ് പ്രാക്ടീസസ് ശിപാർശ പ്രകാരം ഫാമുകളിൽ തന്നെ ജൈവവളങ്ങൾ, ജൈവ ഉല്പാദനോപാധികൾ എന്നിവ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നതിനും സർട്ടിഫിക്കേഷനും, ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾക്കുള്ള അധികസഹായമായും 80.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

സംസ്ഥാനത്ത് സുരക്ഷിതമായ ഭക്ഷ്യ ഉല്പാദനത്തിനായി ജൈവകൃഷിയെ പിന്തുണയ്ക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് 95.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

14) ഗുണമേന്മയുള്ള നടീൽ വസ്തുക്കളുടെ ഉത്പാദനവും വിതരണവും ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റൽ ഫാമുകളുടെ മെച്ചപ്പെടുത്തലും	
ശീർഷകം : 2401-00-104-91	വിഹിതം: ₹ 1275.00 ലക്ഷം
ശീർഷകം : 4401-00-104-98	വിഹിതം: ₹ 150.00 ലക്ഷം
ആകെ	വിഹിതം: ₹ 1425.00 ലക്ഷം

സംസ്ഥാനത്തെ കർഷകർക്ക് ആവശ്യമുള്ള അളവിൽ ഗുണമേന്മയുള്ള നടീൽ വസ്തുക്കൾ യഥാസമയം ലഭ്യമാക്കുക എന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഫാമുകളുടെ നവീകരണവും ഹൈടെക് ഫാമിംഗ്, കൃത്യതാ കൃഷി, അക്വാപോണിക്സ്, സംയോജിത കൃഷി സമ്പ്രദായ മാതൃകകൾ തുടങ്ങിയ നൂതനമായ കാർഷിക സാങ്കേതിക

വിദ്യകളുടെ പ്രദർശന കേന്ദ്രങ്ങളാക്കി വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. ഈ പദ്ധതിയ്ക്കായി 2024-25 ൽ, 1425.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള പദ്ധതി വിഹിതം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	നടീൽ വസ്തുക്കളുടെ ഉല്പാദനം, വിത്ത് ഉല്പാദനം, സംയോജിത കൃഷി സമ്പ്രദായ മാതൃകകൾ, ഹൈടെക് ഫാമിംഗ്, കൃത്യതാ കൃഷി, അകാക്കൾച്ചർ, ടിഷ്യൂക്കൾച്ചർ, നൂതനമായ കാർഷിക സാങ്കേതിക വിദ്യകളുടെ പ്രദർശനം (ബ്ലോക്കിൽ ഒന്ന് വീതം) എന്നിവയ്ക്കുള്ള പിന്തുണ	1125.00
2	വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേന പഴങ്ങളുടേയും പച്ചക്കറികളുടേയും നടീൽ വസ്തുക്കളുടെ ഉല്പാദനം	100.00
3	ഫാമുകളിൽ യന്ത്രവൽക്കരണവും അടിസ്ഥാനസൗകര്യ വികസനവും	150.00
4	പ്രോജക്ട് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റൽ ഫാമുകളിൽ നിന്നുള്ള ഉല്പന്നങ്ങളുടെ ഓൺലൈൻ വില്പനയും ബ്രാന്റിംഗും	50.00
	ആകെ	1425.00

വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേന ഗ്രാപ്പുകളും തൈകളും ഉൾപ്പെടെ പഴങ്ങളുടേയും പച്ചക്കറികളുടേയും നടീൽ വസ്തുക്കൾ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്നതിനായി 100.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ഫണ്ട് നൽകുന്നതിനു മുൻപായി വി.എഫ്.പി.സി.കെ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന നടീൽ വസ്തുക്കളുടെ അളവും ഗുണനിലവാരവും സംബന്ധിച്ച് വി.എഫ്.പി.സി.കെ കൃഷി ഡയറക്ടറുമായി ധാരണാപത്രം ഒപ്പിടേണ്ടതാണ്.

ഫാമുകളുടെ അടിസ്ഥാനസൗകര്യ വികസനത്തിനും യന്ത്രവൽക്കരണത്തിനുമായി 150.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ പ്രദർശന യൂണിറ്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതും ഉൾപ്പെടുന്നു.

ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിന്റെ ഫാമുകളിൽ നിന്നുള്ള ഉല്പന്നങ്ങൾ ഓൺലൈൻ ആയി വിൽക്കുന്നതിനും ബ്രാന്റിംഗിനുമായി 50.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. കാർഷിക ഉല്പന്നങ്ങളുടെ ഉത്ഭവം കണ്ടെത്താവുന്ന സംവിധാനം ഉൾപ്പെടെ ബ്രാന്റ് ചെയ്യുന്നതിനും, ഉല്പന്നങ്ങൾ ഓൺലൈൻ ആയി വില്പന നടത്തുന്നതിന് ഓൺലൈൻ പ്ലാറ്റ്ഫോം വികസനത്തിനും പരിപാലനത്തിനുമായി തുക വിനിയോഗിക്കും. ഇതേ സംവിധാനം വി.എഫ്.പി.സി.കെയും നടപ്പിലാക്കും.

III) വകുപ്പിന്റെ ലബോറട്ടറികളുടെ ആധുനീകരണവും ഐ.സി.റ്റി സഹായവും

15) വകുപ്പുതല ലബോറട്ടറികളുടെ ആധുനീകരണം
ശീർഷകം : 2401-00-105-86 വിഹിതം: ₹ 400.00 ലക്ഷം

മണ്ണിന്റെ ഫലഭൂയിഷ്ഠത വിലയിരുത്തുന്നതിനുള്ള മണ്ണ് പരിശോധന, വളങ്ങളുടെ പരിശോധന (ജൈവ-അജൈവ ജീവാണുവളങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെ), കീടനാശിനിപരിശോധന,

വിത്തുപരിശോധന എന്നിങ്ങനെ ഉല്പാദനോപാധികളുടെ ഗുണമേന്മ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനു വേണ്ടിയുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ വകുപ്പിനു കീഴിലുള്ള ലബോറട്ടറികളിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നു. ലബോറട്ടറികൾ ആധുനികവൽക്കരിക്കുന്നതിന് താഴെ പറയുന്ന ഘടകങ്ങൾക്കായി 2024-25 ൽ 400.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	ലബോറട്ടറികളുടെ ശാക്തീകരണം, എൻ.എ.ബി.എൽ അക്രഡിറ്റേഷൻ	320.00
2	ഗുണനിലവാര നിയന്ത്രണത്തിനായുള്ള എൻഫോഴ്സ്മെന്റ് വിഭാഗം	80.00
	ആകെ	400.00

ലബോറട്ടറികളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനായി വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്ന 320.00 ലക്ഷം രൂപയിൽ 90.00 ലക്ഷം രൂപ മൊബൈൽ മണ്ണു പരിശോധനാ ലബോറട്ടറി ഉൾപ്പെടെയുള്ള (വാഹനം വാങ്ങുന്നത് ഒഴികെ) മണ്ണു പരിശോധനാ ലബോറട്ടറികൾക്കും, 20.00 ലക്ഷം രൂപ വീതം സംസ്ഥാന ജീവാണുവള ലബോറട്ടറികൾ, സംസ്ഥാന അശാർക്ക് ലബോറട്ടറി, സംസ്ഥാന വിത്ത് പരിശോധനാ ലബോറട്ടറി എന്നിവയ്ക്കും, 40.00 ലക്ഷം രൂപ ബയോടെക്നോളജി-മോഡൽ ഫ്ലോറികൾച്ചർ സെന്ററിനും, 30.00 ലക്ഷം രൂപ സംസ്ഥാന വളഗുണനിലവാര നിയന്ത്രണ ലബോറട്ടറിയ്ക്കായും, 20.00 ലക്ഷം രൂപ ജൈവവളഗുണനിലവാര നിയന്ത്രണ ലബോറട്ടറിയ്ക്കും, 20.00 ലക്ഷം രൂപ സംസ്ഥാന ബയോകൺട്രോൾ ലബോറട്ടറിക്കും, 35.00 ലക്ഷം രൂപ സംസ്ഥാന കീടനാശിനി പരിശോധനാ ലബോറട്ടറിയ്ക്കായും നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ഗുണനിലവാര നിയന്ത്രണ ലബോറട്ടറികൾക്ക് എൻ.എ.ബി.എൽ അക്രഡിറ്റേഷൻ ലഭിക്കുന്നതിന് 25.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. വിത്ത്, വളം, കീടനാശിനി എന്നിവയുടെ ഗുണനിലവാര നിയന്ത്രണം നടപ്പാക്കുന്നതിന് 80.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

16) ഓഫീസ് ഓട്ടോമേഷനും ഐ.റ്റി സാങ്കേതിക വിദ്യയും
ശീർഷകം : 2401-00-001-86 **വിഹിതം: ₹ 661.00 ലക്ഷം**

കാർഷിക മേഖലയിൽ വിവര വിനിമയ സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നതിലൂടെ മെച്ചപ്പെട്ട കാർഷിക സാങ്കേതിക വിദ്യകളുടെ പ്രയോഗത്തിനും ഫലപ്രദമായ ഉല്പാദന തന്ത്രങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും ആനുകൂല്യങ്ങളും സേവനങ്ങളും സമയബന്ധിതമായി കർഷകർക്ക് നേരിട്ട് വിതരണം ചെയ്യുന്നതിനും വഴിയൊരുക്കും. കാർഷിക വിപണനത്തിലെ വെല്ലുവിളികളെ നേരിടാനും ഇത് സഹായിക്കും. കാർഷിക മേഖലയിൽ ഐ.സി.റ്റി സംവിധാനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി 2024-25 ൽ 661.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം താഴെ പറയുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	ഇ-ഓഫീസ് നടപ്പിലാക്കലും പരിപാലനവും ശക്തിപ്പെടുത്തലും	76.00
2	വിവിധ ഓഫീസുകളിലേയ്ക്ക് കണക്ടിവിറ്റി	178.00
3	കമ്പ്യൂട്ടറുകൾ, അക്സസറികൾ വാങ്ങുന്നതിനും, നെറ്റ്‌വർക്കിംഗ്, സൈറ്റ് തയ്യാറാക്കൽ എന്നിവയ്ക്കും	30.00
4	മാനേജ്മെന്റ് ഇൻഫർമേഷൻ സിസ്റ്റം വികസനം	58.00

5	വീഡിയോ കോൺഫറൻസ്/വെർച്വൽ ക്ലാസ്സ് റൂം ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഐ.സി.റ്റി അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ പരിപാലനവും നവീകരണവും	33.00
6	ഡാറ്റാ എൻടി ഓപ്പറേറ്റർമാർക്കുള്ള ഓണറേറിയം	286.00
	ആകെ	661.00

വകുപ്പു നടപ്പിലാക്കുന്ന എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളും സേവനങ്ങളും ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിവരങ്ങൾ കൃഷിഭവനിൽ നിന്നും സർക്കാർ തലത്തിലേക്ക് തടസ്സങ്ങളില്ലാതെ ഒഴുകുന്നതിന് എ.ഐ.എം.എസ് സോഫ്റ്റ്‌വെയറിനെ പൂർണ്ണമായ പ്രവർത്തനക്ഷമതയിലേക്ക് വികസിപ്പിക്കും. വീഡിയോ കോൺഫറൻസുകൾ/വെർച്വൽ ക്ലാസ്സ് റൂം എന്നിവ ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിവരസാങ്കേതിക വിദ്യ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുന്നതിനായുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളുടെ നവീകരണവും പരിപാലനവും ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഈ വർഷം സ്റ്റാർട്ട് കൃഷിഭവനുകളായി മാറ്റുവാൻ ലക്ഷ്യമിട്ടിരിക്കുന്ന കൃഷിഭവനുകളുടെ ഐ.സി.റ്റി വികസനത്തിന് മുൻഗണന നൽകും.

IV) കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപന സേവനങ്ങൾ

17) കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനം ശക്തിപ്പെടുത്തൽ
ശീർഷകം : 2401-00-109-80
വിഹിതം: ₹ 2503.00 ലക്ഷം

കാർഷിക വികസന പരിപാടികളുടെ വിജയത്തിനായി ഫീൽഡ് തലത്തിൽ വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതുണ്ട്. കർഷകർക്കിടയിൽ സാങ്കേതികവിദ്യയും ശാസ്ത്രീയ പരിപാലന രീതികളും സ്വീകരിച്ചു നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനായി 2024-25 ൽ 2503.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. പദ്ധതിയുടെ ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	പരിശീലനകേന്ദ്രങ്ങളായ ആർ.എ.റ്റി.റ്റി.സി, എഫ്.റ്റി.സി എന്നിവയുടെ നവീകരണം	50.00
2	ആത്മ പ്രോജക്ട് ഡയറക്ടറേറ്റ് ശക്തിപ്പെടുത്തൽ, എച്ച്.ആർ പിഇണ, ആത്മ പ്രവർത്തനങ്ങൾ, പ്രവർത്തന സഹായം	320.00
3	ലീഡ്സിനുള്ള സഹായം, പ്രതിമാസ സാങ്കേതിക ഉപദേശ സംവിധാനം ഉൾപ്പെടെ	300.00
4	മികച്ച പ്രവർത്തനം കാഴ്ചവച്ചവർക്കുള്ള അവാർഡ്	70.00
5	പൊതുജന പങ്കാളിത്തം	50.00
6	കൃഷിപാഠ ശാല	46.00
7	കിസാൻ പ്രോജക്ട്	60.00
8	സ്റ്റാർട്ട് കൃഷിഭവൻ	1000.00
9	വൈഗ സംഘാടനം	50.00
10	കൃഷിഭവന്റെ അടിയന്തിര ആവശ്യങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായുള്ള ഇംപ്രസ്റ്റ് ഫണ്ട്	75.00
11	അഗ്രോക്ലിനിക്കുകൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്നതിനു	7.00
12	കൃഷിദർശൻ പരിപാടി	100.00
13	ഞങ്ങളും കൃഷിയിലേക്ക്	375.00
	ആകെ	2503.00

വിജ്ഞാനവ്യാപന സ്ഥാപനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി പ്രാദേശിക കാർഷിക പരിശീലന കേന്ദ്രങ്ങളുടേയും കർഷക പരിശീലന കേന്ദ്രങ്ങളുടേയും നവീകരണത്തിനായി 50.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. എച്ച്.ആർ പിണ്ണ, പ്രവർത്തന ചെലവുകൾക്കുള്ള സഹായം ഉൾപ്പെടെ ആത്മാ പ്രോജക്ട് ഡയറക്ടറേറ്റ് ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന് 320.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ലീഡ്സ് പദ്ധതിയ്ക്കുള്ള സഹായമായും പ്രതിമാസ സാങ്കേതിക ഉപദേശ സംവിധാനം തയ്യാറാക്കുന്നതിനുമായി 300.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ആത്മാ പദ്ധതിയ്ക്കുള്ള സംസ്ഥാന വിഹിതം കൃഷി ഉന്നതി യോജനയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.

മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ച വെയ്ക്കുന്ന കർഷകർക്കുള്ള അവാർഡുകൾക്കായി 70.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥർ ഉൾപ്പെടുന്നതല്ല.

പൊതുജന പങ്കാളിത്തം എന്ന ഘടകത്തിന് കീഴിൽ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്ന 50.00 ലക്ഷം രൂപയിൽ കാർഷിക വികസന സമിതികൾ, സെമിനാറുകൾ, കർഷകദിനം, കാർഷികമേളകൾ, അവലോകനയോഗങ്ങൾ, കർഷക സംഗമങ്ങൾ, കർഷക സഭ, ഞാറ്റുവേല ചന്തകൾ എന്നിവ നടത്തുന്നതിനായി നീക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ എഫ്.പി.ഒ കളും പ്രാഥമിക കാർഷിക സഹകരണ സംഘങ്ങളും സംഘടിപ്പിക്കുന്ന പരിപാടികളും ഉൾപ്പെടും.

ബ്ലോക്കുകളിൽ കൃഷി ഭവനങ്ങൾ മുഖേന കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയിലെ ശാസ്ത്രജ്ഞർ നോഡൽ ഓഫീസറായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന ബ്ലോക്കുതല കാർഷിക വിജ്ഞാന കേന്ദ്രങ്ങൾ, ഫീൽഡ് ഓഫീസർക്കും, കർഷകർക്കും സാങ്കേതിക മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശം നൽകുന്നതിനുള്ള ഒരു ഉപദേശക സമിതിയായി പ്രവർത്തിക്കുകയും കൃഷി ഭവനങ്ങൾ മുഖേനയുള്ള പരിപാടികൾ വിജയകരമായി നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് സഹായിക്കുകയും ചെയ്യും. ഫീൽഡ് തല പ്രദർശനങ്ങൾ, ട്രെയ്ഡുകൾ എന്നിവയിലൂടെ സാങ്കേതികവും നൂതനവുമായ അറിവുകൾ കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനായിട്ടുള്ള ട്രെയിനിംഗ് മോഡ്യൂളുകൾ തയ്യാറാക്കി നടപ്പിലാക്കുന്നതാണ്. കൃഷി പാഠശാല എന്ന ഘടകത്തിനായി 46.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. വിവിധ സ്കീമുകളിൽ വിഭാവനം ചെയ്തിരിക്കുന്ന എല്ലാ ബോധവൽക്കരണ പരിപാടികളും ഈ ഘടകത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി നടപ്പിലാക്കും. കൃഷി പാഠശാലയുടെ ആനുകാലിക അവലോകനം കൃഷി ഡയറക്ടർ ത്രൈമാസ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നടത്തും. പ്രതിഫലം/ഓണറേറിയം എന്നിവയ്ക്കുള്ള ചെലവുകൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല. 2024-25 വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള ഒരു സമഗ്ര പരിശീലന മൊഡ്യൂളും പരിശീലന കലണ്ടറും സമേതി തയ്യാറാക്കുകയും കൃഷി ഡയറക്ടറുടെ അംഗീകാരത്തോടെ അതനുസരിച്ച് പരിപാടികൾ ക്രമീകരിക്കുകയും ചെയ്യും. പരിശീലന മൊഡ്യൂൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിനായി സമേതിയ്ക്ക് പ്രത്യേക വിഹിതം അനുവദിക്കുന്നതല്ല.

കേരള ഡിജിറ്റൽ സർവ്വകലാശാലയുമായി സഹകരിച്ച് കൃഷി വകുപ്പ് നടത്തുന്ന കിസാൻ പ്രോജക്ട് വിജ്ഞാനപ്രദമായ പ്രതിവാര ടെലിവിഷൻ പരിപാടികളിലൂടെ കാർഷികവിജ്ഞാന വ്യാപന പ്രവർത്തനങ്ങൾ തുടരും. കിസാൻ പദ്ധതിയ്ക്ക് പ്രോജക്ട് അധിഷ്ഠിത സഹായം നൽകുന്നതിന് 60.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. പരിപാടിയുടെ ഉള്ളടക്കം കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ വിജ്ഞാന വ്യാപന വിഭാഗം, വകുപ്പുതല ഉദ്യോഗസ്ഥർ, എഫ്.ഐ.ബി, വി.എഫ്.പി.സി.കെ, ഡി.യു.കെ. എന്നിവരടങ്ങുന്ന സാങ്കേതിക സമിതി തീരുമാനിക്കും.

ഇ-ഗവേർണൻസിലുടെയും സാങ്കേതികവിദ്യയുടെ പ്രയോഗത്തിലൂടെയും കൃഷിഭവനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനക്ഷമത വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും നവീകരിക്കുകയും ചെയ്യുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ ആരംഭിച്ച സ്റ്റാർട്ട് കൃഷിഭവനങ്ങൾ എന്ന ഘടകം തുടരും. കർഷക സമൂഹത്തിന് കാര്യക്ഷമവും സംയബന്ധിതവുമായി സേവനങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുക എന്നതായിരിക്കും ഇതിന്റെ ആത്യന്തിക ലക്ഷ്യം. ഇതിനായി 1000.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഈ വർഷം കൂടുതൽ കൃഷിഭവനങ്ങളെ പ്രവർത്തന പരിവർത്തനത്തിലൂടെ സ്റ്റാർട്ട് കൃഷിഭവനങ്ങളാക്കി മാറ്റും. ഇൻഫർമേഷൻ സെന്റർ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ഫ്രണ്ട് ഓഫീസ് സ്ഥാപിക്കൽ, പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകളുടെ നവീകരണം, ഡിജിറ്റൽ രൂപത്തിൽ പഞ്ചായത്തിന്റെ ഭൂവിഭവ മാപ്പിംഗ്, ഭൂ റവന്യൂ ഡാറ്റയുമായി സംയോജിപ്പിക്കൽ, കൃഷിഭവനങ്ങൾ മുഖേന നടപ്പാക്കുന്ന പരിപാടികൾ ഉൾപ്പെടെ കൃഷിഭവനിലെ രേഖകൾ ഡിജിറ്റലൈസ് ചെയ്യുക, ഓൺലൈൻ ഡിജിറ്റൽ മീഡിയ ലൈബ്രറി, കൃഷി ഭവനങ്ങളുടെ നവീകരണം, കർഷകർക്കുള്ള സ്റ്റാർട്ട് കാർഡ് തുടങ്ങിയ ഘടകങ്ങൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടും. വിള ആസൂത്രണം, ഉല്പാദന ആസൂത്രണം, വിപണനം, മൂല്യവർദ്ധന, കാർഷിക സംരംഭകത്വം, വായ്പ വിവരങ്ങൾ, ക്ഷേമ പരിപാടികൾ, ഇൻഷുറൻസ് സഹായം, സ്റ്റാർട്ടപ്പുകൾക്കു പ്രോത്സാഹനം, പുതിയ സാങ്കേതിക വിദ്യകളുടെ പ്രചരണം തുടങ്ങി കാർഷിക വികസനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എല്ലാ മേഖലകളിലും കർഷക സമൂഹത്തിന്റെ ഉപദേശക സമിതിയായി കൃഷിഭവൻ പ്രവർത്തിക്കും. പതിനാലാം പഞ്ചവത്സര പദ്ധതി കാലയളവിൽ പ്രോജക്ട് അധിഷ്ഠിത സമീപനത്തിലൂടെ സ്റ്റാർട്ട് കൃഷിഭവനങ്ങൾ പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കുന്ന തരത്തിലായിരിക്കും നടപ്പിലാക്കുക. യോഗ്യതയുള്ള ഒരു സാങ്കേതിക സ്ഥാപനത്തിന്റെ സേവനം ഉപയോഗിച്ച് വകുപ്പ് ഇതിനായി വിശദമായ ഒരു പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കും. വിശദമായ പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കുന്നതിനുള്ള വ്യവസ്ഥകൾ പാലിച്ചാൽ മാത്രമാണ് ഭരണാനുമതി അനുവദിക്കുന്നത്. പുതിയ തസ്തിക സൃഷ്ടിക്കുന്നത്/കരാർ/അന്യത്ര സേവനം എന്നിവ ഈ ഘടകത്തിൽ അനുവദനീയമല്ല. നിലവിലുള്ള വകുപ്പ് ജീവനക്കാർ/കരാർ ജീവനക്കാർ എന്നിവരുടെ സേവനം ഉപയോഗിച്ച് ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കേണ്ടതാണ്.

കൃഷിഭവനിലും, ബ്ലോക്കുകളിലും അടിയന്തിരമായി നടപ്പിലാക്കേണ്ട അപ്രതീക്ഷിത മൂലധന ചെലവുകൾക്കായി ഒരു ബ്ലോക്ക്/കൃഷിഭവന 10,000/-രൂപ വീതം എന്ന തോതിൽ നൽകുന്നതിനായി 75.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു.

സാങ്കേതികവിദ്യ കൈ മാറ്റം സുഗമമാക്കുന്നതിനും പ്രാദേശിക തലത്തിൽ ഫീൽഡ് പ്രശ്നങ്ങൾക്ക് പരിഹാരം കണ്ടെത്തുന്നതിനുമായി വാർഡ് തലത്തിലുള്ള ഗ്രൂപ്പ് കർഷക സമ്പർക്ക സംവിധാനം കൊണ്ട് വരുന്നതിനായി അഗ്രോക്ലിനിക്കുകൾ നടത്തുന്നതിനായി 7.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

ഫീൽഡ് തലത്തിൽ തന്നെ കർഷകരുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള വേദി ഒരുക്കുക എന്ന ഉദ്ദേശ്യത്തോടെ കൃഷി ദർശൻ പരിപാടികൾ നടപ്പിലാക്കുവാൻ വിഭാവനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. ഇതിനായി 100.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു.

സംസ്ഥാനത്ത് നിലവിലുള്ള അസംഘടിത കാർഷിക ഉൽപ്പാദനത്തിന്റെ പ്രശ്നം പരിഹരിക്കുന്നതിനായി, കൃഷിക്കൂട്ടങ്ങൾ മുഖേന ഉൽപ്പാദനം, സംസ്കരണം, മൂല്യവർദ്ധന, സേവനങ്ങൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ പ്രചാരണരീതിയിൽ സംഘടിപ്പിക്കാൻ വിഭാവനം ചെയ്തിരിക്കുന്നു. "ഞങ്ങളും കൃഷിയിലേക്ക്" എന്ന സംസ്ഥാന വ്യാപകമായി നടത്തുന്ന കാമ്പെയ്നിനായി 375.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഈ പരിപാടിക്കുള്ള ചെലവുകൾ ഈ ഘടകത്തിന് കീഴിൽ പരിമിതപ്പെടുത്തി നടപ്പിലാക്കും.

18) കാർഷിക വിവരവും വിനിമയവും

ശീർഷകം : 2401-00-109-84

വിഹിതം: ₹ 400.00 ലക്ഷം

കൃത്യസമയത്ത് കർഷകർക്കിടയിൽ ശാസ്ത്രീയ അറിവുകൾ പ്രചരിപ്പിക്കുന്നതിനും കൃഷി, ഫിഷറീസ് എന്നീ വകുപ്പുകളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ വെബ് അധിഷ്ഠിത സേവനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെ വിവിധ ഇലക്ട്രോണിക് മാധ്യമങ്ങളിലൂടെ നൽകുന്നതിനുമായി 2024-25 ൽ 400.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കേരള കർഷകൻ പ്രസിദ്ധീകരണം, ഡിജിറ്റൽ കോപ്പി പ്രിന്റിംഗ്, കേരള കർഷകൻ ജേർണലിലെ രചയിതാക്കൾക്കുള്ള ഓണറേറിയം, ഫാം ഫോട്ടോഗ്രാഫി മത്സരം, ഉപന്യാസ രചനാ മത്സരം, ഷോർട്ട് ഫിലിം മത്സരം, അവാർഡുകൾ (ഉദ്യോഗസ്ഥർ ഒഴികെ), സ്റ്റേഷനറി ചെലവുകൾ, സൈബർ വിജ്ഞാന വ്യാപനം, റേഡിയോ പരിപാടികൾ തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കൂടാതെ മറ്റ് ആശയ വിനിമയ പ്രവർത്തനങ്ങളും ഉൾപ്പെടും.

കാർഷിക വിവരവും വിനിമയവും പദ്ധതിയുടെ ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	കേരള കർഷകനും മറ്റ് പ്രവർത്തനങ്ങളും	225.00
2	പ്രസിദ്ധീകരണങ്ങൾ	50.00
3	മാധ്യമ സഹകരണവും, മറ്റ് വാർത്താവിനിമയ പ്രവർത്തനങ്ങളും	125.00
ആകെ		400.00

19) മാനവശേഷി വികസനം

ശീർഷകം : 2415-01-277-98

വിഹിതം: ₹ 335.00 ലക്ഷം

കാർഷിക സാങ്കേതികവിദ്യ കർഷക സമൂഹത്തിന് കാര്യക്ഷമമായി കൈമാറുന്നതിനും അത് സ്വീകരിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുമായി കാർഷിക മേഖലയിലെ ആനുകാലിക വിവരങ്ങളിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നത് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. സാങ്കേതികവും മാനേജ്മെന്റിലെ കഴിവും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് സംസ്ഥാന-ദേശീയ തലങ്ങളിലെ പ്രമുഖ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് പ്രത്യേക പരിശീലനം എന്ന ഘടകം ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

ബ്ലോക്ക് തലത്തിലുള്ള വകുപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് സമേതി മുഖേന വിഭാവനം ചെയ്യുന്ന നൂതന സാങ്കേതിക വിദ്യകളെക്കുറിച്ചുള്ള 'ഓൺഫാം' പരിശീലനങ്ങൾ കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയെ ഏൽപ്പിക്കും. ഇത് ഡയറക്ടർ ഓഫ് എക്സ്റ്റൻഷൻ, കെ.എ.യു നടത്തും. സംസ്ഥാന കാർഷിക വികസന കർഷകക്ഷേമ വകുപ്പിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്ക് കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുമായി സഹകരിച്ചുള്ള പരിശീലനം നടപ്പാക്കുന്നതിന് മുമ്പ് അതിനായുള്ള പ്രൊപ്പോസൽ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റൽ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പിന്റെ അംഗീകാരത്തിനായി സമർപ്പിക്കും. കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല നടപ്പിലാക്കുന്ന വിവിധ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് കോഴ്സുകളിൽ വകുപ്പുദ്യോഗസ്ഥരുടെ പങ്കാളിത്തവും പദ്ധതിക്ക് കീഴിൽ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു.

കോഴ്സുകളിലേക്കുള്ള ഉദ്യോഗാർത്ഥികളെ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിൽ സുതാര്യത നിലനിർത്തും. യോഗ്യതാ മാനദണ്ഡങ്ങൾ കൃഷി ഡയറക്ടർ നിശ്ചയിക്കുകയും വകുപ്പുതല വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പിൽ അംഗീകാരത്തിനായി സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യും. മാനവശേഷി വികസനത്തിനായി 240.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. അംഗീകാരം ലഭിക്കുന്ന മുറയ്ക്ക് ഷെഡ്യൂൾ ചെയ്ത പ്രോഗ്രാമുകൾ ആരംഭിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് വകുപ്പ്, തുക മുൻകൂറായി ഡയറക്ടർ ഓഫ് എക്സിറ്റൻഷൻ, കെഎയുവിന് കൈമാറും. കർഷകർക്കുള്ള പരിശീലനവും അന്താരാഷ്ട്ര എക്സ്പോഷൻ സന്ദർശനങ്ങളും ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തില്ല.

സമേതിയുടെ പ്രവർത്തനം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന് 95.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിനായി വകുപ്പ് ഒരു മാസ്റ്റർ പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുകയും, ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിന്റെ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പിൽ സമർപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പദ്ധതിയേതര ചെലവുകൾക്ക് തുക വിനിയോഗിക്കാൻ പാടുള്ളതല്ല. 2024-25 ൽ ഈ പദ്ധതിയ്ക്കായി 335.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	മാനവശേഷി വികസന സംരംഭങ്ങൾ	240.00
2	സമേതിയുടെ പ്രവർത്തനം ശക്തിപ്പെടുത്തൽ	95.00
ആകെ		335.00

20) ഫാം യന്ത്രവൽക്കരണത്തിനുള്ള സഹായം	
ശീർഷകം : 2401-00-113-83	വിഹിതം: ₹ 895.00 ലക്ഷം
ശീർഷകം : 4401-00-113-98	വിഹിതം: ₹ 800.00 ലക്ഷം
ആകെ	വിഹിതം: ₹ 1695.00 ലക്ഷം

വിളകളുടേയും ഉല്പന്നങ്ങളുടേയും ശാസ്ത്രീയ പരിപാലനത്തിൽ ഫാം യന്ത്രവൽക്കരണത്തിന് പ്രാധാന്യമേറുന്നു. യന്ത്രവൽക്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ഭാഗമായ കാർഷിക സേവന കേന്ദ്രങ്ങൾ, കാർഷിക കർമ്മ സേനകൾ, കസ്റ്റം ഹയറിംഗ് സെന്ററുകൾ എന്നിവ ശക്തിപ്പെടുത്തി സേവനപ്രവർത്തനങ്ങൾ കേന്ദ്രീകരിച്ച് ഒറ്റ കേന്ദ്രത്തിലൂടെ നൽകുന്നതിനും തൊഴിലാളി ക്ഷാമം കുറയ്ക്കുന്നതിനും ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. കൂടാതെ ഇവയെ സംയോജിപ്പിച്ച് കാർഷിക മേഖലയിലെ സ്വയംസഹായ ഗ്രൂപ്പുകളായി (കൃഷിശ്രീ സെന്ററുകൾ) വികസിപ്പിക്കുന്നതിനും എല്ലാ സേവനങ്ങളും ഏകജാലക സംവിധാനത്തിലൂടെ നൽകുന്നതിനും വിഭാവനം ചെയ്യുന്നു. കേരള സംസ്ഥാന കാർഷിക യന്ത്രവൽക്കരണ മിഷന്റെ (കെ.എസ്.എ.എം.എം) ഏകോപനത്തിൽ പ്രോജക്ട് അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഇത് നടപ്പിലാക്കും.

2024-25 ൽ ഈ പദ്ധതിയ്ക്ക് വകയിരുത്തിയിട്ടുള്ള 1695.00 ലക്ഷം രൂപയുടെ ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	പദ്ധതി അടിസ്ഥാനത്തിൽ പുതിയ കൃഷിശ്രീ സെന്ററുകൾ സ്ഥാപിക്കൽ, കാർഷിക കർമ്മസേനയുടെ ശാക്തീകരണം അഗ്രോ മെഷിനറി റിപ്പയർ ക്യാമ്പുകൾ	800.00

2	കാർഷിക കർമ്മ സേനയിലേയും അഗ്രോ സർവ്വീസ് സെന്ററുകളിലേയും കൃഷിശ്രീ കേന്ദ്രങ്ങളിലേയും അംഗങ്ങൾക്ക് ഗ്രൂപ്പ് ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി	20.00
3	അഗ്രോ സർവ്വീസ് സെന്ററുകളിലെ മൊബൈൽ ക്ലിനിക്കുകളിലേയ്ക്കുള്ള വേതനം ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രവർത്തന ചെലവുകൾ	150.00
4	കെ.എസ്.എ.എം.എം റെൻ്റ് പ്രവർത്തന ചെലവുകൾ	200.00
5	കൃഷിഭവനങ്ങളിൽ ഇന്റേൺഷിപ്പ് പരിപാടി (അപ്രന്റീസ് വി.എച്ച്.എസ്.ഇ)	280.00
6	കൃഷിഭവനങ്ങളിലെ ഇരുചക്ര വാഹനങ്ങളുടെ ഇന്ധന ചാർജ്ജും പ്രവർത്തന ചെലവും	145.00
7	കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതിയായ എസ്.എം.എ.എം പദ്ധതിയ്ക്ക് അധിക സഹായം	100.00
ആകെ		1695.00

2024-25 കാലയളവിൽ കോർപ്പറേഷനിലും, മുൻസിപ്പാലിറ്റിയിലും ഉൾപ്പെടെ പുതിയ കൃഷിശ്രീ കേന്ദ്രങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കും. കാർഷിക കർമ്മസേനയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമാക്കുന്നതിനായി അവയെ ശക്തിപ്പെടുത്തും. ഇതിനായി ഓരോ കേന്ദ്രങ്ങളുടെ വിശദമായ പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ടുകൾ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പിൽ സമർപ്പിക്കും. പുതിയ കൃഷിശ്രീ കേന്ദ്രങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും, കാർഷിക കർമ്മസേനകളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനുമായി 800.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

വരും വർഷങ്ങളിൽ കാര്യക്ഷമവും ലാഭകരവുമായ പ്രവർത്തനത്തിനും സ്വയംപര്യാപ്തത കൈവരിക്കുന്നതിനും വേണ്ടി ഓരോ യൂണിറ്റിനും ബിസിനസ്സ് പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കും. ഒരു യൂണിറ്റിന് 5.00 ലക്ഷം രൂപ വരുമാനം ലഭിക്കുന്ന ഒരു ബിസിനസ്സ് പ്ലാൻ ഉണ്ടായിരിക്കും. യൂണിറ്റുകളുടെ പ്രകടനം വിശകലനം ചെയ്തതിനു ശേഷമായിരിക്കും സഹായം നൽകുന്നത്.

കാർഷിക കർമ്മ സേനയുടേയും കാർഷിക സേവന കേന്ദ്രങ്ങളിലേയും പുതുതായി ആരംഭിക്കുന്ന കൃഷിശ്രീ യൂണിറ്റുകളിലേയും രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടുള്ള അംഗങ്ങൾക്ക് അപകട ഇൻഷുറൻസ് പരിരക്ഷ നൽകുന്നതിനായി ഗുണഭോക്തൃ വിഹിതം ഉൾപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് ഇൻഷുറൻസ് കമ്പനികളുമായി ചേർന്ന് ഗ്രൂപ്പ് ഇൻഷുറൻസ് പരിപാടി നടപ്പിലാക്കും. ഇതിനുള്ള പ്രീമിയം തുക ഒടുക്കുന്നതിനായി 20.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കർഷകർക്ക് കാർഷിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായി കാര്യക്ഷമമായ യന്ത്രവൽക്കരണ അന്തരീക്ഷം സാധ്യമാക്കുന്നതിന് കെ.എസ്.എ.എം.എം റെൻ്റ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കും. കെ.എസ്.എ.എം.എം റെൻ്റ് പ്രവർത്തന ചെലവുകൾക്കായി 200.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. കാർഷിക സേവന കേന്ദ്രം, കാർഷിക കർമ്മ സേന, കസ്റ്റം ഹയറിംഗ് സെന്റർ എന്നിവ കൂടാതെ വിവിധ പദ്ധതികളിൽ വിതരണം ചെയ്തും പഞ്ചായത്തുകളിൽ ലഭ്യമായതുമായ കാർഷിക യന്ത്രങ്ങളുടെ ആസ്തി വിവര പട്ടിക 2024-25 ൽ പുതുക്കും. കാർഷിക യന്ത്രങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നീരീക്ഷിക്കുന്നതിന് ഈ ഡേറ്റാ ബേസ് സഹായകമാക്കും. കാർഷിക പ്രവർത്തനങ്ങളെ കൃഷിശ്രീ യൂണിറ്റുകൾ മുഖേന ഏകോപിപ്പിച്ച് നടപ്പിലാക്കുക, അവയെ സ്വയംപര്യാപ്തതയിലേയ്ക്ക് കൊണ്ടുവരുന്നതിനായി ബിസിനസ്സ് പ്ലാൻ ആശയം കൊണ്ടുവരിക, ജില്ല-സംസ്ഥാനതലത്തിലുള്ള നിരീക്ഷണം തുടങ്ങിയവ മിഷന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. കാർഷിക സേവന കേന്ദ്രങ്ങളുടേയും കാർഷിക

കർമ്മസേനയുടേയും സേവന ദാതാക്കൾക്ക് കാർഷിക യന്ത്രങ്ങളുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ നടത്തുന്നതിനുള്ള പരിശീലനവും നൈപുണ്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പരിശീലനവും മിഷൻ മുഖേന തുടരും. വകുപ്പിന്റെ എഞ്ചിനീയറിംഗ് വിഭാഗത്തിന്റെ സമാന പ്രവർത്തനങ്ങളുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് കൃഷി ഡയറക്ടറുടെ മേൽനോട്ടത്തിലായിരിക്കും മിഷൻ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുക.

വിദ്യാ സമ്പന്നരായ യുവാക്കൾക്ക് അവസരം ഒരുക്കുക, സർക്കാർ പരിപാടികൾ മികച്ച രീതിയിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് താഴേത്തട്ടിൽ സേവനം ലഭ്യമാക്കുക എന്നീ ഇരട്ടലക്ഷ്യത്തോടെ 2024-25 വർഷം കൃഷിഭവനകളിൽ ഇന്റേൺഷിപ്പ് പ്രോഗ്രാം നടപ്പിലാക്കും. കാർഷിക/ജൈവ കൃഷിയിൽ അവസാനവർഷ വൊക്കേഷണൽ ഹയർ സെക്കന്ററി വിദ്യാർത്ഥികളേയും, വി.എച്ച്.എസ്.ഇ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് ഉടമകളേയും പ്രതിമാസം 2500/- രൂപ ഇൻസെന്റീവോടെ ആറുമാസത്തേയ്ക്ക് ജോലിയിൽ ഏർപ്പെടുത്തുവാൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. ഇതിനായി 280.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതിയായ എസ്.എം.എ.എം പദ്ധതിയിൽ കർഷക ഉത്പാദക സംഘടനകൾ പോലെയുള്ള ഗ്രൂപ്പുകൾക്ക് യന്ത്രങ്ങൾ വാങ്ങുന്നതിന് അധിക സബ്സിഡി നൽകുന്നതിന് 100.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വച്ചിരിക്കുന്നു.

പദ്ധതിയുടെ ഗുണഭോക്താക്കളിൽ 15 ശതമാനം സ്ത്രീകളാണെന്ന് വകുപ്പ് ഉറപ്പാക്കും. യന്ത്രവൽക്കരണ യജ്ഞം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി അഗ്രിക്കൾച്ചർ പ്രൊഡക്ഷൻ കമ്മീഷണറുടെ അധ്യക്ഷതയിൽ അവലോകന സമിതി രൂപീകരിക്കും. കൃഷി ഡയറക്ടർക്ക് പുറമേ കാർഷിക സർവ്വകലാശാല പ്രതിനിധി, സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡ്, സംസ്ഥാന അഗ്രിക്കൾച്ചർ എഞ്ചിനീയർ, കെ.എസ്.എ.എം.എം ഡയറക്ടർ എന്നിവരും കമ്മിറ്റിയിൽ അംഗങ്ങളായിരിക്കും. പദ്ധതിയ്ക്ക് കീഴിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഈ സമിതിയുടെ മേൽ നോട്ടത്തിലായിരിക്കും.

V) വരുമാനം ഉറപ്പാക്കലും റിസ്ക് ലഘൂകരണവും

21) സംസ്ഥാന വിള ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി
ശീർഷകം : 2401-00-110-82
വിഹിതം: ₹ 3314.00 ലക്ഷം

പ്രകൃതിക്ഷോഭംമൂലം ഉണ്ടാകുന്ന വിളനാശത്തിന് നൽകി വരുന്ന സംസ്ഥാന വിള ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി കർഷകരെ സംരക്ഷിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ 2024-25 ലും തുടരും. ഇതിൽ അംഗങ്ങളായ കർഷകരിൽ നിന്നും പ്രീമിയം, രജിസ്ട്രേഷൻ ഫീസ് എന്നിവ സ്വരൂപിച്ചും സർക്കാരിൽ നിന്നുമുള്ള സംഭാവനയും ചേർത്താണ് വിള ഇൻഷുറൻസ് ഫണ്ട് രൂപീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. 2024-25 ൽ ഈ പദ്ധതിയ്ക്കായി 3314.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

22) പ്രകൃതിക്ഷോഭങ്ങൾ അഭിമുഖീകരിക്കുന്നതിനും കീടരോഗ നിയന്ത്രണത്തിനുമുള്ള അടിയന്തിര പരിപാടി
ശീർഷകം : 2401-00-800-91
വിഹിതം: ₹ 750.00 ലക്ഷം

പ്രകൃതിക്ഷോഭങ്ങൾ, കീടരോഗങ്ങൾ എന്നിവ മൂലം അവിചാരിതമായ കാരണങ്ങളാൽ ഉണ്ടാകുന്ന കൃഷിനാശം നേരിടുന്നതിന് 2024-25 ൽ 750.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

പ്രകൃതിക്ഷോഭങ്ങൾ, വിളനാശം എന്നിവ ഉണ്ടാകുന്ന സന്ദർഭങ്ങളിൽ കർഷകർക്ക് വിതരണം ചെയ്യുന്നതിനായി നെല്ല്, പയറുവർഗ്ഗങ്ങൾ, പച്ചക്കറികൾ എന്നിവയുടെ കരുതൽശേഖരം ഉണ്ടാക്കുക, ബണ്ടുകൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള സഹായം, കീടങ്ങളും രോഗങ്ങളും വ്യാപകമാകുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ വിള ആരോഗ്യ പരിപാലനത്തിനുള്ള സഹായം മുതലായ പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് ഈ പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത്.

കൂട്ടനാട് മേഖലയിലെ കാർഷിക പദ്ധതി

23) കൂട്ടനാട് മേഖലയിലെ കാർഷിക വികസനത്തിനുള്ള പദ്ധതി	
ശീർഷകം : 2401-00-119-78	വിഹിതം: ₹ 2900.00 ലക്ഷം
24) കൂട്ടനാട് മേഖലയിലെ കാർഷിക വികസനത്തിനുള്ള പദ്ധതി - ആർ.ഐ.ഡി.എഫ്	
ശീർഷകം : 2401-00-119-76	വിഹിതം: ₹ 700.00 ലക്ഷം
ആകെ	വിഹിതം: ₹ 3600.00 ലക്ഷം

കൂട്ടനാടൻ മേഖലയിലെ കാർഷിക വികസനത്തിനായി 2024-25 ൽ 3600.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള പദ്ധതി വിഹിതം താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	കൂട്ടനാട് പ്രദേശത്തെ പെട്ടിയും പറയും മാറ്റി വി.എ.എഫ് പമ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കലും പാടശേഖരങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനവും	3600.00
	ആകെ	3600.00

കൂട്ടനാട് മേഖലയിലെ വിള ഉൽപ്പാദനത്തിന്റെ ഭാഗമായി നടത്തുന്ന പ്രധാന പ്രവർത്തനം പാടത്തെ വെള്ളം നീക്കം ചെയ്തൽ അഥവാ ഡീവാട്ടറിംഗ് എന്ന പ്രക്രിയയാണ്. ആയതിനാൽ നിലവിലുള്ള പരമ്പരാഗത പെട്ടിയും പറയും സമ്പ്രദായം മാറ്റി പകരം ഊർജ്ജ ക്ഷമതയുള്ള വെർട്ടിക്കൽ ആക്ലിയൽ പ്ലോ പമ്പ്/സബ്മെഴ്സിബിൾ പമ്പ്സെറ്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് ഊന്നൽ നൽകും . പരമ്പരാഗത പെട്ടിയും പറയും സമ്പ്രദായം മാറ്റി പകരം വെർട്ടിക്കൽ ആക്ലിയൽ പ്ലോ പമ്പ്/സബ്മെഴ്സിബിൾ പമ്പ്സെറ്റുകൾ (10-50 എച്ച്.പി) എന്നിവ സൗജന്യമായി സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും, അതിനായി ഉയർന്ന തിട്ടകൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിനും ഊന്നൽ നൽകിക്കൊണ്ട്, കൂട്ടനാട് പ്രദേശത്തെ കാർഷികമേഖല വികസനത്തിനായി 3600.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ നിന്നും 200.00 ലക്ഷം രൂപ കൂട്ടനാട് മേഖലയിലെ വിവിധ പാടശേഖരങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു. പദ്ധതിയ്ക്കായി നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്ന 3600.00 ലക്ഷം രൂപയിൽ 700.00 ലക്ഷം രൂപ ആർ.ഐ.ഡി.എഫ് വിഹിതമായിട്ടാണ്. ആർ.കെ.വി.വൈ, ആർ.ഐ.ഡി.എഫ്, തദ്ദേശ ഭരണവകുപ്പ് എന്നിവയുടെ വിവിധ പദ്ധതികളിലൂടെ നടപ്പിലാക്കുന്ന പാടശേഖരങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസന പ്രവർത്തന പദ്ധതികൾ ഇതിലേക്ക് സംയോജിപ്പിക്കും.

കൂട്ടനാട് മേഖലയിൽ അംഗീകൃത വിള കലണ്ടർ സ്വീകരിക്കുന്നതിന് ആവശ്യമായ ഹ്രസ്വകാല നെല്ലിനങ്ങളുടെ ലഭ്യതയും മറ്റ് അനുബന്ധ പ്രവർത്തനങ്ങളും സുഗമമാക്കുന്നത് ഉറപ്പാക്കാൻ വകുപ്പ് ശ്രദ്ധ ചെലുത്തും.

VI) വിപണനം, സംഭരണം, വെയർ ഹൗസിംഗ്

2024-25 വാർഷിക പദ്ധതിയിൽ കാർഷിക വിപണനം, സംഭരണം, വെയർഹൗസിംഗ്, മറ്റ് കാർഷിക പരിപാടികൾ എന്നിവയ്ക്കായി 15731.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ 300.00 ലക്ഷം രൂപ ആർ.ഐ.ഡി.എഫിനു കീഴിലും 10000.00 ലക്ഷം രൂപ ലോകബാങ്ക് സഹായത്തോടെയുള്ള “കേര” പ്രോജക്റ്റിനുള്ള ഇ.എ.പി സഹായവുമാണ്.

2024-25 കാലയളവിൽ ലോകബാങ്ക് ധനസഹായത്തോടെ “കേരള കാർഷിക കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധ മൂല്യ വർദ്ധിത ശൃംഖല നവീകരണ പദ്ധതി” ആരംഭിക്കും. ചെറുകിട കർഷകർ, കാർഷിക അധിഷ്ഠിത എം.എസ്.എം.ഇ.കൾ, എഫ്.പി.ഒകൾ, സ്റ്റാർട്ടപ്പുകൾ എന്നിവയ്ക്കായി കേരളത്തിന്റെ ഭക്ഷ്യ-കാർഷിക മേഖലയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ലക്ഷ്യമിടുന്ന പദ്ധതി ലോകബാങ്കിന്റെയും സംസ്ഥാന പദ്ധതിയുടെയും പിന്തുണയോടെയുള്ള കാർഷിക മേഖലയിലെ പ്രധാന സംരംഭങ്ങളിലൊന്നാണ്. 285 മില്യൺ യു.എസ്. ഡോളർ മൊത്തം പദ്ധതിച്ചെലവ് കണക്കാക്കിയിരിക്കുന്ന പദ്ധതിയിൽ, 200 മില്യൺ യു.എസ്. ഡോളറാണ് ലോകബാങ്ക് സഹായമായി കണക്കാക്കിയിരിക്കുന്നത്.

കാർഷിക വിപണനവും വിളവെടുപ്പിനു ശേഷമുള്ള പരിപാലനവും

കർഷകർക്ക് സുദൃഢവും ഉയർന്നതുമായ വരുമാനം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുവേണ്ടി കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങൾക്കായി മികച്ച രീതിയിൽ രൂപകൽപ്പന ചെയ്തതും കാര്യക്ഷമവുമായ വിപണന സംവിധാന വികസനം, വിളവെടുപ്പിനുശേഷമുള്ള നഷ്ടം തടയുക, ഉയർന്ന വില ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനായി മൂല്യവർദ്ധനവിന്റെ പ്രോത്സാഹനം തുടങ്ങിയവയ്ക്ക് ഊന്നൽ നൽകേണ്ടതുണ്ട്.

കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ വിപണനത്തിനുള്ള പിന്തുണ

25) വിപണി വികസനം	
ശീർഷകം : 2435-01-800-99	വിഹിതം : ₹ 1190.00 ലക്ഷം
26) വിലനിലവാരം സ്ഥിരപ്പെടുത്തുവാൻ വിപണി ഇടപെടല്	
ശീർഷകം : 2435-01-101-85	വിഹിതം : ₹ 2150.00 ലക്ഷം
27) കേരള ഫാം ഫ്രണ്ട് ഫുട്ട്സ് ആൻഡ് വെജിറ്റബിൾ അടിസ്ഥാന വില	
ശീർഷകം : 2401-00-119-77	വിഹിതം : ₹ 50.00 ലക്ഷം
28) വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേനയുള്ള പച്ചത്തേങ്ങ സംഭരണം	
ശീർഷകം : 2435-01-101-73	വിഹിതം : ₹ 1000.00 ലക്ഷം
ആകെ	വിഹിതം : ₹ 4390.00 ലക്ഷം

വിലയിലെ ഏറ്റക്കുറച്ചിലുകൾ, കാര്യക്ഷമമായ വിപണന സംവിധാനത്തിന്റെ അഭാവം, വിളവെടുപ്പിനുശേഷമുള്ള നഷ്ടം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുക എന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. വിപണികളുടെ നിലവിലുള്ള അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങളുടെ ശാക്തീകരണം, ശേഖരണം, ഗതാഗതം, സംഭരണം, സംസ്കരണം എന്നീ വിവിധ തലങ്ങളിൽ മാർക്കറ്റുകളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഏകോപിപ്പിക്കുക, മാർക്കറ്റ് ഇൻലിജൻസ് ശക്തിപ്പെടുത്തുക, കാർഷിക വിപണനത്തിൽ നൂതന സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ സ്വീകരിക്കുക എന്നിവയാണ് പ്രധാന ശ്രദ്ധാ കേന്ദ്രങ്ങൾ.

2024-25 ൽ പദ്ധതിയായി വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്ന 4390.00 ലക്ഷം രൂപയുടെ ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം താഴെ കൊടുത്തിരിക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
I	വിപണി വികസനം	
1	കാർഷിക മൊത്തവ്യാപാര വിപണികളുടെയും ജില്ലാ സംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങളുടെയും ശാക്തീകരണം-പ്രവർത്തന ചെലവും അടിസ്ഥാനസൗകര്യ വികസനവും	130.00
2	അഗ്രിക്യൂൽച്ചറൽ വിപണി വിവര ശേഖരണത്തിനും	40.00
3	സ്റ്റേറ്റ് അഗ്രികൾച്ചറൽ പ്രൈസസ് ബോർഡ്	80.00
4	ഡബ്ല്യു.ടി.ഒ സെൽ -പ്രവർത്തന സഹായം	5.00
5	ഗ്രേഡഡ് ആഴ്ച ചന്തകൾക്കുള്ള സഹായം	25.00
6	കാർഷിക മൊത്ത വ്യാപാര വിപണികളുടെ ശാക്തീകരണം- ട്രാൻസ്പോർട്ടേഷൻ സബ്സിഡി	50.00
7	ഇക്കോഷോപ്പുകൾക്കുള്ള സഹായം	50.00
8	സാധ്യതയുള്ള പഞ്ചായത്തുകളിൽ കർഷക മിത്രങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തൽ	60.00
9	വിതരണ ശൃംഖല പരിപാലനം-ശീതീകരണ ശൃംഖല ഉൾപ്പെടെ	250.00
10	വി.എഫ്.പി.സി.കെ യുടെ വിപണി വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ	500.00
	ആകെ (വിപണി വികസനം)	1190.00
II	വിലനിലവാരം സ്ഥിരപ്പെടുത്തുവാൻ വിപണി ഇടപെടൽ ഉൾപ്പെടെ പഴങ്ങൾക്കും പച്ചക്കറികൾക്കും നിശ്ചയിച്ച അടിസ്ഥാനവില നൽകുന്നതിനുള്ള സഹായം	2150.00
III	കേരള ഫാം ഫ്രഷ് ഫ്രൂട്ട്സ് ആൻഡ് വെജിറ്റബിൾ അടിസ്ഥാന വില	50.00
IV	വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖേനയുള്ള പച്ചത്തേങ്ങ സംഭരണം	1000.00
	ആകെ മൊത്തം (I+II+ III+IV)	4390.00

കാർഷിക മൊത്തവ്യാപാര വിപണികളുടെയും ജില്ലാ സംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനസൗകര്യ വികസനങ്ങൾക്കായും പ്രവർത്തന ചെലവുകൾക്കായും 130.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങളുടെ ഏകീകൃത വിപണി സുഗമമാക്കുന്നതിന് ഇ-എൻ.എ.എം (e-NAM) മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ചായിരിക്കും ഈ വിപണികളുടെ പ്രവർത്തനം. മാർക്കറ്റ് എക്സിക്യൂട്ടീവ് കമ്മിറ്റിയുമായി കൂടിയാലോചിച്ച് മാർക്കറ്റ് സെക്രട്ടറിമാർ തയ്യാറാക്കുന്ന കർമ്മപദ്ധതിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മുൻഗണനാ ക്രമത്തിലായിരിക്കണം മൊത്ത വിപണിയുടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യവികസനം ഏറ്റെടുക്കേണ്ടത്. സർക്കാർ അംഗീകൃത ഏജൻസിയുടെ എസ്റ്റിമേറ്റ് സഹിതമുള്ള കർമ്മപദ്ധതി അംഗീകാരത്തിനായി കൃഷി ഡയറക്ടർക്ക് സമർപ്പിക്കണം. പ്രവൃത്തി അംഗീകൃത ഏജൻസികളെ ഏൽപ്പിക്കണം.

കർഷകർക്ക് അവരുടെ ഉല്പന്നങ്ങൾ വിൽക്കുന്നതിനായി നിലവിലെ വിപണി വിവരങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കേണ്ടതുണ്ട്. കാലികമായ വിപണിവിവരങ്ങൾ ശേഖരിച്ച് കർഷകർക്ക്

പ്രാപ്യമായ വെബ്സൈറ്റിൽ ലഭ്യമാക്കും. 40.00 ലക്ഷം രൂപ അഗ്മാർക്ക് നെറ്റിനും വിപണി വിവരശേഖരണത്തിനുമായി വകയിരുത്തുന്നു.

80.00 ലക്ഷം രൂപ അഗ്രികൾച്ചറൽ പ്രൈസസ് ബോർഡിന്റെ പ്രവർത്തനത്തിനും, 5.00 ലക്ഷം രൂപ ഡബ്ല്യു.ടി.ഒ സെല്ലിന്റെ പ്രവർത്തന ചെലവുകൾക്കുമായി നീക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു.

എ ഗ്രേഡ് വിപണികളിൽ ഉയർന്ന വരുമാനമുള്ള (രണ്ട് ലക്ഷം രൂപ/വിപണി/മാസം) തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ആഴ്ചനകൾക്ക് 10,000/- രൂപ വീതം അധിക സഹായം നൽകുന്നതിനായി 25.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഈ വിപണികൾക്ക് റിവോൾവിംഗ് ഫണ്ട് ഒറ്റത്തവണ സഹായമായി മാത്രമേ നൽകൂ. റിവോൾവിംഗ് ഫണ്ടിന്റെ പരിപാലനത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിത്തം ബന്ധപ്പെട്ട കൃഷി ഓഫീസർ/അസിസ്റ്റന്റ് കൃഷി ഡയറക്ടർ എന്നിവരിൽ നിക്ഷിപ്തമായിരിക്കും.

ഉല്പന്നങ്ങൾ കൃഷിവകുപ്പിന്റെ മാർക്കറ്റുകളിൽ ലേലത്തിന് എത്തിക്കുന്നതിനായി കർഷകരെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും അതിലൂടെ നേരിട്ടുള്ള വിപണന സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനും 50.00 ലക്ഷം രൂപ ട്രാവേൽസ് പ്ലോർട്ടേഷൻ സബ്സിഡിയായി വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതിനായി കൃഷി ഡയറക്ടർ വിശദമായ മാർഗ്ഗരേഖ പുറപ്പെടുവിക്കും.

പ്രാദേശികമായി ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്ന ജൈവകാർഷിക ഉല്പന്നങ്ങളുടെ വിപണനത്തിനായി ഇക്കോഷോപ്പുകൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിനായി സഹായം നൽകും. ഇതിനായി 50.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കർഷകരുടെ കൃഷിസ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നും മിച്ചമുള്ള കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങൾ ശേഖരണ/വിപണന കേന്ദ്രങ്ങളിലേയ്ക്ക് എത്തിക്കുക വഴി അവയുടെ വിപണനം ഫലപ്രദമായി ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിന് സാധ്യതയുള്ള പഞ്ചായത്തുകളിൽ കർഷകമിത്രങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തും. അതുവഴി കർഷകർക്ക് ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ വിൽപ്പനയും വരുമാനവും സുഗമമാക്കും. കർഷകമിത്രങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിന് 60.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. കർഷകമിത്രങ്ങളുടെ സേവനം അധിക സാമ്പത്തിക ബാധ്യത ഇല്ലാതെ കൃഷിയിടസുത്രണാധിഷ്ഠിത വികസന പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ള കൃഷിയിടങ്ങളിലും പ്രയോജനപ്പെടുത്തും.

വിപണന സംവിധാനത്തിൽ ശീതീകരണ ശൃംഖലയുടെ പ്രാധാന്യവും ആവശ്യകതയും കണക്കിലെടുത്ത് ശീതീകരണ പരിപാലനം ഉൾപ്പെടെയുള്ള വിതരണശൃംഖല സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് 2024-25 വർഷത്തിൽ പിന്തുണ നൽകും. ശീതീകരിച്ച ഔട്ട്ലെറ്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനായി 250.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കി വെച്ചിരിക്കുന്നു.

വിഭവങ്ങളുടെ കാര്യക്ഷമമായ വിനിയോഗത്തിനായി മാർക്കറ്റിംഗ്, കോൾഡ് സ്റ്റോറേജ്, വിതരണ ശൃംഖലാ പരിപാലനം എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി കേന്ദ്രപദ്ധതികൾക്ക് (എം.ഐ.ഡി.എച്ച്, എസ്.എം.എ.എം മുതലായവ) കീഴിൽ ലഭ്യമായ ഫണ്ടുകളുടെ സംയോജനത്തിന്റെ സാധ്യത പ്രയോജനപ്പെടുത്തും.

വി.എഫ്.പി.സി.കെ യുടെ മാർക്കറ്റ് വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി 500.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

വിലനിലവാരം സ്ഥിരപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള വിപണി ഇടപെടൽ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിനും പച്ചക്കറികൾക്കും പഴങ്ങൾക്കും നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള അടിസ്ഥാന വില കർഷകർക്ക് നൽകുന്നതിനുള്ള പിന്തുണയും ഉൾപ്പെടെ 2200.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. തെരഞ്ഞെടുത്ത കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങൾ നിയുക്ത ഏജൻസികൾ മുഖേന സംഭരിക്കുന്നതിനും, വിപണി വിലയിലെ ഏറ്റക്കുറച്ചിലുകൾ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിനും ഉത്സവ സീസണിൽ ന്യായമായ വിലയിൽ ഗുണമേന്മയുള്ള ഉൽപ്പന്നങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും ഈ തുക വിനിയോഗിക്കും. ഇതിൽ, 50.00 ലക്ഷം രൂപ, വില കുറയുന്ന സാഹചര്യത്തിൽ പഴങ്ങൾക്കും പച്ചക്കറികൾക്കും പ്രഖ്യാപിച്ച അടിസ്ഥാന വില കർഷകർക്ക് നൽകുന്നതിന് വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. ഇതിനായി അധിക ഫണ്ട് നീക്കിവെക്കില്ല.

2024-25 കാലയളവിൽ പച്ചത്തേങ്ങ സംഭരണത്തിലൂടെ സംസ്ഥാനത്തെ നാളികേര കർഷകരെ സഹായിക്കുകയും അതുവഴി കർഷകർക്ക് ലാഭകരമായ വില ലഭ്യമാക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് വിഭാവനം ചെയ്തിരിക്കുന്നത്. വി.എഫ്.പി.സി.കെ. മുഖേന സുതാര്യമായ സംവിധാനത്തിലൂടെ പച്ചത്തേങ്ങ സംഭരണത്തിന് മാത്രമായി 1000.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. നാഫെഡ് മുഖേന നൽകുന്ന സൗകര്യങ്ങൾ സംഭരണ പ്രക്രിയയിൽ പൂർണ്ണമായും പ്രയോജനപ്പെടുത്തും.

കാർഷികോല്പാദന കമ്മീഷണറുടെ അധ്യക്ഷതയിൽ സംസ്ഥാനതലത്തിൽ കർശനമായ നിരീക്ഷണ സംവിധാനം ഏർപ്പെടുത്തും., വി.എഫ്.പി.സി.കെ സി.ഇ.ഒ, ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റൽ വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പിലെ അംഗങ്ങൾ ഈ കമ്മിറ്റിയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നതായിരിക്കും. ഈ കമ്മിറ്റി ത്രൈമാസ ഇടവേളകളിൽ യോഗം ചേരുകയും പദ്ധതിയുടെ പുരോഗതിയും പ്രശ്നങ്ങളും ചർച്ച ചെയ്യുകയും ചെയ്യും.

29) വിളവെടുപ്പിന് ശേഷമുള്ള പരിപാലനവും മൂല്യവർദ്ധനവും

ശീർഷകം : 2435-01-800-94 **വിഹിതം: ₹ 800.00 ലക്ഷം**

ഇടത്തരം, ചെറുകിട, സൂക്ഷ്മ കാർഷിക സംസ്കരണ/മൂല്യവർദ്ധന യൂണിറ്റുകൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, കർഷകരുടെ വരുമാന വർദ്ധനവ് ഉറപ്പുവരുത്തുക, കർഷക ഉല്പാദക സംഘടനകളെ നവീകരിക്കുക, തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുക എന്നിവയാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. കാർഷിക മേഖലയിലെ സംരംഭകത്വത്തിലും മൂല്യവർദ്ധനയിലും നൂതന സാങ്കേതിക വിദ്യകൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും സഹായം നൽകുന്നു. അംഗീകൃത മാനദണ്ഡങ്ങൾ കണസ്മൃതമായി ചെറുകിട കർഷക - കാർഷിക വ്യാപാര കൺസോർഷ്യം (എസ്.എഫ്.എ.സി) നോഡൽ ഏജൻസിയായി ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കും.

2024-25 ൽ പദ്ധതിയായി വകയിരുത്തിയിട്ടുള്ള 800.00 ലക്ഷം രൂപയുടെ ഘടകങ്ങൾ തിരിച്ചുള്ള വിഹിതം ചുവടെ ചേർക്കുന്നു.

ക്രമ നമ്പർ	ഘടകങ്ങൾ	തുക (രൂപ ലക്ഷത്തിൽ)
1	എസ്.എഫ്.എ.സി മുഖേന സൂക്ഷ്മ ചെറുകിട - ഇടത്തരം കാർഷിക സംസ്കരണ യൂണിറ്റുകൾക്കുള്ള സഹായം	150.00
2	എസ്.എഫ്.എ.സി മുഖേന സർക്കാർ/ പൊതുമേഖലാ/ സഹകരണ/ കുടുംബശ്രീ യൂണിറ്റ്/എഫ്.പി.ഒ തലത്തിൽ വിപണനത്തിനും മൂല്യവർദ്ധനാ യൂണിറ്റുകൾക്കുമുള്ള സഹായം	100.00

3	തേനീച്ച വളർത്തലിനും, തേൻ ഉല്പാദനത്തിനുമുള്ള സഹായം	100.00
4	പരിശീലനം ഉൾപ്പെടെ എസ്.എഫ്.എ.സി-യ്ക്കുള്ള പ്രവർത്തന സഹായം	100.00
5	നിലവിലുള്ള കർഷക ഉല്പാദക സംഘടനകളുടെ നവീകരണം (പദ്ധതി അധിഷ്ഠിതം) എസ്.എഫ്.എ.സി മുഖേന	200.00
6	എഫ്.പി.ഒ കൾ മുഖേനയുള്ള ചെറുതും ഇടത്തരവുമായ കാർഷിക സംസ്കരണ സംരംഭങ്ങൾക്ക് പിന്തുണ.	150.00
ആകെ		800.00

സൂക്ഷ്മ, ചെറുകിട, ഇടത്തരം, കാർഷിക സംസ്കരണ/മുല്യവർദ്ധന യൂണിറ്റുകൾ, വ്യക്തിഗത/എസ്.എച്ച്.ജി അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള മുല്യവർദ്ധന യൂണിറ്റുകൾ തുടങ്ങിയവയ്ക്കുള്ള പദ്ധതി അധിഷ്ഠിത സഹായം എസ്.എഫ്.എ.സി മുഖേന നൽകും. ഇതിനായി 150.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. സർക്കാർ/പൊതുമേഖല/സഹകരണ/എഫ്.പി.ഒ കൾക്കു എസ്.എഫ്.എ.സി മുഖേനയുള്ള മുല്യവർദ്ധന യൂണിറ്റുകൾക്കുള്ള സഹായമായി 100.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ആവശ്യമുള്ളിടത്ത് കൃഷിഭവനമായി സംയോജിപ്പിച്ച് പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കും. എല്ലാ പ്രൊപ്പോസലുകളും/പ്രോജക്ടുകളും എസ്.എഫ്.എ.സി പരിശോധിച്ച് എം.എസ്.എം.ഇ യുടെ നിലവിലുള്ള പ്രവർത്തന മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് അംഗീകാരം നൽകും. ഐ.ആർ.എം.എ, സി.എഫ്.റ്റി.ആർ.ഐ, ഐ.ഐ.എം തുടങ്ങിയ പ്രശസ്ത സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും പരിശീലനം ലഭിച്ച വകുപ്പിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥരുടേതായ വിദഗ്ദ്ധ സംഘമായിരിക്കും പദ്ധതികളുടെ പരിശോധനയും നിരീക്ഷണവും വിലയിരുത്തലും നടത്തുന്നത്.

സംസ്ഥാന ഹോർട്ടിക്കൾച്ചർ മിഷൻ മുഖേന എം.ഐ.ഡി.എച്ച്, ഹണിമിഷൻ എന്നിവയുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് എഫ്.പി.ഒ കളുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ തേൻ കർഷകർക്കും തേൻ ഉല്പാദനത്തിനും മുല്യവർദ്ധിത തേൻ ഉല്പന്നങ്ങളുടെ പ്രോത്സാഹനത്തിനുമായുള്ള പിന്തുണ തുടരും. ഇതിനായി 100.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

പരിശീലനം ഉൾപ്പെടെ എസ്.എഫ്.എ.സി യ്ക്കുള്ള പ്രവർത്തന സഹായമായി 100.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കാർഷിക ഉല്പാദനം, സംസ്കരണം, വിതരണം എന്നീ മേഖലകളിൽ കർഷക ഉദ്പാദക സംഘടനകളെ (എഫ്.പി.ഒ) പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കേണ്ടതിന്റെ പ്രാധാന്യം കണക്കിലെടുത്ത് നിലവിലുള്ള എഫ്.പി.ഒ കളെ എസ്.എഫ്.എ.സി മുഖേന നവീകരിക്കുന്നതിന് 200.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. നവീകരിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രൊപ്പോസലുകൾ എസ്.എഫ്.എ.സിയ്ക്ക് സമർപ്പിക്കുകയും ശരിയായ പരിശോധനയ്ക്ക് ശേഷം പ്രോജക്ട് മാതൃകയിൽ സഹായം നൽകുകയും ചെയ്യും. ഒറ്റത്തവണ സഹായമായിട്ടായിരിക്കും ആനുകൂല്യം നൽകുക. കഴിഞ്ഞ വർഷത്തിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പദ്ധതികൾ അംഗീകരിക്കുകയില്ല.

എഫ്.പി.ഒ കൾ മുഖേനയുള്ള ചെറുതും ഇടത്തരവുമായ കാർഷിക സംസ്കരണ സംരംഭങ്ങൾക്ക് പിന്തുണ നൽകുന്നതിനായി 150.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

കേരള സ്റ്റേറ്റ് വെയർ ഹൗസിംഗ് കോർപ്പറേഷൻ സഹായം

30) വെയർഹൗസുകളുടെ കമ്പ്യൂട്ടർവൽക്കരണം	
ശീർഷകം : 2408-02-190-98	വിഹിതം: ₹ 10.00 ലക്ഷം
31) ഗോഡൗണുകളുടെ നിർമ്മാണം	
ശീർഷകം : 4408-02-101-98	വിഹിതം: ₹ 1.00 ലക്ഷം
ആകെ	വിഹിതം: ₹ 11.00 ലക്ഷം

സംസ്ഥാനത്ത് കാർഷികോൽപ്പന്നങ്ങളുടെ സംഭരണശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ കൂടുതൽ കാർഷിക സംഭരണശാലകൾ നിർമ്മിക്കും. 2024-25 ൽ കേരള സ്റ്റേറ്റ് വെയർഹൗസിംഗ് കോർപ്പറേഷൻ സഹായമായി 11.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ 10.00 ലക്ഷം രൂപ ഗോഡൗണുകളുടെ കമ്പ്യൂട്ടർവൽക്കരണത്തിനും 1.00 ലക്ഷം രൂപ ഗോഡൗണുകളുടെ നിർമ്മാണത്തിനാണ്. ആർ.ഐ.ഡി.എഫ് പദ്ധതിയിൽ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്ന തുക ഉപയോഗിച്ച് വെയർ ഹൗസുകളുടെ നിർമ്മാണം നടപ്പിലാക്കും.

32) ആർ.ഐ.ഡി.എഫ് പദ്ധതിയിലൂടെ അടിസ്ഥാനസൗകര്യ വികസനം	
ശീർഷകം : 4435-01-101-97	വിഹിതം: ₹ 300.00 ലക്ഷം

സ്കാർട്ട് അഗ്രി വെയർഹൗസുകളുടെ നിർമ്മാണത്തിനായി 300.00 ലക്ഷം രൂപ നബാർഡിന്റെ ആർ.ഐ.ഡി.എഫ് പദ്ധതിയിൻ കീഴിൽ കേരള സ്റ്റേറ്റ് വെയർഹൗസിംഗ് കോർപ്പറേഷൻ മാത്രമായി വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു.

33) കർഷക ക്ഷേമനിധി ബോർഡ്	
ശീർഷകം : 2401-00-109-76	വിഹിതം: ₹ 200.00 ലക്ഷം

കാർഷിക വികസന കർഷക ക്ഷേമ വകുപ്പ് മുഖേന നടപ്പിലാക്കുന്ന പെൻഷൻ പദ്ധതികളും പരിപാടികളും കർഷക ക്ഷേമനിധി ബോർഡ് മുഖേന നടപ്പിലാക്കും. ബോർഡിന്റെ പ്രവർത്തന ചെലവുകൾക്കായി 2024-25 ൽ ഈ പദ്ധതിയ്ക്ക് കീഴിൽ 200.00 ലക്ഷം രൂപ നീക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു. ഇതിൽ വാഹനങ്ങൾ വാങ്ങുന്നത് അനുവദനീയമല്ല.

34) സമുദ്രനിരപ്പിന് താഴെയുള്ള കൃഷിക്കുള്ള അന്താരാഷ്ട്ര ഗവേഷണ പരിശീലന കേന്ദ്രം, കട്ടനാട്	
ശീർഷകം : 2415-01-004-88	വിഹിതം: ₹ 30.00 ലക്ഷം

ന്യൂതന പ്രവർത്തനങ്ങൾ ജനകീയമാക്കുന്നതിനും കട്ടനാട് മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനതലത്തിലുള്ള പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനും പ്രവർത്തന ചെലവുകൾക്കുമായി 2024-25 ൽ 30.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു.

35) കേരള കാർഷിക കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധ മൂല്യ വർദ്ധിത ശൃംഖല നവീകരണ പദ്ധതി (കേര) (ഇ.എ.പി) (പുതിയത്)

ശീർഷകം : 2401-00-III-95 (01)

വിഹിതം: ₹ 10000.00 ലക്ഷം

ലോകബാങ്ക് ധനസഹായത്തോടെയുള്ള “കേരള കാർഷിക കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധ മൂല്യ വർദ്ധിത ശൃംഖല നവീകരണ പദ്ധതി” 2024-25 ൽ ആരംഭിക്കും. ചെറുകിട കർഷകർ, കാർഷിക അധിഷ്ഠിത സൂക്ഷ്മ, ചെറുകിട, ഇടത്തരം സംരംഭങ്ങൾ (എം.എസ്.എം.ഇ), ഫാമർ പ്രൊഡ്യൂസർ ഓർഗനൈസേഷനുകൾ (എഫ്.പി.ഒ കൾ), സ്റ്റാർട്ടപ്പുകൾ എന്നിവയിലൂടെ കേരളത്തിലെ ഭക്ഷ്യ-കാർഷിക മേഖലയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും അത് വഴി പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക മേഖലയെ ഉത്തേജിപ്പിക്കുക എന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. കാർഷിക മേഖലയിലെ കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധവും ലഘൂകരണവും, പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനത്തിന് മൂല്യവർദ്ധനയിലൂടെ ചെറുകിട ഉടമകളുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണം, പ്രോജക്ട് മാനേജ്മെന്റ് യൂണിറ്റ്, കണ്ടിജന്റ് എമർജൻസി റെസ്പോൺസ് കോമ്പോണന്റ്, കാലാവസ്ഥാ ധനസഹായം എന്നിവയാണ് പദ്ധതിയുടെ ഘടകങ്ങൾ. 2024-25 കാലയളവിൽ, പദ്ധതിക്കായി സംസ്ഥാന വിഹിതം ഉൾപ്പെടെ 10,000.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തിയിരിക്കുന്നു. പദ്ധതിയുടെ മൂല്യവർദ്ധന ഘടകം വ്യവസായ വകുപ്പിന്റെ സജീവ പിന്തുണയോടെയായിരിക്കും നടപ്പിലാക്കുക.

VII. കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതി - സംസ്ഥാന വിഹിതം

36) സംയോജിത പദ്ധതി - കൃഷി ഉന്നതി യോജന ഉൾപ്പെടെയുള്ള മറ്റ് കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ (40 ശതമാനം സംസ്ഥാന വിഹിതം)

വിഹിതം: ₹ 7700.00 ലക്ഷം

കൃഷി ഉന്നതിയോജന 60 ശതമാനം കേന്ദ്ര വിഹിതവും 40 ശതമാനം സംസ്ഥാന വിഹിതവുമുള്ള ഒരു സംയോജിത പദ്ധതിയാണ്. സിംഗിൾ നോഡൽ ഏജൻസിയ്ക്ക് കീഴിൽ പി.എഫ്.എം.എസ് സംവിധാനത്തിലായിരിക്കും ഈ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുക. ദേശീയ ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ മിഷൻ (എൻ.എഫ്.എസ്.എം), ഹോർട്ടികൾച്ചർ സംയോജിത വികസന മിഷൻ (എം.ഐ.ഡി.എച്ച്), സുസ്ഥിര കൃഷിയുള്ള ദേശീയ മിഷൻ (എൻ.എം.എസ്.എ), കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനത്തിനും സാങ്കേതിക വിദ്യയുമുള്ള ദേശീയ പദ്ധതി (എൻ.എം.എ.ഇ.റ്റി) രാഷ്ട്രീയ കൃഷി വികസ് യോജന (ആർ.കെ.വി.വൈ), പരമ്പരാഗത കൃഷി വികാസ് യോജന (പി.കെ.വി.വൈ), പ്രധാൻമന്ത്രി കൃഷി സിഞ്ചായി യോജന (പി.എം.കെ.എസ്.വൈ), ദേശീയ കാർഷിക വനവൽക്കരണ പദ്ധതി, സസ്യസംരക്ഷണത്തിനും സസ്യരോഗ കീട കള വ്യാപന നിയന്ത്രണ പരിശോധനയുമുള്ള സബ്മിഷൻ, വിവര സാങ്കേതിക വിദ്യ, കാർഷിക വിപണനത്തിനായുള്ള സംയോജിത പദ്ധതി, കേന്ദ്ര സഹായത്തോടെയുള്ള വിള ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി എന്നീ കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളുടെ സംസ്ഥാന വിഹിതം ഇതിലുൾപ്പെടുന്നു. 2024-25 വർഷം ഈ പദ്ധതികളിലെ സംസ്ഥാന വിഹിതമായി 7700.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ 1000.00 ലക്ഷം രൂപ കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനത്തിനും സാങ്കേതിക വിദ്യയുമുള്ള പദ്ധതിയുടെ (എൻ.എം.എ.ഇ.റ്റി) ഉപപദ്ധതിയായ കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനത്തിനായി (എസ്.എം.എ.ഇ) നീക്കിവെച്ചിരിക്കുന്നു. രാഷ്ട്രീയ കൃഷി വികാസ് യോജന (ആർ.കെ.വി.വൈ) യുടെ സംസ്ഥാന വിഹിതമായി 1500.00 ലക്ഷം രൂപയും, ഹോർട്ടികൾച്ചർ സംയോജിത വികസന മിഷന്റെ സംസ്ഥാന വിഹിതമായി 1200.00 ലക്ഷം രൂപയും, കാർഷിക യന്ത്രവൽക്കരണത്തിനായുള്ള സബ്മിഷൻ പദ്ധതിയുടെ സംസ്ഥാന വിഹിതമായി 2000.00 ലക്ഷം രൂപയും

വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിനുപുറമെ 2024-25 ൽ പുതിയ കേന്ദ്രവിഷ്ണുത പദ്ധതികൾ ഏതെങ്കിലും അനുവദിക്കുന്ന മുറയ്ക്ക് അവയ്ക്കുള്ള സംസ്ഥാന വിഹിതമായി 2000.00 ലക്ഷം രൂപയും ഇതിൽ വകയിരുത്തുന്നു.

ബി) കേന്ദ്രവിഷ്ണുത പദ്ധതികൾ

<p>1) സംയോജിത പദ്ധതി - കൃഷി ഉന്നതി യോജന ഉൾപ്പെടെയുള്ള മറ്റ് കേന്ദ്രവിഷ്ണുത പദ്ധതികൾ - (60 ശതമാനം കേന്ദ്ര വിഹിതം)</p>	<p>വിഹിതം: ₹ 11550.00 ലക്ഷം</p>
--	---------------------------------

കൃഷി ഉന്നതി യോജന എന്ന പദ്ധതിയാണ് കാർഷിക മേഖലയിൽ ഏറ്റെടുത്തിട്ടുള്ള കേന്ദ്രവിഷ്ണുത പദ്ധതികളുടെ സംയോജിത പദ്ധതി. ഈ പദ്ധതിയുടെ 60 ശതമാനം തുക കേന്ദ്ര വിഹിതവും 40 ശതമാനം തുക സംസ്ഥാന വിഹിതവുമാണ്. തുടർന്ന് നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന കേന്ദ്രവിഷ്ണുത പദ്ധതികളായ ദേശീയ ഭക്ഷ്യസുരക്ഷാ മിഷൻ (എൻ.എഫ്.എസ്.എം), ഹോർട്ടികൾച്ചർ വികസനത്തിനായുള്ള മിഷൻ (എം.ഐ.ഡി.എച്ച്), ദേശീയ കാർഷിക സുസ്ഥിര പദ്ധതി (എൻ.എം.എസ്.എ), കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനത്തിനും സാങ്കേതിക വിദ്യകളുമുള്ള ദേശീയ പദ്ധതി (എൻ.എം.എ.ഇ.റ്റി), രാഷ്ട്രീയ കൃഷി വികാസ് യോജന (ആർ.കെ.വി.വൈ), പരമ്പരാഗത കൃഷി വികാസ് യോജന (പി.കെ.വി.വൈ), പ്രധാൻ മന്ത്രി കൃഷി സിജ്ഞയ് യോജന (പി.എം.കെ.എസ്.വൈ),ദേശീയ കാർഷിക വനവൽക്കരണ പദ്ധതി, സസ്യരോഗകീടകളുപയോഗ നിയന്ത്രണ പരിശോധനയ്ക്കായുള്ള സബ്സിഷൻ, വിവര സാങ്കേതിക വിദ്യ, കാർഷിക വിപണനത്തിനായുള്ള സംയോജിത പദ്ധതി, കേന്ദ്ര സഹായത്തോടെയുള്ള വിള ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി എന്നീ പദ്ധതികൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. 2024-25 വർഷം ഈ പദ്ധതിയുടെ പ്രതീക്ഷിത കേന്ദ്ര വിഹിതമായി 11550.00 ലക്ഷം രൂപ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിൽ 1500.00 ലക്ഷം രൂപ കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനത്തിനും സാങ്കേതിക വിദ്യകളുമുള്ള പദ്ധതിയുടെ ഉപപദ്ധതിയായ കാർഷിക വിജ്ഞാന വ്യാപനത്തിനായി (എസ്.എം.എ.ഇ) നീക്കിവച്ചിരിക്കുന്നു. ആർ.കെ.വി.വൈയുടെ കേന്ദ്ര വിഹിതമായ 2250.00 ലക്ഷം രൂപയും, കാർഷിക യന്ത്രവൽക്കരണത്തിനായുള്ള സബ്സിഷൻ പദ്ധതിയുടെ കേന്ദ്ര വിഹിതമായ 3000.00 ലക്ഷം രൂപയും സംയോജിത ഹോർട്ടികൾച്ചർ ഡെവലപ്മെന്റ് മിഷന്റെ (എം.ഐ.ഡി.എച്ച്) കേന്ദ്ര വിഹിതമായ 1800.00 ലക്ഷം രൂപയും മറ്റ് കേന്ദ്രവിഷ്ണുത പദ്ധതികളുടെ കേന്ദ്ര വിഹിതമായ 3000.00 ലക്ഷം രൂപയും ഇതിൽ വകയിരുത്തുന്നു. ഇതിനു പുറമെ 2024-25 ൽ പുതിയ കേന്ദ്രവിഷ്ണുത പദ്ധതികൾ ഏതെങ്കിലും അനുവദിക്കുകയാണെങ്കിൽ അവയ്ക്കുള്ള കേന്ദ്ര വിഹിതവും ഇതിൽനിന്നും വഹിക്കാവുന്നതാണ്. കേന്ദ്ര ഗവൺമെന്റിൽ നിന്നും അനുമതി ലഭിച്ച ശേഷം ഭരണാനുമതി നൽകാവുന്നതാണ്. ആർ.കെ.വി.വൈ-ൽ കീഴിലുള്ള വിഹിതം നെൽകൃഷി വികസനം, പച്ചക്കറി വികസനം, ജൈവ കൃഷി പ്രോത്സാഹനം, മൊത്ത വ്യാപാര വിപണികളുടെ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ വികസനം, ജില്ലാ സംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ, നീര സംസ്കരണ പ്രോജക്റ്റുകൾ ക്കുള്ള സഹായം എന്നിവയ്ക്കായി വിനിയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

*****